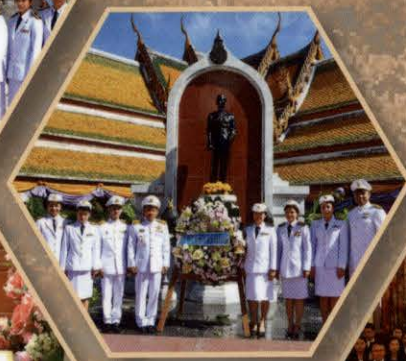

รายงานประจำปี ๒๕๕๖ ศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญ
THE CONSTITUTIONAL COURT

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
OFFICE OF THE CONSTITUTIONAL COURT

ศาลรัฐธรรมนูญ
รายงานประจำปี ๒๕๕๖

ธรรมนูญศาลรัฐธรรมนูญ

ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๖๑

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่คุ้มครองหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และปฏิบัติภารกิจตามพันธานของศาลรัฐธรรมนูญที่ว่า “ยึดหลักนิติธรรม คำจูนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน”

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในฐานะหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ที่เป็นอิสระ มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ มีภารกิจหลักในการสนับสนุนการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ และคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ในทุกๆ ด้าน โดยการศึกษาวิเคราะห์ รวบรวมคำสั่ง และคำวินิจฉัยต่างๆ ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการวิจัยและเผยแพร่กิจการต่างๆ ของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๔ บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดทำรายงานประจำปีของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อรายงานผลการปฏิบัติราชการและตรวจสอบรับรองบัญชี และการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ทราบ

รายงานประจำปี ๒๕๕๖ ศาลรัฐธรรมนูญ ได้รวบรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๑.๓ บทบาทการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๒.๑.๔ บทบาทเกี่ยวกับการตรวจสอบการสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรี

๒.๑.๕ บทบาทเกี่ยวกับการดำเนินงานของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

๒.๒ จำนวนคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

๗๗ - ๘๐

๒.๒.๑ คดีที่ค้างพิจารณายกมาจากปี ๒๕๕๕

๒.๒.๒ คดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างปี ๒๕๕๖

๒.๒.๓ คดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จ ในปี ๒๕๕๖

๒.๒.๔ เรื่องร้องเรียนที่ยื่นเข้ามาในปี ๒๕๕๖

๒.๒.๕ ตารางจำแนกประเภทเรื่องพิจารณาตามองค์กรหรือบุคคลที่ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ปี ๒๕๕๖

๒.๒.๖ ตารางจำแนกประเภทเรื่องที่ยื่นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ปี ๒๕๕๖

๒.๒.๗ ตารางจำแนกประเภทคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๖ ตามรัฐธรรมนูญ

๒.๒.๘ ตารางจำแนกคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๖ ตามรัฐธรรมนูญ

๒.๓ สรุปย่อคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

๘๑ - ๑๐๖

ส่วนที่ ๓ การมีส่วนร่วมในพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

๑. การมีส่วนร่วมในพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

๑๐๗ - ๑๑๒

๒. ภาพกิจกรรม

๑๑๓ - ๑๒๗

ส่วนที่ ๔ รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน

๑๒๘ - ๑๔๓

ตราสัญลักษณ์

ลักษณะของตราสัญลักษณ์

เป็นดวงตรารูปกลมมีขอบสองชั้น

องค์ประกอบของสัญลักษณ์

วงกลมชั้นใน ตรงกลางมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประดิษฐานอยู่บนพานสองชั้น เบื้องบนมีพระดุลพาท (ซึ่งหมายถึงความสุจริตยุติธรรม และความเฉลียวฉลาด หลักแหลมในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ) สถิตอยู่ เบื้องล่างมีช่อชัยพฤกษ์ (ซึ่งหมายถึงการบรรลุผลสำเร็จอันประกอบด้วยเกียรติศักดิ์) รองรับ และมีลายกนก ก้านขดประกอบอยู่สองข้าง

วงกลมชั้นนอก ได้ช่อชัยพฤกษ์ของวงกลมชั้นใน เป็นอักษรข้อความว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ” และคั่นด้วยดอกประจํายามหัวท้าย

สี

สีแดงชาด ใช้เป็นสีพื้น หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมภายในพระปรมาภิไธย พระมหากษัตริยาธิราช อันทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพและทศพิธราชธรรม จริยา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

สีทอง ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความรุ่งเรือง มีศักดิ์ศรี สง่างามสูงส่ง

หมายเหตุ : ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕ ตอนพิเศษ ๑๐๓ ง ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ หน้า ๑

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

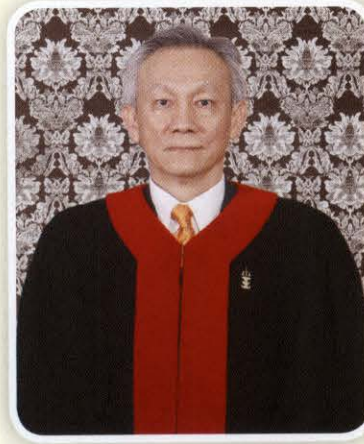
(ดำรงตำแหน่ง ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ - ๑ สิงหาคม ๒๕๕๖)

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖)

นายเจริญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายเฉลิมพล เอกอรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายชัช ชลวร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายณรงค์ มาประณีต
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญส่ง กุลบุปผา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖)

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายเชาวนะ ไตรมาศ
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายปัญญา อุดชาชน
ที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายสมฤทธิ์ ไชยวงศ์
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายพิมล ธรรมพิทักษ์พงษ์
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ

นายนภดล ช. สรพงษ์

นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์

นายสิทธิพร เคาภายน

พันโท ภาคภูมิ ศิลารัตน์

นายมนตรี กนกวารี

นายสาโรช โชติพันธุ์

นางชนิษฐา โตโพธิ์ไทย

นายกมล โสทธิโกคา

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร

นายธีรพงษ์ ธิติธางกูร

นางจิริยา อัครวัักษ์

นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไโล

นางวิภาวรรณ ทะวานนท์

นางสาววราภรณ์ อมราพิทักษ์

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์
ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายนนท์นิพัทธ์ โพธิ์เดชอำรง
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

นายบุญเสริม นาคสาร
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหาร

นายชาญฉกรรจ์ วีระขจร
ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ
และประชาสัมพันธ์

นายมนตรี กนกวารี
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นางนันทน์ภัส ปัญญวานันท์
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๑

นายสำราญ นابطร
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๒

นางสาววนิดา ไชยชเนตรดี
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๓

นายกาญจน์ วรกุล
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๔

นายชวลิต ศรีโถมงาม
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๕

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นางอัจฉรียา อนันตพงศ์
ผู้อำนวยการกลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ

นางจินตนาพร คงเนศ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบภายใน

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรวาทธรรม
ศาสตราจารย์วิจิตรวาทธรรม

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรวาทธรรม
ศาสตราจารย์วิจิตรวาทธรรม

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรวาทธรรม
ศาสตราจารย์วิจิตรวาทธรรม

ส่วนที่ ๑

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่

๑. ศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยมีสถานะเป็นองค์กรศาล ต่อมาเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้สิ้นสุดลงอันเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลงโดยประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ และได้มีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่อีกครั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑.๑ องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ๑ คน และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีก ๘ คน รวมเป็น ๙ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา

๑.๑.๑ ที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน ๓ คน

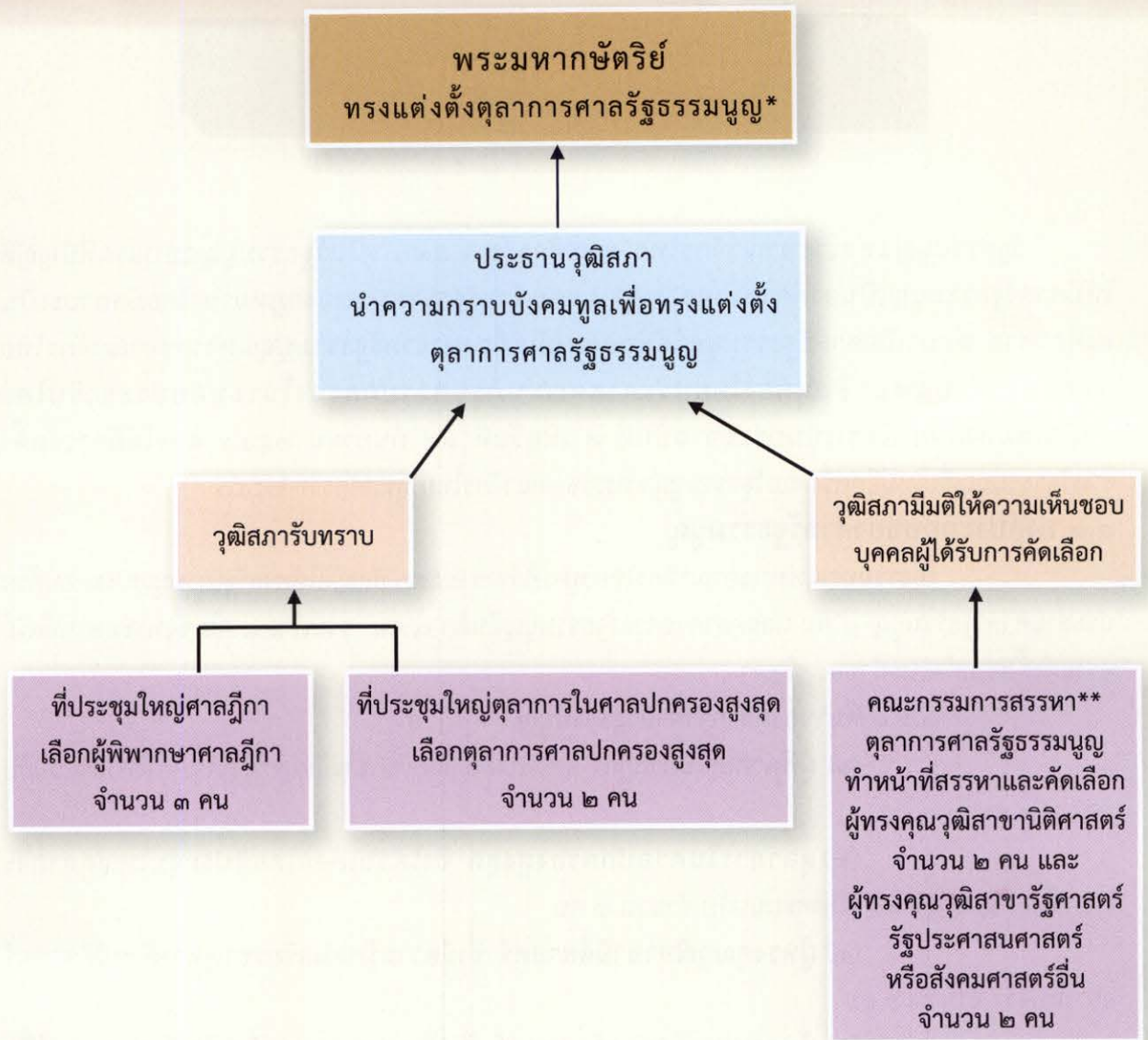
(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน ๒ คน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาษานิติศาสตร์ ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนิติศาสตร์อย่างแท้จริง จำนวน ๒ คน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาษา รัฐศาสตร หรือสังคมศาสตร์อื่น ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารราชการแผ่นดินอย่างแท้จริง จำนวน ๒ คน

ในกรณีที่ไม่มีผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณีเลือกบุคคลอื่นซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ในมาตรา ๒๐๕ และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทางด้านนิติศาสตร์ที่เหมาะสมจะปฏิบัติหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตาม (๑) หรือ (๒) แล้วแต่กรณี

* - ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน ๙ คน ประชุมและคัดเลือกกันเองให้คนหนึ่ง
เป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญ
และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๙ ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรง
แต่งตั้งและดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

** - คณะกรรมการสรรหาจำนวน ๕ คน ประกอบด้วย
๑. ประธานศาลฎีกา
๒. ประธานศาลปกครองสูงสุด
๓. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
๔. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
๕. ประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๑ คน

๑.๒ อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญและอำนาจหน้าที่อื่น ดังนี้

๑.๒.๑ การวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติก่อนที่จะประกาศใช้บังคับมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

๑) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๑๔๑)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไว้แตกต่างจากการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติทั่วไป คือ ก่อนที่จะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย รัฐธรรมนูญกำหนดเป็นบทบังคับว่าต้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มี ๙ ฉบับ คือ

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

(๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๗) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๘) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๙) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

๒) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ

(มาตรา ๑๕๔)

ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันและก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่งนั้น ถ้า

(๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือกระบวนกรตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือกระบวนกรตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไปทั้งฉบับ

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้แต่ไม่เป็นสาระสำคัญ ให้เฉพาะข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป ส่วนร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นยังสามารถประกาศใช้บังคับได้

๓) การพิจารณาวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๑๕๕)

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ซึ่งสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอได้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของแต่ละสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของทั้งสองสภา

๔) การพิจารณาวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติว่ามีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่ (มาตรา ๑๔๙)

รัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการตราพระราชบัญญัติว่าต้องเริ่มต้นเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน เมื่อสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้วจึงเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ อย่างไรก็ตามในขั้นตอนนี้หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรถือว่าวุฒิสภาได้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อนและต้องส่งกลับคืนให้สภาผู้แทนราษฎร หรือหากวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินั้น แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับการแก้ไข และต่อมาได้มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาแล้ว แต่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมการร่วมกัน ในกรณีเช่นนี้ถือว่ามีกรยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินี้ สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อระยะเวลา ๑๘๐ วันได้ล่วงพ้นไปแล้ว (เว้นแต่จะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรอาจยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที) ดังนั้น ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๙ ห้ามมิให้คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้อง ยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

๑.๒.๒ การวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้บังคับแล้ว

กรณีที่พระราชบัญญัติได้ประกาศใช้บังคับแล้ว หากต่อมาปรากฏว่าบทบัญญัติของกฎหมายนั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีการควบคุมกฎหมายที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยกำหนดให้มีช่องทางการเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ๔ กรณี คือ

๑) การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (มาตรา ๒๑๑)

การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๑ ต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาลก่อน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร หรือศาลอื่น และไม่ว่าคดีจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในชั้นศาลใดก็ตาม หากศาลเห็นเองหรือคู่ความ (โจทก์-จำเลย หรือผู้ฟ้อง-ผู้ถูกฟ้อง) ในคดีนั้นโต้แย้งว่า

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นดังกล่าวไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (ในกรณีนี้ศาลสามารถพิจารณาต่อไปได้แต่ต้องรอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ)

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนี้ หมายถึง กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ

๒) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (มาตรา ๒๔๕)

การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๔๕ ไม่จำเป็นต้องเป็นคดีในศาลก่อนเหมือนกับกรณีตาม ๑) การเสนอเรื่องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยหลักการแล้วเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาและเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้โดยไม่ต้องมีการร้องเรียน

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้น มีความหมายเดียวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายตาม ๑) ซึ่งหมายถึงกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ

๓) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้เสนอ (มาตรา ๒๕๗)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก ที่บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้น มีความหมายเช่นเดียวกับที่ได้กล่าวมาแล้วตาม

๑) และ ๒) กล่าวคือเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดั่งเช่นพระราชบัญญัติ

๔) การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ เพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (มาตรา ๒๑๒)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ แต่ต้องเป็นกรณีที่ไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ดี ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับ รัฐธรรมนูญได้กำหนดบทเฉพาะกาลให้ศาลรัฐธรรมนูญออกเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้

วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในปัจจุบันเป็นไปตาม “ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐” ซึ่งตามข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๑ และข้อ ๒๒ กำหนดว่า

“ข้อ ๒๑ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้

การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๑๑ มาตรา ๒๔๕ (๑) และมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ”

“ข้อ ๒๒ การยื่นคำร้องของบุคคลตามข้อ ๒๑ นอกจากต้องดำเนินการตามข้อ ๑๘ แล้ว ให้ระบุเหตุที่ไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้วด้วย”

ผู้ที่จะใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในกรณีนี้ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้

(๑) ต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้อันสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(๒) บุคคลนั้นต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และ

(๓) ต้องเป็นกรณีที่บุคคลนั้นไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว การใช้สิทธิของบุคคลในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ต้องเป็นกรณีที่ไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว หมายความว่า หากบุคคลใดสามารถใช้สิทธิทางศาลตาม ๑) หรือสามารถใช้สิทธิโดยการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตาม ๒) หรือสามารถใช้สิทธิโดยการร้องเรียน

ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตาม ๓) ได้ บุคคลนั้นจะต้องใช้สิทธิตามช่องทางนั้นก่อน เมื่อไม่สามารถใช้สิทธิตามช่องทางนั้นได้แล้ว จึงจะมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๑.๒.๓ การวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (มาตรา ๑๘๔)

การตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัตินั้น รัฐธรรมนูญได้ กำหนดเงื่อนไขไว้ ดังนี้

๑) ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ

๒) การตราพระราชกำหนดตาม ๑) ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

เมื่อพระราชกำหนดมีผลใช้บังคับแล้ว คณะรัฐมนตรีจะต้องเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นต่อไป และในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภายังไม่ได้อนุมัติพระราชกำหนดนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไข ๑) หรือ ๒) และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

๑.๒.๔ การวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ การไต่เพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย หรือไม่ (มาตรา ๑๖๘)

รัฐธรรมนูญกำหนดมาตรการเพื่อตรวจสอบกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย ว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่ โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะทำให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวสิ้นผลไป

๑.๒.๕ การวินิจฉัยปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๑๔)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้ “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” มี ๒ ประเภท ดังนี้

๑) องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มี ๔ องค์กร คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

๒) องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ มี ๓ องค์กร คือ องค์กรอัยการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ที่จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยได้นั้น ต้องเป็นปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และต้องเป็นความขัดแย้งระหว่างองค์กรต่างๆ ตั้งแต่สององค์กรขึ้นไปเท่านั้น มิใช่กรณีการมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรใดองค์กรหนึ่งว่ามีอำนาจกระทำการ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือไม่

๑.๒.๖ การวินิจฉัยมติหรือข้อบังคับของพรรคการเมือง การพิจารณาอุทธรณ์ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการวินิจฉัยกรณีบุคคลหรือพรรคการเมืองใช้สิทธิและเสรีภาพ ในทางการเมืองโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

๑) การวินิจฉัยมติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองว่าขัดต่อสถานะและการปฏิบัติ หน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือไม่ (มาตรา ๖๕)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรค การเมืองมีสิทธิเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองว่าขัดต่อ สถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ อันเป็นการคุ้มครอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชน ชาวไทยเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยเหนือประโยชน์ของพรรคการเมืองที่ตนสังกัดอยู่

สำหรับการพิจารณาวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองขัดหรือแย้ง กับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือไม่นั้น เป็นการคุ้มครองสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนโดยทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากพรรค การเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การดำเนิน กิจการของพรรคการเมือง หรือการกำหนดข้อบังคับของพรรคการเมืองจึงต้องไม่ขัดหรือแย้งกับ หลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) การพิจารณาอุทธรณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองมีมติให้ พ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (มาตรา ๑๐๖ (๗))

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกพรรคการเมืองมีมติให้พ้นจากการเป็นสมาชิก ของพรรคการเมือง (ซึ่งมีผลให้ต้องสิ้นสุดการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย) มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ

ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อคัดค้านความดีของพรรคการเมืองดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงถือว่าเป็นการคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย

๓) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีบุคคลหรือพรรคการเมืองใช้สิทธิและเสรีภาพในทางการเมืองโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๖๘ และมาตรา ๒๓๗)

ผู้ที่ทราบว่าเป็นบุคคลใดหรือพรรคการเมืองใดกระทำการเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำเช่นนั้น หรืออาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญของผู้ที่ทราบการกระทำดังกล่าวข้างต้นนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีวินิจฉัยที่ ๑๘ - ๒๒/๒๕๕๕ วางหลักการว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่ผู้ทราบการกระทำของบุคคลหรือพรรคการเมืองผู้กระทำการตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง มีสิทธิให้มีการตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้สองประการคือ หนึ่ง เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริง และสอง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว โดยอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการในกรณีนี้ผู้ร้องใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ วรรคสองนี้ เป็นภาระหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ อัยการสูงสุดเพียงแต่มีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เท่านั้น หากได้ตัดสินใจของผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงไม่

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ ได้กำหนดมาตรการเพื่อปกป้องคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งตลอดจนหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่มีส่วนรู้เห็นหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้ถือว่าบุคคลหรือพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

๑.๒.๗ การวินิจฉัยสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรี และกรรมการการเลือกตั้ง

๑) การวินิจฉัยสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๙๑)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจวินิจฉัยกรณีมีเหตุที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑๐๖)

(๑) ลาออก

(๒) ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๑๐๑)

(๓) มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๑๐๒)

(๔) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖)

(๕) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ เว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้อุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ คัดค้านว่ามติดังกล่าวจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมิได้มีลักษณะตามอุทธรณ์ ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามอุทธรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นอาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

(๖) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๗) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๘) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจวินิจฉัยกรณีมีเหตุที่สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑๑๙)

(๑) ลาออก

(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือมีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๑๑๕)

(ก) เป็นรัฐมนตรี เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา ๑๑๖ หรือมาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖)

(ข) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุม ที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา

(ค) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

ในกรณีมีเหตุดังกล่าวข้างต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนี้ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ หรือในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงเพราะเหตุดังกล่าว ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

๒) การวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่ (มาตรา ๑๘๒)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว กรณีมีเหตุดังต่อไปนี้

(๑) ลาออก

(๒) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็นกรณีที่ยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี (มาตรา ๑๗๔)

(๔) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ หรือกระทำการต้องห้ามในการเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้น หรือคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท (มาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ หรือมาตรา ๒๖๙)

(๕) ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงในกรณีที่นายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าแปดปี (มาตรา ๑๗๑ วรรคสี่)

ในกรณีมีเหตุดังกล่าวข้างต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงหรือไม่ และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยหรือหาก

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าเหตุดังกล่าว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ส่งเรื่องให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย

๓) การวินิจฉัยว่ากรรมการการเลือกตั้งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือไม่

(มาตรา ๒๓๓)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาว่ากรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดตามมาตรา ๒๓๐ และให้ประธานรัฐสภาส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับความร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

การขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้าม หรือการกระทำอันต้องห้ามของกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งมีดังนี้

- (๑) ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์
- (๒) ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๓) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๕ (๑) (๔) (๕)

และ (๖)

(๔) ต้องไม่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๕) ต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๖) ต้องไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานของรัฐ

(๗) ต้องไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๘) ต้องไม่ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

๑.๒.๘ การวินิจฉัยว่าหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่

(มาตรา ๑๙๐)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติให้อำนาจกับศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่มีปัญหาว่าหนังสือสัญญาใดที่ฝ่ายบริหารทำความตกลงกับนานาประเทศหรือกบองค์การระหว่างประเทศ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่ หนังสือสัญญาดังกล่าวได้แก่

๑) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย

๒) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ

๓) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา

๔) หนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง

๕) หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าหนังสือสัญญาใดเป็นหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาก่อน ให้เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดว่า หนังสือสัญญาดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่

๑.๒.๙ การวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มี ๖ ประการดังนี้

๑) การวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง (มาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๔)

ผู้ยื่นจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียน อาจยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของนายทะเบียนต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

๒) การวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง การเปลี่ยนแปลงชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง (มาตรา ๔๑)

หัวหน้าพรรคการเมืองที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของนายทะเบียนที่ไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมี ๓ กรณี คือ กรณีแรก การขอเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง หรือข้อบังคับพรรคการเมือง กรณีที่สอง การขอเปลี่ยนแปลงชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียน และกรณีที่สาม การขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ในกรณีเช่นว่านี้ หัวหน้าพรรคการเมืองดังกล่าวอาจยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของนายทะเบียนต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนั้น

๓) การวินิจฉัยให้หัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ระบุหรือจัดการแก้ไขการกระทำใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืน นโยบายพรรคการเมืองหรือข้อบังคับพรรคการเมือง หรือให้หัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งคณะหรือบางคนออกจากตำแหน่ง (มาตรา ๓๑)

เมื่อปรากฏว่าหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง จัดให้พรรคการเมืองกระทำการใดๆ ฝ่าฝืนนโยบายพรรคการเมืองหรือข้อบังคับพรรคการเมือง นายทะเบียนมีอำนาจเตือนเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น ระบุหรือจัดการแก้ไขการกระทำนั้นภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ไม่ปฏิบัติตามคำเตือนของนายทะเบียน นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ระบุหรือจัดการแก้ไขการกระทำดังกล่าว หรือให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งคณะหรือบางคนออกจากตำแหน่งได้

๔) การวินิจฉัยเกี่ยวกับการสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง (มาตรา ๔๑)

พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองนั้นไม่ดำเนินการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

(๒) ไม่ส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกัน หรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน

(๓) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงห้าพันคน เป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี

(๔) ไม่มีการเรียกประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมือง เป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี โดยมิได้มีเหตุอันสมควรอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนว่ามีเหตุดังกล่าว ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองใดจริง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าพรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสภาพ เห็นว่าการประกาศของนายทะเบียนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ. ศ. ๒๕๕๐ หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น อาจยื่นคำร้องต่อ ศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งเลิกการประกาศได้

๕) การวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมือง (มาตรา ๙๓ หรือมาตรา ๙๔)

การพิจารณาวินิจฉัยยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ สามารถแยกได้เป็น ๒ กรณี คือ กรณีเกี่ยวกับการบริหารจัดการของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙๓ และกรณีเกี่ยวกับการกระทำของ พรรคการเมืองที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของรัฐ ตามมาตรา ๙๔

เหตุของการยุบพรรคการเมือง กรณีการบริหารจัดการของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙๓ มีดังนี้

(๑) กรณีที่พรรคการเมืองมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่

(๒) กรณีที่พรรคการเมืองใดไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาแจ้งให้นายทะเบียนทราบ (มาตรา ๔๒ วรรคสอง)

(๓) กรณีที่พรรคการเมืองไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริงยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๘๒)

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุดังกล่าวให้นายทะเบียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

เหตุของการยุบพรรคการเมือง กรณีการกระทำของพรรคการเมือง มีผลกระทบต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของรัฐ ตามมาตรา ๙๔ มีดังนี้

(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการ ซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการตามที่รัฐธรรมนูญ ให้ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจโดยวิธีการดังกล่าว

(๒) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือ ประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม

(๓) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

(๔) กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐทั้งภายในและภายนอก ราชอาณาจักร หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ

(๕) กระทำการฝ่าฝืนโดยรับบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยเข้าเป็นสมาชิกหรือดำรง

ตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือยอมให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมือง (มาตรา ๒๑) กระทำการฝ่าฝืนโดยช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือผู้เข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ได้รับเลือกตั้งหรือได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๔๓) กระทำการฝ่าฝืนโดยรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๖๕) กระทำการฝ่าฝืนโดยรับบริจาคจากผู้ใดเพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศหรือราชการแผ่นดินหรือกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ (มาตรา ๖๖) กระทำการฝ่าฝืนโดยรับบริจาคเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองจากบุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติห้ามไว้ หรือตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๖๙) กระทำการฝ่าฝืนโดยสมคบ รู้เห็นเป็นใจ หรือสนับสนุนให้บุคคลใดดำเนินการใด เพื่อให้บุคคลอื่นหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งหลงเชื่อหรือเข้าใจว่าพรรคการเมืองอื่นหรือบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยปราศจากมูลความจริง (มาตรา ๑๐๔)

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน หรือเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๔ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐานเมื่ออัยการสูงสุดได้รับแจ้งให้พิจารณาเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควร ก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ถ้าอัยการสูงสุดไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้นายทะเบียนตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งโดยมีผู้แทนจากนายทะเบียนและผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานแล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ในกรณีที่คณะกรรมการดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการยื่นคำร้องได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แต่งตั้งคณะกรรมการ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจยื่นคำร้องเอง

หากนายทะเบียนเห็นสมควรจะให้ระงับการดำเนินการของพรรคการเมือง ซึ่งกระทำการตามมาตรา ๙๔ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งต่ออัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งระงับการกระทำดังกล่าวของพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราวในระหว่างการศึกษาของศาล

๖) การวินิจฉัยเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมือง (มาตรา ๙๘)

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง (มาตรา ๘๒) หรือเหตุจากกรณีมีการกระทำที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของรัฐ (มาตรา ๙๔) และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม

รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

๑.๒.๑๐ การเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา

อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดี ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๙ (๓) บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา หรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ และมาตรา ๑๔๒ (๓) บัญญัติให้ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจเสนอร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและร่างพระราชบัญญัติที่ประธานศาลหรือประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ

๑.๒.๑๑ การเสนอคำแปรญัตติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อคณะกรรมการได้โดยตรง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๘ วรรคเก้า บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถเสนอคำแปรญัตติต่อคณะกรรมการในการพัฒนางบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณได้โดยตรง หากเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ นั้นไม่เพียงพอ

๑.๒.๑๒ การออกระเบียบหรือประกาศตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ดำเนินการตามที่กฎหมายดังกล่าวให้อำนาจไว้ เช่น ออกระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๔ ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๒ ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๔๒ ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้น

๑.๒.๑๓ การออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๙ (๓) ประกอบ มาตรา ๓๐๐ วรรคห้า บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญต่อรัฐสภาได้ แต่ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ ดังนั้น ปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคห้า ออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ บังคับใช้ไปพลางก่อน

๑.๓ วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ วรรคหก บัญญัติว่า “วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” และบทเฉพาะกาล ตามมาตรา ๓๐๐ วรรคห้า บัญญัติว่า “ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ แต่ทั้งนี้ ต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้ออก “ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐” ขึ้นใช้บังคับ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอน ๙๖ ก วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๐) และได้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วรวม ๒ ครั้ง ครั้งแรกเสนอเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยต้องตกไปเพราะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ไม่ได้ร้องขอให้ประชุมรัฐสภายกขึ้นพิจารณาต่อไป ครั้งที่สองเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ โดยอยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อให้นายกรัฐมนตรีพิจารณารับรองด้วยเหตุที่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ อยู่ในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้ใช้ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวต่อไป โดยได้กำหนดขั้นตอนวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑.๓.๑ การรับคำร้อง

คำร้องที่จะยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำที่สุภาพ และอย่างน้อยต้องมีรายการเกี่ยวกับ

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง
- (๒) ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง
- (๓) ระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ต้องใช้สิทธิ พร้อมทั้งข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์

ที่เกี่ยวข้อง

(๔) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

(๕) ลงลายมือชื่อผู้ร้อง แต่ในกรณีที่เป็นการทำและยื่นหรือส่งคำร้องแทนผู้อื่น ต้องแนบใบมอบฉันทะให้ทำการดังกล่าวมาด้วย

เมื่อมีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ประธานศาลรัฐธรรมนูญจะแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนเป็นตุลาการประจำคดี เว้นแต่กรณีการยื่นคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภา

ให้ความเห็นชอบแล้วตามข้อกำหนดฯ ข้อ ๑๗ (๕) และกรณีการยื่นคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือของ คณะกรรมการการ มี การ เสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใดๆ ที่มีผลให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมใน การใช้งบประมาณรายจ่าย ตามข้อกำหนดฯ ข้อ ๑๗ (๙) หรือกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ประธานศาลรัฐธรรมนูญอาจไม่แต่งตั้งตุลาการประจำคดีก็ได้ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๕) ในกรณีดังกล่าวข้างต้นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน สามวันนับแต่วันที่รับคำร้อง

๑.๓.๒ การพิจารณาคำร้อง

เมื่อตุลาการประจำคดีได้ตรวจคำร้องแล้ว มีความเห็นได้ ๒ กรณี ดังนี้

- กรณีมีความเห็นว่ารับคำร้อง ให้มีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในสิบห้า วันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง)

- กรณีที่มีความเห็นว่าควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ตุลาการประจำคดี เสนอศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาภายในเจ็ดวันนับแต่วันมีความเห็น และหากศาลรัฐธรรมนูญ เห็นพ้องด้วย ก็ให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๗ วรรคสอง) แต่ในกรณีที่ ศาลรัฐธรรมนูญไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของตุลาการประจำคดี ก็ให้ดำเนินการตามความเห็นของ ศาลรัฐธรรมนูญ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๗ วรรคสาม)

๑.๓.๓ การแจ้งผู้ร้องและส่งสำเนาคำร้องให้แก่ผู้ถูกร้อง

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการประจำคดี แล้วแต่กรณี มีคำสั่งรับคำร้อง ที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งผู้ถูกร้องมารับสำเนา คำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด และเมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้องแล้ว ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลา ที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ในกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวัน นับแต่วันรับสำเนาคำร้องหรือภายในระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด หรือไม่มารับสำเนาคำร้อง ภายในเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๙)

๑.๓.๔ การพิจารณาคดี

“การพิจารณาคดี” ตามคำนิยามในข้อกำหนดฯ ข้อ ๔ หมายถึง การไต่สวน หรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

๑) การไต่สวน หมายความว่า การตรวจพยานหลักฐาน การนั่งพิจารณา หรือ การสืบพยาน (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๔) โดยมีหลักการที่สำคัญดังนี้

(๑) การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย หมายความว่า การไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ ต้องกระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการ ศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกำหนดบุคคลที่มีสิทธิอยู่ในห้อง พิจารณาได้ วันนัดไต่สวนนั้น ศาลจะประกาศกำหนดและแจ้งให้คู่กรณีทราบ พร้อมทั้งปิดประกาศไว้

ณ ที่ทำการศาล สำหรับประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๒)

(๒) การให้โอกาสคู่กรณีแสดงพยานหลักฐาน

- คู่กรณีมีสิทธิอ้างตนเอง บุคคลและหลักฐานอื่นเป็นพยานได้ตามที่ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นสมควร และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเอง หรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้ตามที่ศาลกำหนด ฝ่ายใดอ้างพยานหลักฐานจะต้องยื่นบัญชีระบุพยาน พร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นในการอ้างพยานหลักฐาน และวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว โดยอาจยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมพร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นได้ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญ เห็นสมควร และพยานหลักฐานใดที่ไม่ได้ยื่นบัญชีระบุพยานไว้ คู่กรณีไม่อาจนำเข้าสู่การพิจารณาคดีได้ เว้นแต่ศาลรัฐธรรมนูญจะอนุญาตเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๓)

- เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ และต้องแจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน และก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐานดังกล่าวไม่น้อยกว่าเจ็ดวันให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลรัฐธรรมนูญ และหากคู่กรณีจะยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติม ต้องกระทำก่อนการตรวจพยานหลักฐานเสร็จสิ้น การยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมภายหลังการตรวจ พยานหลักฐานเสร็จสิ้นจะกระทำต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล โดยผู้ขอต้องแสดงเหตุอันสมควร ว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้นหรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๔)

- ในวันนัดตรวจพยานหลักฐานให้คู่กรณีนำพยานหลักฐานทั้งหมดยื่นต่อ ศาลเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายมีโอกาสตรวจสอบพยานหลักฐานดังกล่าว โดยศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการ ประจำคดีหรือตุลาการคนใดคนหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจะสอบถามคู่กรณีถึงความเกี่ยวข้องกับประเด็น และความจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานที่อ้างอิงตลอดจนการยอมรับพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วจัดบันทึกรายงานการพิจารณาคดีไว้ เมื่อเสร็จแล้วศาลจะกำหนดวันนัดสืบพยาน และแจ้งให้ คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๕)

- การไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ ให้คู่กรณีซักถามเฉพาะประเด็นที่ ศาลกำหนดและให้มีการสืบพยานหลักฐานที่คู่กรณีไม่รับกัน (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๖) ในการไต่สวนของศาล หากศาลเห็นว่าคดีไม่มีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลจะงด การไต่สวนก็ได้ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๗) การไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญให้ศาลกำหนดและกระทำ เท่าที่จำเป็น และให้ศาลสอบถามพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเอง โดยก่อนทำการไต่สวน ให้ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้น โดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามของศาล ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาต ให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยาน เป็นผู้ซักถามก่อน (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๘)

(๓) การให้โอกาสคู่กรณีสืบพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาล กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญ อาจอนุญาตให้สืบพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอโดย ระบบการประชุมทางวิดิทัศน์ได้ โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็น ผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๙)

(๔) การให้โอกาสคู่กรณีร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีสิทธิร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี โดยให้กระทำได้ตามที่ศาลเห็นสมควร การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้กระทำด้วยวาจา การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีด้วยวาจา ให้ผู้ร้องเป็นผู้แถลงก่อน และให้ผู้ถูกร้องแถลงในลำดับถัดไป การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีด้วยวาจาของแต่ละฝ่าย ศาลจะซักถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้แถลงในระหว่างการแถลง หรือภายหลังการแถลงก็ได้ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๔๓)

๒) การประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

- ในการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยคู่กรณี พยาน หรือ ผู้เกี่ยวข้อง จะให้ข้อเท็จจริงหรือความเห็นแล้วแต่กรณีเป็นหนังสือก็ได้ โดยต้องได้รับอนุญาตจากศาลรัฐธรรมนูญ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๔๔)

- องค์คณะของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาคดีและการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าห้าคน (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๔)

๑.๓.๕ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

๑) องค์คณะของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาคดีและการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าห้าคน ตุลาการซึ่งไม่ได้ร่วมในการพิจารณาคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น และคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่มีบัญญัติเป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๔)

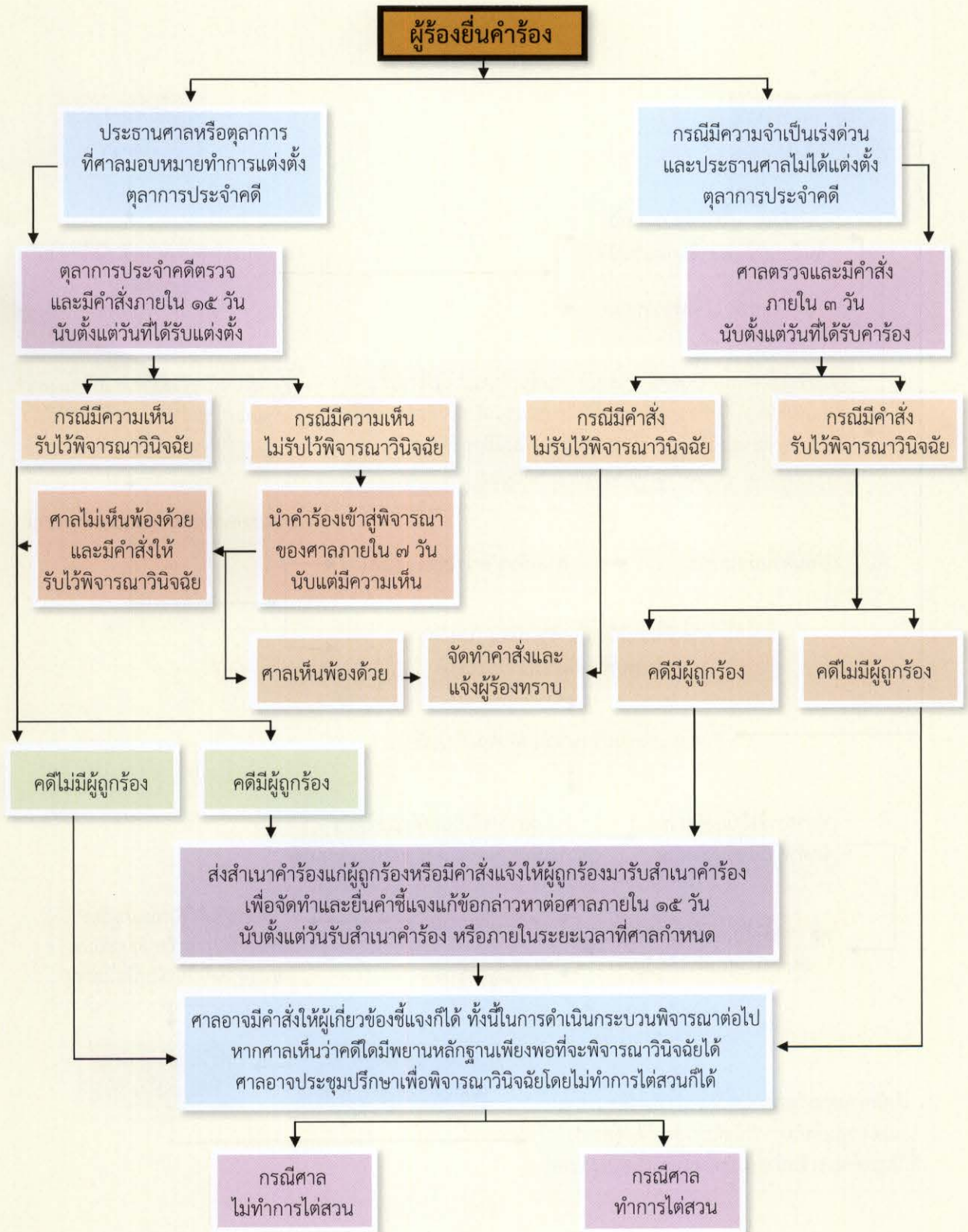
๒) ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเข้าใจในการวินิจฉัยในส่วนของตนเป็นหนังสือ พร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติ เมื่อการลงมติเสร็จสิ้น ให้ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะจัดทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๕๔) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอย่างน้อยต้องประกอบด้วยความเป็นมาหรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณาเหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๕๓) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและความเห็นในการวินิจฉัยของตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคนให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๕๔)

๓) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้มีผลในวันอ่าน ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยคำร้องที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยคำร้องที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแก่ผู้ร้องและให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๕๕)

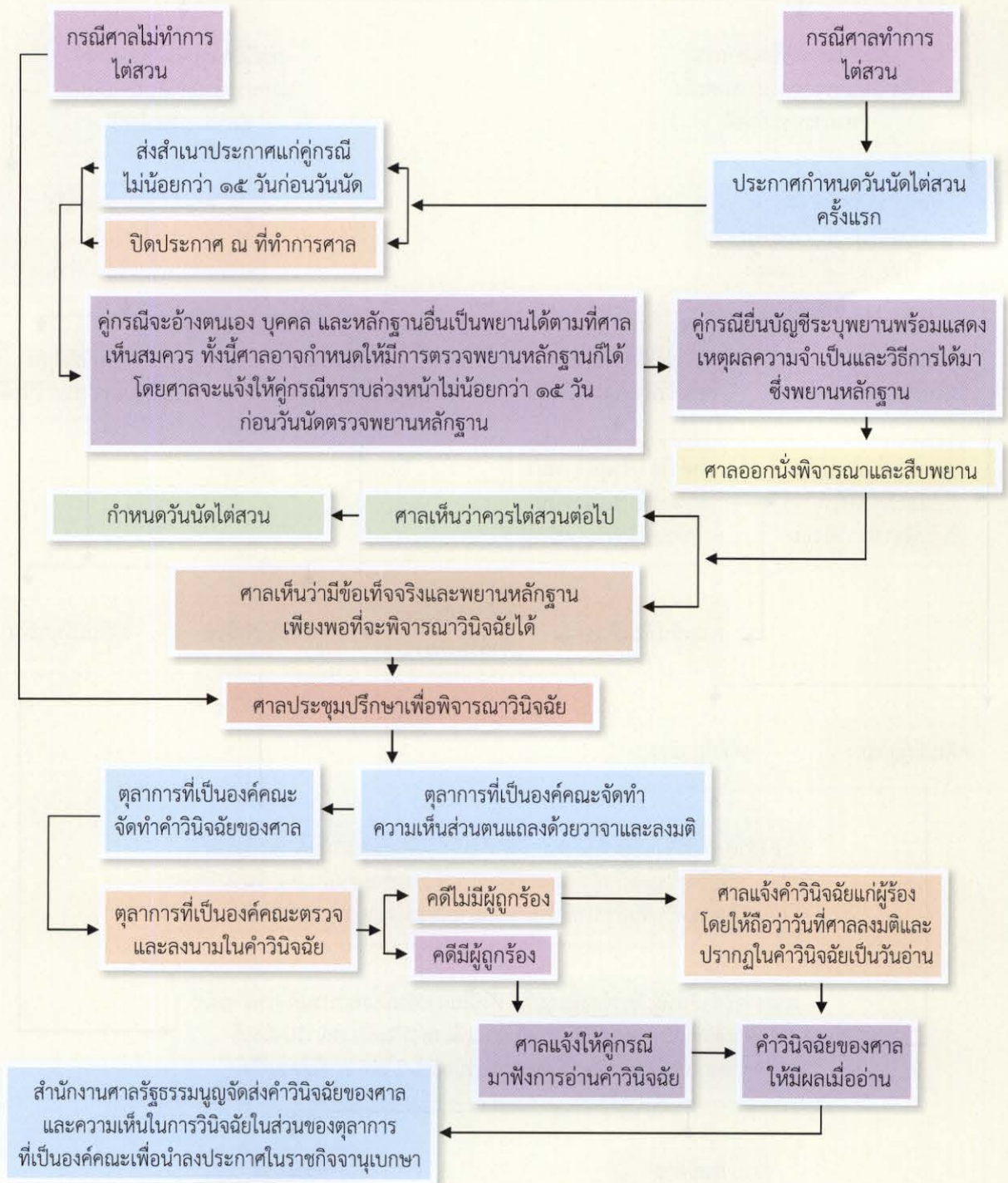
๔) คำสั่งจำหน่ายคำร้อง และคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคำร้อง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๕๖)

แผนภูมิแสดงกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ
ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐

แผนภูมิแสดงกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ
ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ (ต่อ)

๑.๔ แผนยุทธศาสตร์ศาสตร์รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

๑.๔.๑ วิสัยทัศน์ (Vision)

ศาสตร์รัฐธรรมนูญเป็นหลักของนิติรัฐและนิติธรรมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๔.๒ พันธกิจ (Mission)

ศาสตร์รัฐธรรมนูญมีพันธกิจหลักในการรักษาความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ สร้างบรรทัดฐานการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ สร้างความถูกต้องเป็นธรรมของระบบนิติรัฐและรักษาความชอบธรรมของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๔.๓ เป้าประสงค์ (Goals)

เพื่อให้บรรลุพันธกิจดังกล่าว ศาสตร์รัฐธรรมนูญได้กำหนดเป้าประสงค์ของการดำเนินงานไว้ ดังนี้

- (๑) องค์การมีธรรมาภิบาล เป็นที่ยอมรับของสังคมในด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- (๒) ความเชื่อถือของประชาชนต่อคำวินิจฉัยคดีของศาสตร์รัฐธรรมนูญ
- (๓) กระบวนการมีมาตรฐานชัดเจน มีระบบสอบทานการปฏิบัติงาน
- (๔) บุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน บุคลากรมีสมรรถนะสูง
- (๕) สังคมเชื่อมั่นและยอมรับการดำเนินงานของศาสตร์รัฐธรรมนูญ
- (๖) ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานขององค์กรอย่างสะดวกและ

รวดเร็ว

- (๗) ขั้นตอนการดำเนินงานมีมาตรฐานชัดเจน
- (๘) เพิ่มเครือข่ายสนับสนุนกิจการศาสตร์รัฐธรรมนูญ
- (๙) กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ และระบบการจัดการฐานข้อมูลของสมาชิกมี

ประสิทธิภาพสูง

- (๑๐) การยอมรับจากสังคมและความพึงพอใจจากบรรทัดฐานคำวินิจฉัยและผลงานทางวิชาการ รวมทั้งกระบวนการพิจารณาในระบบไต่สวนของศาสตร์รัฐธรรมนูญมีความรวดเร็วและเป็นธรรม
- (๑๑) ระบบการจัดการฐานข้อมูลมีความน่าเชื่อถือสูง มีเทคโนโลยีก้าวหน้าและทันสมัย มีประสิทธิภาพและเหมาะสม

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์หลักที่กำหนดไว้ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกในการดำเนินงาน ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน

ยุทธศาสตร์ที่หนึ่ง : การสร้างองค์กรและบุคลากรให้มีความเข้มแข็ง มีจริยธรรมและคุณธรรม

เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน บุคลากรมีสมรรถนะสูง องค์กรเป็นที่ยอมรับในด้านคุณภาพและจริยธรรม ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน กระบวนการมีมาตรฐานชัดเจน มีการนำ PMQA มาใช้ในการพัฒนาองค์กร มีระบบสอบทานการปฏิบัติงาน องค์กรมีธรรมาภิบาล เน้นการพัฒนาความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ การเสริมสร้างประมวลจริยธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนาระบบสอบทานภายในองค์กร และการพัฒนาสมรรถนะและคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร

ยุทธศาสตร์ที่สอง : การประชาสัมพันธ์เชิงรุก

เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญของมวลชน เพื่อให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างรวดเร็วและสะดวก พัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์และกระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ ขั้นตอนการดำเนินงานมีมาตรฐานชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการเข้าถึงมวลชนอย่างเป็นระบบ การพัฒนาการสร้างช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนาการสร้างช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนากระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ และการพัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์

๓

ยุทธศาสตร์ที่สาม : การส่งเสริมเครือข่ายด้านการพัฒนาประชาธิปไตย

เป้าหมาย : เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมและเสริมสร้างกิจการอาสาพิทักษ์รัฐธรรมนูญและพันธมิตรจากองค์กรทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงเครือข่ายต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการฐานข้อมูลสมาชิกอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีเครือข่ายสนับสนุนกิจการของศาลรัฐธรรมนูญอย่างกว้างขวาง โดยเน้นการส่งเสริมกิจการอาสาพิทักษ์รัฐธรรมนูญ การเสริมสร้างพันธมิตรจากองค์กรต่างๆ การพัฒนาเครือข่ายและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย การพัฒนาเครือข่ายโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาบุคลากรด้านเครือข่าย

๔

ยุทธศาสตร์ที่สี่ : การสร้างบรรทัดฐานการปกครองแบบประชาธิปไตย

เป้าหมาย : เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นหลักของนิติรัฐและนิติธรรมในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาการบวนการวินิจฉัยคดีและวิธีพิจารณาคดีให้เป็นไปตามระบบสากล ให้สังคมยอมรับและพึงพอใจในบรรทัดฐานคำวินิจฉัยและผลงานทางวิชาการ โดยเน้นการพัฒนาระบวนการการวินิจฉัยคดีและผลงานวิชาการ การส่งเสริมเผยแพร่และสร้างความเข้าใจคำวินิจฉัยและผลงานวิชาการ การเสริมสร้างช่องทางการสื่อสารสองทาง การพัฒนาวิธีพิจารณาคดีให้เป็นไปตามระบบสากลการพัฒนาระบวนการวิจัย ตลอดจนการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านวิชาการรัฐธรรมนูญ

๕

ยุทธศาสตร์ที่ห้า : การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ก้าวหน้าและทันสมัย

เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและกระบวนการบริการข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนปรับปรุงและพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้ระบบจัดการฐานข้อมูล และการจัดความรู้กิจการศาลรัฐธรรมนูญมีความน่าเชื่อถือสูง ข้อมูลมีความถูกต้องรวดเร็ว ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถรองรับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมให้ความสำคัญการพัฒนากระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาระบบการบริการข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ การปรับปรุงและพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

๒. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๗ บัญญัติว่า “ศาลรัฐธรรมนูญมีหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ

การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ต้องมาจากการเสนอของประธานศาลรัฐธรรมนูญและได้รับความเห็นชอบของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามที่กฎหมายบัญญัติ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๒.๑ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔ ดังนี้

“มาตรา ๔ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๒) ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่างๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๔) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย”

๒.๒ พันธกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

- (๑) ศึกษา วิเคราะห์ด้านคดีและกฎหมายเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๒) ดำเนินงานอำนวยความสะดวกศาลรัฐธรรมนูญตามกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) สนับสนุนด้านการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและงานศาลรัฐธรรมนูญ
- (๔) พัฒนาระบบบริหารจัดการสำนักงานและบุคลากร เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๕) เผยแพร่ ให้บริการข้อมูล ข่าวสาร องค์กรความรู้ การศึกษาต่อสาธารณะเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ งานศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินกิจการของศาลรัฐธรรมนูญ

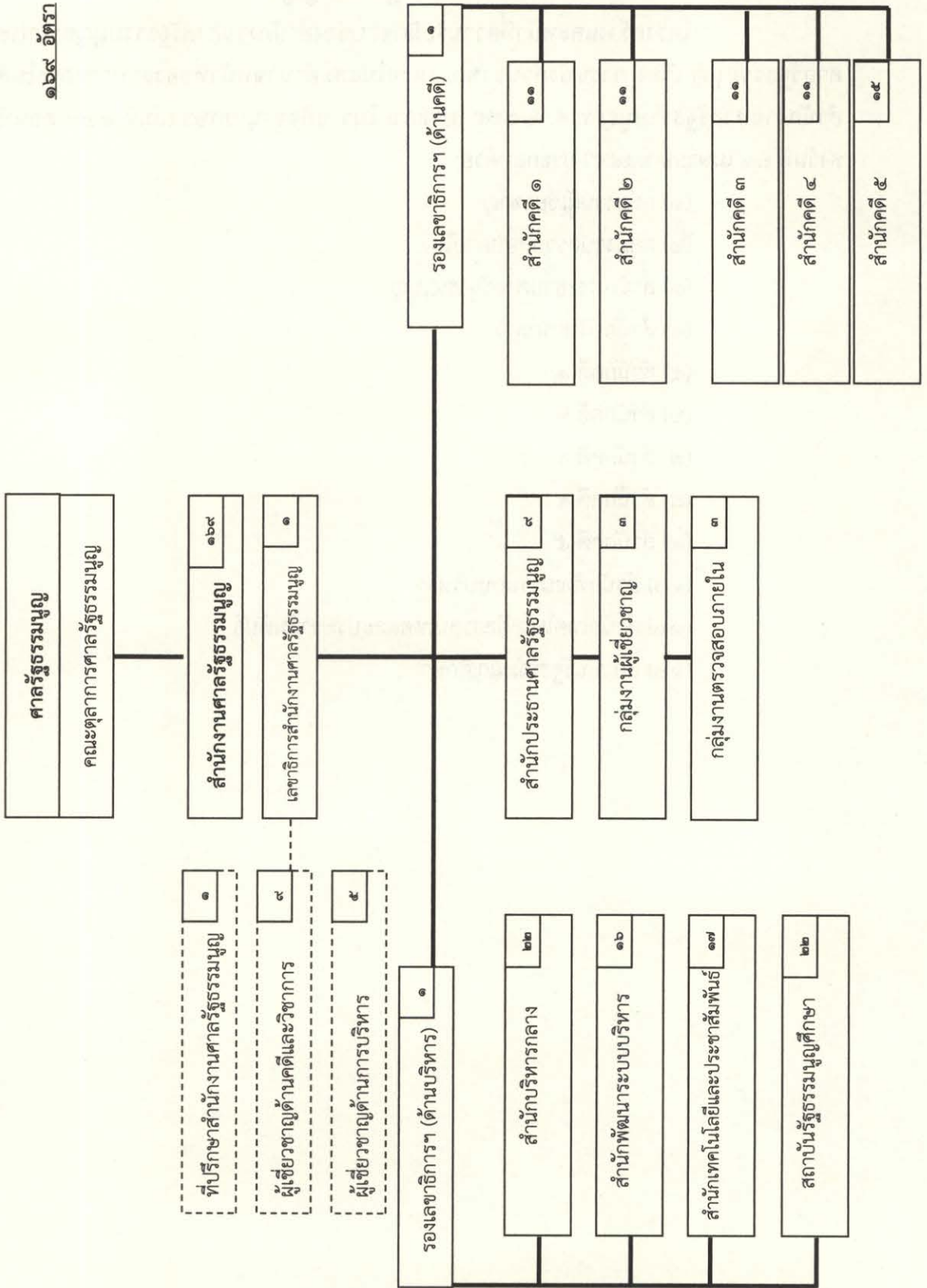
๒.๓ โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

โครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๙ ตอนที่ ๓๖ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕) ประกอบด้วย

- (๑) กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ
- (๒) กลุ่มงานตรวจสอบภายใน
- (๓) สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- (๔) สำนักบริหารกลาง
- (๕) สำนักคดี ๑
- (๖) สำนักคดี ๒
- (๗) สำนักคดี ๓
- (๘) สำนักคดี ๔
- (๙) สำนักคดี ๕
- (๑๐) สำนักพัฒนาระบบบริหาร
- (๑๑) สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและประชาสัมพันธ์
- (๑๒) สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา

โครงสร้างและภาระงานส่วนราชการภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. ๒๕๕๖)

๒.๔ อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการสรรหาบุคลากรเพื่อรองรับภารกิจในการสนับสนุนงานด้านพิจารณาวินิจฉัยคดี และงานบริหารด้านต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงปัจจุบัน (ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖) มีอัตรากำลังรวมทั้งสิ้น ๒๐๓ อัตรา แบ่งออกเป็น อัตรากำลังของข้าราชการ ๑๖๙ อัตรา (มีข้าราชการดำรงตำแหน่งอยู่จริงจำนวน ๑๓๘ อัตรา) และมีลูกจ้างประจำ จำนวน ๓๔ อัตรา

อัตรากำลังข้าราชการและลูกจ้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ แยกตามส่วนราชการ ตามโครงสร้าง ดังนี้

ส่วนราชการ	จำนวนข้าราชการ (คน)	จำนวนลูกจ้างประจำ (คน)
ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๔	-
กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ	๑๗	๑
กลุ่มงานตรวจสอบภายใน	๓	-
สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ	๙	๒
สำนักบริหารกลาง	๒๒	๒๐
สำนักคดี ๑	๑๑	-
สำนักคดี ๒	๑๑	-
สำนักคดี ๓	๑๑	-
สำนักคดี ๔	๑๑	-
สำนักคดี ๕	๑๕	๔
สำนักพัฒนาระบบบริหาร	๑๖	๓
สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ และประชาสัมพันธ์	๑๗	-
สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา	๒๒	๓
รวม	๑๖๙	๓๔

ทั้งนี้ อัตรากำลังของข้าราชการและลูกจ้างที่มีอยู่จริงทั้งหมด จำนวน ๑๗๒ อัตรา ประกอบด้วย

๑) ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	จำนวน ๑๓๘ คน	จำแนกเป็น
๑.๑) นักบริหารงานศาลรัฐธรรมนูญ	จำนวน ๓ คน	
๑.๒) ที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	จำนวน ๑ คน	
๑.๓) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน	จำนวน ๓ คน	
๑.๔) เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ	จำนวน ๗๖ คน	
๑.๕) เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	จำนวน ๕๕ คน	
๒) ลูกจ้างประจำ	จำนวน ๓๔ คน	

ส่วนที่ ๒

ผลการปฏิบัติราชการของ
ศาลรัฐธรรมนูญ
ปี พ.ศ. ๒๕๕๖

**๑. ผลการปฏิบัติราชการ
ตามแผนยุทธศาสตร์**

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การสร้างองค์กรและบุคลากรให้มีความเข้มแข็ง มีจริยธรรมและคุณธรรม

เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน บุคลากรมีสมรรถนะสูง องค์กรเป็นที่ยอมรับในด้านคุณภาพและจริยธรรม ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน กระบวนการมีมาตรฐานชัดเจน มีการนำ PMQA มาใช้ในการพัฒนาองค์กร มีระบบสอบทานการปฏิบัติงาน องค์กรมีธรรมาภิบาล เน้นการพัฒนาความร่วมมือของบุคลากร การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐาน การพัฒนาระบบสอบทานภายในองค์กร และการพัฒนาสมรรถนะและคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร ดังนี้

๑. พัฒนาความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ

การแลกเปลี่ยนทัศนคติกับประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้นำขององค์กรศาลรัฐธรรมนูญ ในต่างประเทศด้วยการเดินทางเข้าร่วมประชุม ศึกษาดูงานและเข้าเยี่ยมคารวะ การแลกเปลี่ยนความรู้ ในเชิงกฎหมายสำคัญ หลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชน ระบอบประชาธิปไตย หลักเสรีภาพ และความเสมอภาค รวมทั้งผลประโยชน์ของมหาชนเป็นที่ตั้ง ดังนี้

๑.๑ โครงการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับศาลสูงของประเทศนิวซีแลนด์ และเครือรัฐออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ ๘ - ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

๑.๒ โครงการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๖

๑.๓ โครงการประชุมสัมมนาทางวิชาการระดับนานาชาติ เรื่อง “ความเคลื่อนไหวของสิทธิและเสรีภาพในศตวรรษที่ ๒๑ และบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญ” ในโอกาสครบรอบ ๕๐ ปีของการก่อตั้งศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐตุรกี ณ กรุงอังการา สาธารณรัฐตุรกี ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๙ เมษายน ๒๕๕๖

๑.๔ โครงการประชุมนานาชาติเนื่องในโอกาสวันรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐคาซัคสถาน ในหัวข้อ “รัฐธรรมนูญ : พื้นฐานของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของสังคมและรัฐ” กรุงอัสตานา สาธารณรัฐคาซัคสถาน ระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

๑.๕ การรับรองการเยือน ฯพณฯ นาย Evgeni Tanchev ประธานศาลรัฐธรรมนูญ สาธารณรัฐบัลแกเรีย ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๘ กันยายน ๒๕๕๖

๑.๖ การรับรองการเยือนของ ฯพณฯ นายลี ดอง-ฮับ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ สาธารณรัฐเกาหลี ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๓ มกราคม ๒๕๕๖

๑.๗ ฯพณฯ นายอัลเดอโฟ โฆเซ การ์เซีย กอนซาเลส เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มแห่งสาธารณรัฐโคลอมเบียประจำประเทศไทย เข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

๒. พัฒนาสมรรถนะและคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดส่งข้าราชการและเจ้าหน้าที่เข้าฝึกอบรมกับหน่วยงานภายนอก ได้แก่

(๑) หลักสูตร “การบริหารงานรักษาความปลอดภัย” รุ่นที่ ๙๘ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๔ - ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๖

(๒) หลักสูตร “การบริหารจัดการความมั่นคงแห่งชาติ (บมช.) รุ่นที่ ๕ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๓ พฤษภาคม - ๑๓ กันยายน ๒๕๕๖

(๓) หลักสูตร “นักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับสูง (นยปส.) รุ่นที่ ๔ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๑ มีนาคม - ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

(๔) หลักสูตร “การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง” รุ่นที่ ๑๗ จำนวน ๒ คน ระหว่างเดือนมิถุนายน ๒๕๕๖ - เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

(๕) หลักสูตร “ปลูกพลังชีวิต พิชิตความสำเร็จ” จำนวน ๔ คน วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖

(๖) การบริหารงานพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเชิงบูรณาการ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖

(๗) โครงการประชุมชี้แจงการปฏิบัติงานในระบบ GFMS ช่วงสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๒ คน วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๖

(๘) ยุทธศาสตร์สารสนเทศภาครัฐต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการ จำนวน ๑ คน วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

(๙) หลักสูตร “ประกาศนียบัตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย” รุ่นที่ ๓ จำนวน ๑ คน ระหว่างเดือนมีนาคม - เดือนกันยายน ๒๕๕๖

(๑๐) หลักสูตร “ประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน” รุ่นที่ ๓๕ จำนวน ๓ คน ระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ๒๕๕๖

(๑๑) หลักสูตร “ประกาศนียบัตรธรรมาภิบาลของผู้บริหารระดับกลาง” รุ่นที่ ๑๕ จำนวน ๑ คน ระหว่างเดือนมิถุนายน - เดือนตุลาคม ๒๕๕๖

(๑๒) หลักสูตร “นักบริหารการทูต (นบท.) กระทรวงการต่างประเทศ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๓ มิถุนายน - ๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

(๑๓) หลักสูตร “การพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง” รุ่นที่ ๔ ประจำปี ๒๕๕๖ จำนวน ๑ คน ระหว่างเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ - เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๖

(๑๔) หลักสูตร “การบริหารงานตำรวจชั้นสูง” รุ่นที่ ๓๖ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๑๔ พฤษภาคม - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๖

(๑๕) หลักสูตร “กฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองตามมาตรฐานที่ ก.ศป. รับรอง” รุ่นที่ ๔ จำนวน ๒ คน

(๑๖) หลักสูตร “ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง” รุ่นที่ ๑๗ จำนวน ๑ คน ระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๕๕ - เดือนกันยายน ๒๕๕๖

(๑๗) หลักสูตร “การประเมินผลและความคุ้มค่าของแผนและโครงการ” จำนวน ๑ คน

- (๑๘) หลักสูตร “การบริหารงานตำรวจชั้นสูง” รุ่นที่ ๓๗ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๒๔ มิถุนายน - ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๖
- (๑๙) หลักสูตร “ประกาศนียบัตรผู้ตรวจสอบภายในภาครัฐ (CGIA) จำนวน ๒ คน ระหว่างวันที่ ๘ - ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖
- (๒๐) หลักสูตร “นักบริหารการตรวจเงินแผ่นดินระดับสูง” จำนวน ๑ คน
- (๒๑) หลักสูตร “นักบริหารระดับสูงธรรมศาสตร์เพื่อสังคม (นมธ.) รุ่นที่ ๓ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๒ สิงหาคม - ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖
- (๒๒) หลักสูตร “ประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน” รุ่นที่ ๓๖ จำนวน ๓ คน ระหว่างเดือนมิถุนายน - เดือนกันยายน ๒๕๕๖
- (๒๓) หลักสูตร “เทคนิคการแนะนำงาน” รุ่นที่ ๑๓ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๗ - ๘ มีนาคม ๒๕๕๖
- (๒๔) หลักสูตร “การบริหารงานพัสดุภาครัฐแนวใหม่” รุ่นที่ ๗ จำนวน ๓ คน ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖
- (๒๕) หลักสูตร “เทคนิคการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน” รุ่นที่ ๙ จำนวน ๒ คน ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๖ เมษายน ๒๕๕๖
- (๒๖) หลักสูตร “กระบวนการยุติธรรมทางรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาองค์กร” รุ่นที่ ๑ จำนวน ๕ คน ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖
- (๒๗) หลักสูตร “เทคนิคการบริหารเวลาเพื่อความสำเร็จ” รุ่นที่ ๓๘ จำนวน ๒ คน วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๖
- (๒๘) หลักสูตร “เทคนิคการบริหารเวลาเพื่อความสำเร็จ” รุ่นที่ ๓๙ จำนวน ๑ คน วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๖
- (๒๙) หลักสูตร “สุดยอดเลขานุการมืออาชีพ” รุ่นที่ ๑ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖
- (๓๐) หลักสูตร “ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารงาน” รุ่นที่ ๒ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๑ - ๒ สิงหาคม ๒๕๕๖
- (๓๑) หลักสูตร “เทคนิคการเขียนเพื่อนำเสนอย่างมีประสิทธิภาพ” รุ่นที่ ๒๒ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๑ - ๒ สิงหาคม ๒๕๕๖
- (๓๒) หลักสูตร “งบการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน” รุ่นที่ ๓๒ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖
- (๓๓) หลักสูตร “การพัฒนางานสารบรรณให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย” รุ่นที่ ๑๐ จำนวน ๓ คน ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖
- (๓๔) หลักสูตร “เทคนิคการเขียนหนังสือติดต่อราชการและธุรกิจ” รุ่นที่ ๑๓ และ รุ่นที่ ๑๔ จำนวน ๔ คน ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๑ เมษายน ๒๕๕๖ และ วันที่ ๒๗ - ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๖
- (๓๕) หลักสูตร “นักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับสูง (นยปส.)” รุ่นที่ ๔ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๑ มีนาคม - ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

(๓๖) หลักสูตร “ไทยกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” รุ่นที่ ๔ จำนวน ๑ คน
๖ เดือน

(๓๗) หลักสูตร “นักบริหารการยุติธรรมทางปกครองระดับสูง (ব্যপ.)” รุ่นที่ ๕ จำนวน
๑ คน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน - เดือนสิงหาคม ๒๕๕๖

(๓๘) หลักสูตร “ประกาศนียบัตรชั้นสูงการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน”
รุ่นที่ ๑๓ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖ - วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๗

(๓๙) หลักสูตร “ภาษาอังกฤษสำหรับการใช้ในการปฏิบัติงาน (Intensive Language
Course : ILC)” จำนวน ๑ คน

(๔๐) หลักสูตร “การพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง” รุ่นที่ ๕ ประจำปี
๒๕๕๖ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๖ - เดือนสิงหาคม ๒๕๕๗

(๔๑) หลักสูตร “สารวัตร” รุ่นที่ ๑๒๘ จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๒ ธันวาคม
๒๕๕๖ - ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

(๔๒) หลักสูตร “การบริการงานตำรวจชั้นสูง” รุ่นที่ ๓๘ จำนวน ๑ คน ระหว่าง
วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๖ - ๑๑ เมษายน ๒๕๕๗

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การประชาสัมพันธ์เชิงรุก

เพื่อพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างรวดเร็วและสะดวก พัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและกระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ ขั้นตอนการดำเนินงานมีมาตรฐานชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการเข้าถึงมวลชนอย่างเป็นระบบ การพัฒนาการสร้างช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนากระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ และการพัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑. การพัฒนากระบวนการเข้าถึงมวลชน

ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญและกฎหมายรัฐธรรมนูญในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

- ๑.๑ โครงการสร้างความร่วมมือระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เรื่อง “ศาลรัฐธรรมนูญกับการดำรงหลักนิติธรรม” มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๖
- ๑.๒ โครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรตามรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนในระดับจังหวัด มหาวิทยาลัยบูรพา วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖
- ๑.๓ โครงการสัมมนาสื่อมวลชน ประจำปี ๒๕๕๖ เรื่อง “การรักษาตุลยภาพทางการเมือง ของศาลรัฐธรรมนูญในระบบประชาธิปไตย” เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นักวิชาการ และสื่อมวลชน เกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ แนวทางการรักษาตุลยภาพทางการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญในระบบประชาธิปไตย เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสื่อมวลชนกับศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๖ ณ นาน่า รีสอร์ท แอนด์สปา แก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

๒. พัฒนาการสร้างช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ

ดำเนินการจัดสัมมนาเผยแพร่ความรู้อำนาจหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนและรับรองการเข้าศึกษาดูงานของนักศึกษาและประชาชน ดังนี้

- ๒.๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมจัดนิทรรศการกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในโครงการ “ผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมกับจังหวัดเคลื่อนที่และสถานีประชาชนสัญจรจังหวัดสุรินทร์” เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ ในการช่วยเหลือประชาชน เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ณ หอประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นสุข อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยมีประชาชนเข้าร่วมงาน จำนวน ๕๐๐ คน

๒.๒ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมจัดนิทรรศการกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในโครงการ “เทิดทูนสถาบัน จังหวัดเคลื่อนที่ ผู้ตรวจการแผ่นดิน และสถานีประชาชนสัญจร จังหวัด นครศรีธรรมราช” เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่และภารกิจของ ศาลรัฐธรรมนูญในการช่วยเหลือประชาชน เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ ศาลาประชาคม อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีประชาชนเข้าร่วมงาน จำนวน ๗๐๐ คน

๒.๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมจัดนิทรรศการกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินใน การสัมมนาโครงการ “ผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชนในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น” เพื่อเป็นการ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ ห้องเชียงใหม่ โรงแรมดิเอ็มเพรส จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี ผู้แทนจากส่วนราชการ ผู้นำท้องถิ่น นักวิชาการ ผู้แทนจากองค์กรเอกชน สื่อมวลชน และประชาชน จำนวน ๕๐๐ คน

๒.๔ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมจัดนิทรรศการกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในงานนิทรรศการและมอบโล่รางวัลแก่ผู้ที่ได้รับ รางวัลตามโครงการประกวดภาพวาด “ผลที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของนักร้องเมือง” เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ ห้องอเนกประสงค์ ชั้น ๑ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

๒.๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมจัดนิทรรศการกับสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ในการสัมมนา โครงการเวทีสาธารณะ กสม. พบประชาชนในภูมิภาค (ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ) เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองและ ส่งเสริม สิทธิมนุษยชน ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ โรงแรมสุโขทัยแกรนด์ แอนด์ คอนเวนชัน เซ็นเตอร์ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรตามรัฐธรรมนูญ แกนนำ เครือข่ายในภูมิภาค ประชาชนทั่วไป สื่อมวลชน และนักเรียน นิสิต นักศึกษา จำนวน ๑,๐๐๐ คน

๒.๖ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมจัดนิทรรศการกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินใน การสัมมนาโครงการ “ผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชนในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น” เพื่อเป็นการ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ ๕-๖ กันยายน ๒๕๕๖ ณ ห้องนภลัย คอนเวนชัน โรงแรมดุสิตธานี พัทยา จังหวัด ชลบุรี โดยมีผู้แทนจากส่วนราชการ ผู้นำท้องถิ่น นักวิชาการ ผู้แทนจากองค์กรเอกชน สื่อมวลชน และ ประชาชน จำนวน ๕๐๐ คน

๒.๗ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมจัดนิทรรศการกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในโครงการอบรมหลักสูตร “นักบริหารยุทธศาสตร์ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับสูง (นยปส.) รุ่นที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๖ ณ ห้องนนทบุรี ๑ ชั้น ๓ สำนักงาน ป.ป.ช. ถนนนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยมีผู้บริหารระดับสูง จากหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน จำนวน ๗๐ คน

๒.๘ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมจัดนิทรรศการกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) เนื่องในโอกาสวันสถาปนาสำนักงาน ป.ป.ช. ครบรอบ ๑๔ ปี เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ณ สำนักงาน ป.ป.ช. ถนนนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

๒.๙ คณะนักศึกษาโครงการตามหาประชาธิปไตย ย้อนรอยประวัติศาสตร์ชาติไทยที่
บางกอกปี ๓ ชมรมเสรีชน คนประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน
๔๐ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี
ชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๑๐ คณาจารย์และนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
รำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี จำนวน ๔๕ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน
๒๕๕๖ ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี ชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๑๑ คณะนิสิต โครงการตามรอยประชาธิปไตย ชุมชนรัฐศาสตร์ สโมสรนิสิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำนวน ๑๕๐ คน เข้าเยี่ยมชม
และทัศนศึกษาศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี
ชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๑๒ คณาจารย์และพระนิสิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา จำนวน ๓๐ รูป/คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ
เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี ชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๑๓ อาจารย์ พระนักศึกษา นักศึกษาบุคคลทั่วไป และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย
ของสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์
การศึกษาโคราช จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๓๗ รูป/คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่
๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี ชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๑๔ อาจารย์และนักศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี จำนวน ๑๒ คน
เข้าทัศนศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ ห้องออกนั่งพิจารณา
คดีชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๑๕ คณาจารย์และคณะนักศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน ๖๙ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อ
วันพฤหัสบดี ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๖ ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี ชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๑๖ อาจารย์และนักศึกษา สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน
๑๒ คนเข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๖ ณ ห้องออกนั่ง
พิจารณาคดี ชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๑๗ อาจารย์และคณะนักศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
จำนวน ๓๗ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๖ ณ ห้องออกนั่ง
พิจารณาคดี ชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๑๘ นักเรียนของศูนย์วิชาการ RAC สาขาปิ่นเกล้า จำนวน ๕๐ คน เข้าศึกษา
ดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี ชั้น ๓
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๑๙ คณะอาจารย์และนักศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน ๘๐ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อ
วันอังคาร ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี ชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๒๐ อาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานีจำนวน ๕๔ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี ชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๒๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดโครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ และส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ และกฎหมายรัฐธรรมนูญสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาประชาธิปไตยในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่งเสริมการศึกษาแก่นักเรียนที่ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา) เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๖ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๓. การพัฒนากระบวนการประชาสัมพันธ์

ดำเนินการจัดพิมพ์เอกสาร หนังสือ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ดังนี้

๓.๑ จัดพิมพ์จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ เล่มที่ ๘๗ เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

๓.๒ จัดพิมพ์จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ เล่มที่ ๘๘ เดือนมีนาคม - เมษายน ๒๕๕๖

๓.๓ จัดพิมพ์จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๓ เล่มที่ ๘๙ เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๕๖

๓.๔ จัดพิมพ์จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๔ เล่มที่ ๙๐ เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๕๖

๓.๕ จัดพิมพ์จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๕ เล่มที่ ๙๑ เดือนกันยายน - ตุลาคม ๒๕๕๖

๓.๖ จัดพิมพ์จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๖ เล่มที่ ๙๒ เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๕๖

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การส่งเสริมเครือข่ายด้านการพัฒนาประชาธิปไตย

เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมและเสริมสร้างการอาสาพิทักษ์รัฐธรรมนูญและพันธมิตรจากองค์กรทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงเครือข่ายต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการฐานข้อมูลสมาชิกอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีเครือข่ายสนับสนุนกิจการของศาลรัฐธรรมนูญ อย่างกว้างขวาง โดยเน้นการส่งเสริมกิจการอาสาพิทักษ์รัฐธรรมนูญ การเสริมสร้างพันธมิตรจากองค์กรต่าง ๆ การพัฒนาเครือข่ายและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย การพัฒนาเครือข่ายโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาบุคลากรด้านเครือข่าย

๑. พัฒนาบุคลากรด้านเครือข่าย

จัดโครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๑ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ได้รับการตอบรับจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายภาคส่วนในสังคมเป็นอย่างดี เพราะมีจุดเด่นในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และเนื้อหาวิชาการฝึกอบรมที่มีองค์ความรู้จากหลากหลายสาขาอย่างครอบคลุม ทั้งด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ สิทธิมนุษยชน และด้านอื่น ๆ โดยได้รับเกียรติจากวิทยากรทั้งจากภาควิชาการ ราชการ องค์กรอิสระ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร และอื่น ๆ ที่ได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับประเทศและสากล ตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการทำให้เกิดการพัฒนา และต่อยอดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม สังเคราะห์ออกมาเป็นผลงานวิชาการที่ทรงคุณค่า มีข้อวิพากษ์และเสนอแนะต่อสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ ที่เป็นคุณประโยชน์ในการพัฒนาทุกส่วนในสังคมต่อไป

มีผู้เข้าอบรมจำนวนทั้งสิ้น ๕๑ คน โดยมีระยะเวลาในการอบรม จำนวน ๙ เดือน (๑๐ มกราคม - กันยายน ๒๕๕๖) แบ่งออกเป็น

๑. การบรรยาย / การอภิปราย โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิของศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒. ภาคปฏิบัติ

๒.๑ การเขียนบทความทางวิชาการ คนละ ๓ บทความ โดยแบ่งเป็น ๓ หัวข้อ คือ บทความทางวิชาการเกี่ยวกับหลักนิติธรรม บทความทางวิชาการเกี่ยวกับประชาธิปไตย และบทความทางวิชาการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

๒.๒ การศึกษาดูงานในประเทศ โดยแบ่งเป็นการศึกษาดูงานในส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และศึกษาดูงานในต่างจังหวัด ณ จังหวัดนครนายก

๒.๓ การศึกษาดูงานต่างประเทศ โดยแบ่งเป็นการศึกษาดูงานในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ ณ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และสหพันธรัฐมาเลเซีย และศึกษาดูงานในทวีปยุโรป ณ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างบรรทัดฐานการปกครองแบบประชาธิปไตย

เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นหลักนิติรัฐและนิติธรรมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาระบบการวินิจฉัยคดีและวิธีพิจารณาคดีให้เป็นไปตามระบบสากลให้สังคมยอมรับและพึงพอใจในบรรทัดฐานคำวินิจฉัย ส่งเสริมเผยแพร่และสร้างความเข้าใจ คำวินิจฉัยและผลงานทางวิชาการ โดยเน้นการพัฒนาระบบการการวินิจฉัยคดีและผลงานวิชาการ การส่งเสริมเผยแพร่และสร้างความเข้าใจคำวินิจฉัยและผลงานทางวิชาการ การเสริมสร้างช่องทางการสื่อสารสองทาง การพัฒนาวิธีพิจารณาคดีให้เป็นไปตามระบบสากล การพัฒนาระบบการวิจัย ตลอดจนการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านวิชาการรัฐธรรมนูญ

๑. ส่งเสริมเผยแพร่และสร้างความเข้าใจคำวินิจฉัยและผลงานวิชาการ

๑.๑ จัดจ้างผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นที่ปรึกษาโครงการศึกษาวิจัย จำนวน ๘ เรื่อง ได้แก่

(๑) เรื่อง “เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” โดย ศูนย์วิจัยและพัฒนากฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (สัญญาจ้าง ฯ เลขที่ ๑๘/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๖)

(๒) เรื่อง “การยุบพรรคการเมืองโดยองค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปริญญา เทวานฤมิตรกุล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (สัญญาจ้าง ฯ เลขที่ ๑๖/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๖)

(๓) เรื่อง “สถานะและบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญไทยภายใต้กรอบทิศทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” โดย ศาสตราจารย์ ดร. นันทวัฒน์ บรมานันท์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สัญญาจ้าง ฯ เลขที่ ๑๗/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๖)

(๔) เรื่อง “การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรภาคีรัฐตามหลักนิติธรรมภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” โดย ดร. สุรพล ศรีวิทยา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (สัญญาจ้าง ฯ เลขที่ ๑๔/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๖)

(๕) เรื่อง “หลักความได้สัดส่วนในการตรวจสอบเขตอำนาจรัฐตามมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” โดย ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (สัญญาจ้าง ฯ เลขที่ ๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๖)

(๖) เรื่อง “รูปแบบและลักษณะการให้เหตุผลคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ” โดย ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สัญญาจ้าง ฯ เลขที่ ๑๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)

(๗) เรื่อง “รัฐธรรมนูญกับการรับรองและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม” โดย ดร. ปวีศร เลิศธรรมเทวี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (สัญญาจ้าง ฯ เลขที่ ๑/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖)

(๘) เรื่อง “ศาลรัฐธรรมนูญกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในการใช้อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ในการกำหนดงบประมาณรายจ่ายและการออกพระราชกำหนดเกี่ยวกับการเงิน” โดย รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ โลจายะ คณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (สัญญาจ้าง ฯ เลขที่ ๒/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖)

๑.๒ จัดพิมพ์เอกสารเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ และกฎหมายมหาชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(๑) หนังสือ “กระบวนการทางกฎหมายของศาลรัฐธรรมนูญในรัฐสมัยใหม่ของโลก” โดย ดร. วุฒิชัย จิตตานุ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

(๒) หนังสือ “รวมบทความทางวิชาการ ชุดที่ ๑๑ : ศาลรัฐธรรมนูญภายใต้หลักนิติธรรมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” จำนวน ๑,๒๐๐ เล่ม

(๓) หนังสือ “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๑๑” จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

(๔) หนังสือรวมบทความกฎหมายมหาชน จากเว็บไซต์ www.Pub-law.net เล่มที่ ๑๑ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

(๕) วารสารศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๑๕ เล่มที่ ๔๓ เดือนมกราคม - เดือนเมษายน ๒๕๕๖ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

(๖) วารสารศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๑๕ เล่มที่ ๔๔ เดือนพฤษภาคม - เดือนสิงหาคม ๒๕๕๖ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

(๗) วารสารศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๑๕ เล่มที่ ๔๕ เดือนกันยายน - เดือนธันวาคม ๒๕๕๖ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ก้าวหน้า และทันสมัย

เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและกระบวนการบริหารข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนปรับปรุงและพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้ระบบจัดการฐานข้อมูลและการจัดความรู้กิจการศาลรัฐธรรมนูญมีความน่าเชื่อถือสูง ข้อมูลมีความถูกต้องรวดเร็ว ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถรองรับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ให้ความสำคัญการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนากระบวนการบริการข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ การปรับปรุงและพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการพัฒนาระบบการจัดทำแผนและขับเคลื่อนแผนแม่บท

๑. งานให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล รับ-ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อประกอบการพิจารณาคดีและสืบค้นข้อมูลด้านกฎหมาย และการเชื่อมโยงประสานกับองค์กรภายนอกโดยนำมาใช้ ณ ที่ทำการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย อาคารบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ ถนนจักรเพชร ในความเร็วการรับ-ส่งข้อมูล ๒๐ MBps และ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ในความเร็วการรับ-ส่งข้อมูล ๘๐ MBps ซึ่งเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และรองรับการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลประกอบการพิจารณาคดีของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและเจ้าหน้าที่ และเพื่ออำนวยความสะดวกในการรับ-ส่ง เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างองค์กรในประเทศ และต่างประเทศ ในรูปแบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลคำวินิจฉัย และข่าวสารต่างๆ ขององค์กร

๒. ปรับปรุงเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำเว็บไซต์ของหน่วยงาน เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร คำวินิจฉัยของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นช่องทางให้ประชาชน ได้ติดตามผลการพิจารณาคดี รวมทั้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการเพิ่มช่องทางให้กับประชาชนในการติดต่อสื่อสารกับศาลรัฐธรรมนูญ ผ่านช่องทาง Social Network ซึ่งได้ดำเนินการจัดทำ Facebook ของศาลรัฐธรรมนูญ โดยนำมาพัฒนางานด้านการเผยแพร่ผลการพิจารณาคดี คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ข้อมูลด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ประชาชนสามารถ ถาม-ตอบ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือเสนอแนะความคิดเห็นต่างๆ หรือติดตามความเคลื่อนไหวของศาลรัฐธรรมนูญ ได้ทาง Facebook ของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ www.facebook.com/constitutionalcourt.thai

๒. ผลปฏิบัติราชการด้านคดี

ศาลรัฐธรรมนูญมีวิสัยทัศน์ว่า “ศาลรัฐธรรมนูญเป็นหลักของนิติรัฐและนิติธรรมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” และมีแผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ ใช้เป็นกรอบทิศทางการบริหารราชการของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีผลปฏิบัติราชการด้านคดีประจำปี ๒๕๕๖ สรุปได้ดังนี้

๒.๑ การพิจารณาวินิจฉัยคดีตามหลักนิติธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง บัญญัติให้การปฏิบัติหน้าที่ของศาลต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม ซึ่งในรอบปีที่ผ่านมาศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยคดีทั้งหลายโดยยึดหลักนิติธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์ศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ภายใต้กรอบของระบบงานพิจารณาวินิจฉัยคดี ซึ่งเป็นไปตามระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยได้บริหารจัดการงานคดีให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเรื่องค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๕ เสร็จสิ้นทั้งหมด พร้อมทั้งได้ดำเนินการพิจารณาคดีที่เข้ามาสู่ศาลในปี ๒๕๕๖ ด้วยความเรียบร้อยและรวดเร็ว โดยผลการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญก็ยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาหลักนิติธรรมให้มั่นคงในสังคมไทย ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยหลายประการ คือ

๒.๑.๑ บทบาทด้านการพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้เริ่มบัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญของชนชาวไทยไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ เป็นครั้งแรก และยังคงรับรองสิทธิอันสำคัญนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ และมาตรา ๖๙ โดยมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้” และวรรคสอง ว่า “ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้ทราบการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว”

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญของผู้ที่ทราบการกระทำดังกล่าวข้างต้นนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๘-๒๒/๒๕๕๕ วางหลักการว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่ผู้ทราบการกระทำของบุคคลหรือพรรคการเมืองผู้กระทำการตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ที่จะใช้สิทธิให้มีการตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้โดยมีสิทธิสองประการคือ หนึ่ง เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริง และสอง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว โดยอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการในกรณีที่ผู้ร้องใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง นี้ เป็นภาระหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ อัยการสูงสุดเพียงแต่มีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เท่านั้น หากได้ตัดสิทธิของผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงไม่

ในปี ๒๕๕๖ ได้มีคำร้องที่สำคัญมาสู่ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๔ เรื่อง โดยมีมูลแห่งคดีสืบเนื่องมาจากรัฐสภาต้องการแก้ไขเพิ่มเติมที่มาของสมาชิกวุฒิสภาให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงทางเดียวและมีปัญหาตามมาว่า กระบวนการพิจารณาและการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาดังกล่าวตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๕ - ๑๘/๒๕๕๖ โดยยืนยันถึงสิทธิในการยื่นคำร้องของประชาชนตามแนวคำวินิจฉัยที่ ๑๘-๒๒/๒๕๕๕ และได้วางหลักเกี่ยวกับการใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญและคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยประชาชนไว้ในกรณีที่รัฐสภาได้เห็นชอบให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในบางมาตรา ดังนี้

(๑) สิทธิในการยื่นคำร้องของประชาชนต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิในการยื่นคำร้องของประชาชนเพื่อตรวจสอบการกระทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ โดยพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่ผู้ทราบการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ที่จะใช้สิทธิให้มีการตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้ โดยให้มีสิทธิสองประการ คือ ประการที่หนึ่ง เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และประการที่สอง สามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้เพราะอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการในกรณีที่ผู้ร้องใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง นี้ เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ อัยการสูงสุดเพียงแต่มีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น และยื่นคำร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เท่านั้น หากได้ตัดสิทธิของผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงไม่ แม้ผู้ร้องได้เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบแล้วก็ไม่ตัดสิทธิผู้ร้องที่จะใช้สิทธิในประการที่สองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ การแปลความดังกล่าวนี้จะสอดคล้องต่อเจตนารมณ์ในมาตรา ๖๘ ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเป็นไปเพื่อรับรองสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙ ที่ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใดๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้” การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เลิกการกระทำได้นั้น การกระทำดังกล่าวจะต้องกำลังดำเนินอยู่และยังไม่มีบังเกิดผล จึงจะสามารถวินิจฉัยสั่งให้เลิกการกระทำนั้นได้ หากไม่แล้วคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง ก็จะมีผลไม่สามารถใช้บังคับได้ ทั้งสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ นี้มีหลักการสำคัญมุ่งหมายให้คนไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการเข้าสู่อำนาจในการปกครองประเทศให้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มิให้ถูกล้มล้าง โดยสภาพจึงเป็นมาตรการในการป้องกันไว้ล่วงหน้าเพื่อจะได้มีโอกาสตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำที่จะเป็นอันตรายต่อระบอบการปกครองและการล้มล้างรัฐธรรมนูญมิให้เกิดขึ้นได้ เพราะหากปล่อยให้เกิดการกระทำที่เป็นภัยร้ายแรงต่อรัฐธรรมนูญและระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญขึ้นแล้วย่อมสุดวิสัยที่จะแก้ไขกลับคืนได้ ดังนั้น ประชาชนผู้ทราบเหตุตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง ย่อมสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนใช้สิทธิของตนต่อต้านการกระทำนั้นได้โดยสันติวิธี

(๒) กระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช มีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือไม่

(๒.๑) ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่ใช้ในการประชุมพิจารณาร่วมกันของรัฐสภาเป็นฉบับเดียวกันกับที่มีการยื่นญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในฐานะสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ในการพิจารณาของที่ประชุมรัฐสภา มิได้นำเอาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาฉบับที่เสนอต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ มาใช้ในการพิจารณา แต่ได้นำร่างที่มีการจัดทำขึ้นใหม่ ซึ่งมีหลักการแตกต่างจากร่างเดิมที่เสนอหลายประการโดยไม่ปรากฏว่ามีสมาชิกรัฐสภาพร้อมลงชื่อเสนอญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นใหม่แต่อย่างใด มีผลเท่ากับว่าการดำเนินการในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่รัฐสภารับหลักการตามคำร้องนี้ เป็นไปโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ (๑) วรรคหนึ่ง

(๒.๒) การกำหนดวันแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า การแปรญัตติเป็นสิทธิของสมาชิกรัฐสภาที่จะเสนอความคิดเห็น การแปรญัตติจึงต้องมีเวลาพอสมควรเพื่อให้สมาชิกผู้ประสงค์จะขอแปรญัตติได้ทราบระยะเวลาที่แน่นอนในการยื่นขอแปรญัตติ อันเป็นสิทธิในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ การนับระยะเวลาในการแปรญัตติ ย่อมไม่อาจนับเวลาย้อนหลังได้ แต่ต้องนับตั้งแต่วันที่ที่ประชุมมีมติเป็นต้นไป การเริ่มนับระยะเวลาย้อนหลังไปจนทำให้เหลือระยะเวลาขอแปรญัตติเพียง ๑ วัน เป็นการดำเนินการที่ขัดต่อข้อบังคับการประชุมและไม่เป็นกลาง จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ทั้งขัดต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง ด้วยการกำหนดเวลาแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง

(๒.๓) วิธีการในการแสดงตนและลงมติในการพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาขอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีสมาชิกวุฒิสภาบางคนใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทนผู้อื่น ในเครื่องออกเสียงลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งขัดแย้งกับหลักการและวิธีการที่ถูกต้องในเรื่องนี้ เห็นได้ว่า การกระทำเช่นนี้มีลักษณะที่ผิดปกตวิสัยและมีสมาชิกวุฒิสภาใช้บัตรแสดงตนและออกเสียงลงคะแนนในระบบอิเล็กทรอนิกส์หลายใบ การดำเนินการดังกล่าวนอกจากจะเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญแล้ว ยังขัดต่อข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกวุฒิสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖

พรรคสาม ที่ให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมนั้น ๆ เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย และขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจึงมีอาจถือว่าเป็นนิติที่ชอบของรัฐสภาในกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๓) การแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วย ๒ สภา คือ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ให้มีดุลยภาพระหว่างกัน โดยได้กำหนดบทบาทของวุฒิสภาให้เป็นองค์กรตรวจทานกลั่นกรองการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและถ่วงดุลอำนาจกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาในการตรวจสอบถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ในกรณีที่ถูกล่ามำว่ามีพฤติการณ์ร้ายวผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๐ เมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาแล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นอิสระจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างแท้จริง จึงได้บัญญัติห้ามความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันดังกล่าวเพราะหากยอมให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันย่อมไม่อาจหวังได้ว่า จะมีการตรวจสอบอย่างตรงไปตรงมา อันเป็นการขัดกับหลักการดุลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน อันเป็นหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามคำร้องนี้ เป็นการแก้ไขกลับไปสู่จุดบกพร่องที่เคยปรากฏแล้วในอดีต เป็นจุดบกพร่องที่ล่อแหลม เสี่ยงต่อการสูญเสียสันธิธาและสามัคคีธรรมของมวลหมู่มหาชนชาวไทย เป็นความพยายามนำประเทศชาติให้ถอยหลังเข้าคลอง ทำให้วุฒิสภากลับไปเป็นสภาญาติ พี่น้อง สภาของครอบครัว และสภาพี่วเมีย สูญเสียสถานะและศักยภาพแห่งการเป็นสติปัญญาให้แก่สภาผู้แทนราษฎร กลายเป็นเพียงเสียงสะท้อนของมวลชนกลุ่มเดียวกัน ทำลายสาระสำคัญของการมีสองสภา นำพาไปสู่การผูกขาดอำนาจรัฐ ตัดการมีส่วนร่วมของปวงประชาหลากหลายสาขาหลายอาชีพ เป็นการเปิดช่องให้ ผู้ร่วมกระทำการครั้งนี้กลับมามีโอกาสได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองโดยวิธีการที่มิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ การแก้ไขที่มาของสมาชิกวุฒิสภาให้มาจากการเลือกตั้งเพียงทางเดียว อันมีที่มาเหมือนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงย่อมเป็นเสมือนสภาเดียวกันไม่เกิดความแตกต่างและเป็นอิสระซึ่งกันและกันของทั้งสองสภา เป็นการทำลายลักษณะและสาระสำคัญของระบบสองสภาให้สูญสิ้นไป อันเป็นการกระทบต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและเปิดทางให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการครั้งนี้ได้อำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการที่ไม่เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ เนื้อหาในร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๑/๑ ยังขัดต่อรัฐธรรมนูญ ในเรื่องกระบวนการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่จะบัญญัติขึ้นใหม่ โดยรวบรัดให้มีการประกาศใช้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว โดยไม่ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ ที่จะต้องส่งร่างกฎหมายดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเสียก่อน ซึ่งขัดกับหลักการดุลและ

คานอำนาจอันเป็นหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทำให้ฝ่ายการเมืองสามารถออกกฎหมายได้ตามอำเภอใจ โดยอาศัยเสียงข้างมากปราศจากการตรวจสอบ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า การดำเนินการพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของผู้กรังทั้งหมดในคดีนี้ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม มาตรา ๒๙๑ (๑) (๒) และ (๔) และ มาตรา ๓ วรรคสอง และมีเนื้อความที่เป็นสาระสำคัญขัดแย้งต่อหลักการพื้นฐานและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเรื่องนี้ได้วางหลักการเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณา และการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่า การดำเนินการในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ขัดกับหลักการดูแลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน และไม่ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมี บทบาทในการพิทักษ์รัฐธรรมนูญในฐานะกฎหมายสูงสุดของประเทศและรับรองสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ของประชาชนในการพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังกล่าว

๒.๑.๒ บทบาทด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ศาลรัฐธรรมนูญยังมีบทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยคือ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งในปีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไปล่วงละเมิดหรือกระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิของประชาชนหลายเรื่อง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหลายประการ

(๑) การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

สืบเนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ เฉพาะในส่วนที่สันนิษฐานให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษทางอาญาร่วมกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลโดยไม่ปรากฏว่ามีการกระทำหรือเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น ขัดต่อหลักนิติธรรมและขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง กล่าวคือ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง นั้น ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นข้อสันนิษฐานอันมีที่มาจากหลักสิทธิมนุษยชน ดังปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอันถือเป็นหลักการพื้นฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาสากล และเป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของหลักนิติธรรมหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ที่ได้รับการยอมรับในนานาอารยะประเทศ อันได้แก่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Convention on Civil and Political Rights)

ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกมีพันธกรณีอยู่ด้วย ซึ่งเป็นคำวินิจฉัยเรื่องแรกที่วางหลักไว้

ต่อมาในปี ๒๕๕๖ ศาลรัฐธรรมนูญได้วางบรรทัดฐานเรื่องนี้ในคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๖ ที่ ๑๐/๒๕๕๖ ที่ ๑๑/๒๕๕๖ และที่ ๑๙-๒๐/๒๕๕๖ ว่า บทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะในส่วนที่สันนิษฐานให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษทางอาญาร่วมกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลโดยไม่ปรากฏว่ามี การกระทำหรือเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น ขัดต่อหลักนิติธรรมและขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

โดยศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลยโดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำหรือเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของจำเลยก่อน เป็นการนำการกระทำความผิดของบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา เนื่องจากการสันนิษฐานว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ก็ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลผู้กระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของนิติบุคคลดังกล่าว โดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ถึงการกระทำหรือเจตนาของกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นว่ามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลอย่างไร เป็นการผลักภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ไปยังกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ และบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นทั้งหมดทุกคน บทบัญญัติดังกล่าวจึงมิใช่การสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อหลังจากที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหา และยังขัดกับหลักนิติธรรมที่ว่า โจทก์ในคดีอาญาต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของจำเลยให้ครบองค์ประกอบของความผิด นอกจากนี้ บทบัญญัติดังกล่าวยังเป็นการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาให้ต้องตกเป็นผู้ต้องหาและจำเลย ทำให้บุคคลดังกล่าวอาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เช่น การถูกจับกุม หรือถูกคุมขัง โดยไม่มีพยานหลักฐานในเบื้องต้นว่าบุคคลนั้นได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับความผิดตามที่ถูกกล่าวหา บทบัญญัติดังกล่าวในส่วนที่สันนิษฐานความผิดอาญาของผู้ต้องหาและจำเลยโดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดเกี่ยวกับความผิดนั้น จึงขัดต่อหลักนิติธรรมและขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้คุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญา มิให้มีการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญา และให้ต้องตกเป็นผู้ต้องหาและจำเลยซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวอาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ โดยไม่มีพยานหลักฐานตามสมควรในเบื้องต้นว่าบุคคลนั้นได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับความผิดตามที่ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับ และเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลจากการใช้อำนาจรัฐเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำผิดทางอาญา

(๒) การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อการเข้าถึงและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๖ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๑ บรรดาพยานหลักฐานและเอกสาร

ที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) ทั้งไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) ได้รับรองและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมไว้ ไม่ว่าจะเป็ นสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม การได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม การมีโอกา สในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ และการได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ข้อ ๑๔.๓ อันเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้า สิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเองหรือโดยผ่านผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย สิทธิที่จะซักถามพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน และสิทธิขอให้เรียกพยานฝ่ายตนมาซักถามภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน

โดยศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๑ บรรดาพยานหลักฐานและเอกสารที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเป็นพยานหลักฐานและเอกสารที่รับฟังได้ตามกฎหมาย นั้น เป็นบทบัญญัติที่มีได้กำหนดรายละเอียด ขั้นตอน และกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน แต่เป็นบทบัญญัติที่บังคับให้จำเลยต้องถูกผูกมัดตามพยานหลักฐานและเอกสารที่ได้มาจากการสืบพยานของโจทก์ในศาลต่างประเทศที่จำเลยไม่มีโอกาสตรวจหรือรับทราบพยานหลักฐาน หรือต่อสู้คดีได้อย่างเพียงพอแม้ว่าการรับฟังพยานหลักฐานของศาลต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ที่บัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าพยานหลักฐานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน ด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานดังกล่าวโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลยก็ตาม แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวก็มีได้เป็นข้อห้ามเด็ดขาด โดยยังเปิดโอกาสให้ศาลนำพยานหลักฐานเช่นนี้ไปใช้ประกอบกับพยานหลักฐานอื่นได้ จึงไม่เป็นธรรมแก่จำเลย เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) ทั้งไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง

ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้คุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญา มิให้จำเลยต้องถูกผูกมัดตามพยานหลักฐานและเอกสารที่ได้มาจากการสืบพยานของโจทก์ในศาลต่างประเทศที่จำเลยไม่มีโอกาสตรวจหรือรับทราบพยานหลักฐาน หรือต่อสู้คดีได้อย่างเพียงพอ แม้ว่าการรับฟังพยานหลักฐานของศาลต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ตาม และเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลจากการใช้อำนาจรัฐเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำผิดทางอาญา

(๓) การคุ้มครองสิทธิได้รับค่าทดแทนในทรัพย์สิน

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๖ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๐ เฉพาะในส่วนที่บัญญัติให้การประปาส่วนภูมิภาคไม่ต้องจ่ายค่าทดแทนในการใช้ที่ดินและในการรื้อถอนสิ่งก่อสร้างหรือทำขึ้นหรือตัดฟัน ต้น กิ่ง หรือราก

ของต้นไม้ หรือพืชผลอย่างใด ๆ ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในกรณีที่มีการวางท่อน้ำที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ถึงแปดสิบเซนติเมตรไปได้ เหนือ ตาม หรือข้ามพื้นดินที่มีใช้ที่ตั้งโรงเรือนสำหรับอยู่อาศัย เพื่อประโยชน์ในการผลิต การส่ง การจำหน่ายน้ำประปา ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ ประกอบ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๒๙ เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

โดยศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า การประปาส่วนภูมิภาคเป็นบริการสาธารณะที่รัฐจำเป็นต้องจัดทำหรือให้มีขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและการพัฒนาประเทศ ในด้านสาธารณูปโภคและสุขอนามัยที่ดีของประชาชน อันเป็นสาธารณประโยชน์ และยังมีความสำคัญต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศด้วย การเข้าไปดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา รัฐมีความจำเป็นต้องให้อำนาจแก่การประปาส่วนภูมิภาคในการเดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์ไปได้ เหนือ ตาม หรือข้ามพื้นที่ดินของบุคคลที่มีใช้ที่ตั้งของโรงเรือนหรือที่อยู่อาศัยได้ เพื่อประโยชน์แก่การดังกล่าว โดยผู้เป็นเจ้าของหรือครอบครองทรัพย์สินไม่ได้สูญเสียสิทธิในทรัพย์สินของตน เพียงแต่ถูกจำกัดสิทธิในการใช้สอยทรัพย์สินบางประการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายเท่านั้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเข้าใช้บริเวณที่ดินเพื่อเดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์ของการประปาส่วนภูมิภาค จะเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะก็ตาม แต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินย่อมต้องได้รับความคุ้มครองภายใต้ขอบเขตแห่งสิทธิตามรัฐธรรมนูญด้วย การที่บทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสาม ไม่มีการระบุในเรื่องค่าทดแทนไว้โดยชัดแจ้งในกรณีของการวางท่อน้ำที่ไม่เป็นไปตามวรรคสอง ในกรณีท่อน้ำที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ถึงแปดสิบเซนติเมตร การบัญญัติไว้เช่นนี้จึงทำให้เกิดการตีความและยึดถือเป็นหลักกฎหมายว่า ถ้าท่อน้ำที่การประปาส่วนภูมิกานำมาเดินในที่ดินนั้นมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ถึงแปดสิบเซนติเมตรแล้วการประปาส่วนภูมิภาคก็ไม่ต้องจ่ายค่าทดแทนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๐ เฉพาะในส่วนที่มีได้กำหนดให้การประปาส่วนภูมิภาคมีการชดใช้ค่าทดแทนในการใช้ที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในกรณีที่มีการวางท่อน้ำที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ถึงแปดสิบเซนติเมตรไว้ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดหรือลดทอนสิทธิในทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑

ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้คุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ซึ่งเป็นไปตามหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบเสรีประชาธิปไตยที่รัฐจะต้องคุ้มครองและรับรองสิทธิในทรัพย์สินของประชาชนเป็นสำคัญ และหากมีกรณีใดที่เป็นข้อยกเว้นให้รัฐก้าวล่วงเข้าปลิดทอนสิทธิในทรัพย์สินของประชาชน รัฐจะต้องรับผิดชอบในการชดใช้ค่าทดแทนเยียวยาที่เป็นธรรมตามควรแก่กรณี

๒.๑.๓ บทบาทการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๕๖ ว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗ ในส่วนงบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรม และของสำนักงานศาลปกครอง และมาตรา ๒๘ ในส่วนงบประมาณของสำนักงาน ป.ป.ช. ไม่ชัดหรือแย้งหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ วรรคแปด และวรรคเก้า

โดยศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า หน่วยงานทั้งสามมีโอกาสได้ชี้แจงแสดง

เหตุผลการขอขบประมาณต่อคณะอนุกรรมการซึ่งตั้งขึ้นโดยคณะกรรมาธิการวิสามัญ ฯ แล้ว และ คณะกรรมาธิการวิสามัญ ฯ ก็ได้รับรายงานของคณะอนุกรรมการ ฯ อีกทั้งได้รับทราบถึงเหตุผลและ ความจำเป็นดังกล่าวประกอบการพิจารณาแล้ว กรณีจึงยังไม่ถึงขนาดเป็นการใช้อำนาจหน้าที่โดยปราศจาก หลักเกณฑ์และเหตุผล อันจะทำให้กระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรม หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จึงเห็นว่า ไม่ขัดหรือแย้งหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ วรรคแปด และวรรคเก้า

ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ได้วางแนวปฏิบัติในกระบวนการพิจารณา ร่างกฎหมายของรัฐสภาไว้ว่า ควรให้หน่วยงานธุรการของศาลและองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีโอกาสแสดงเหตุผล และความจำเป็นต่อคณะกรรมาธิการได้โดยตรง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาล ซึ่งการให้หน่วยงานดังกล่าวได้ชี้แจงด้วยวาจาถึงเหตุผลความจำเป็นในการเสนอขอเพิ่มงบประมาณ รวมถึง การได้ปรึกษาหารือร่วมกันจะทำให้เกิดความเข้าใจและได้รับทราบเหตุผลความจำเป็นในการปรับลดหรือ เพิ่มงบประมาณ อันจะทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๔ บทบาทเกี่ยวกับการตรวจสอบการสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรี

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๕๖ เรื่อง ประธานวุฒิสภา ส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายวราเทพ รัตนากร รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกแต่รอการลงโทษไว้ นั้น สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕) หรือไม่

โดยศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง ไม่สิ้นสุดลง เฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕)

ในคดีนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยถึงคำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ตามมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕) นั้นหมายความว่าต้องคำพิพากษาให้จำคุก โดยต้องมีการจำคุกจริงเท่านั้น เมื่อผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองให้จำคุกเป็นเวลา ๒ ปี โดยโทษจำคุกศาลให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี จึงถือไม่ได้ว่า ผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๔ (๕)

ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๕๖ นี้ ศาลรัฐธรรมนูญ ได้ตรวจสอบลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งและสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ ซึ่งนับว่าเป็นบทบาทและแนวทางในการตรวจสอบเกี่ยวกับการเข้าสู่ตำแหน่งรัฐมนตรีเพื่อใช้อำนาจในการบริหารประเทศให้อยู่ในกรอบของความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

๒.๑.๕ บทบาทเกี่ยวกับการดำเนินงานของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักทางการเมือง ประกอบด้วยกลุ่มบุคคล ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกันมารวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมาย

สำคัญในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจบริหารและนิติบัญญัติ และทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างรัฐกับประชาชน และมีบทบาทในการพัฒนาการเมืองและสร้างนักการเมืองที่ดีมีคุณค่าให้กับประเทศ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้งพรรคการเมือง การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง และการเงินและการอุดหนุนทางการเงินของพรรคการเมือง ตลอดจนการเลิกและการยุบพรรคการเมืองไว้ โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมือง ซึ่งไม่ดำเนินงานให้เป็นไปตามที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดไว้ได้ โดยมีคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง รวม ๔ เรื่อง ดังนี้

(๑) ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๖ มีคำสั่งให้ยุบพรรคชีวิตที่ดีกว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๙๗

(๒) ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๗-๙/๒๕๕๖ มีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังแผ่นดินไทย (พรรคอาสาสมัคร) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคอาสาสมัครฯ ฉบับลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคอาสาสมัครฯ ฉบับลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๖ ยกคำร้องของสมาชิกพรรคเพื่อไทยที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า มติของพรรคเพื่อไทย ที่อนุญาตให้นายสตีเฟน นาคสุข ลาออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เพื่อสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร เนื่องจากไม่เคยได้รับหนังสือลาออกของนายสตีเฟน นาคสุข แต่อย่างไรก็ตาม อีกทั้งผู้ร้องก็ไม่สามารถนำมติของผู้ถูกร้องมาแสดงตามที่กล่าวอ้างได้ ดังนั้น จึงฟังไม่ได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องมีมติอนุญาตให้นายสตีเฟน นาคสุข ลาออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ เพื่อสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร กรณีจึงไม่มีมูลอันจะเป็นการกระทำที่ขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคสาม แต่อย่างไร

ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการดำเนินงานของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ทั้งในส่วนที่พรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมือง จึงนับเป็นบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการเป็นผู้ชี้ขาดว่า พรรคการเมืองมีการกระทำอันเป็นเหตุให้ต้องยุบไปหรือคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่มีต่อพรรคการเมืองนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และในส่วนที่พรรคการเมืองกระทำการขัดหรือแย้งกับหลักพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือไม่ นั้น เป็นส่วนหนึ่งในการตรวจสอบพรรคการเมืองให้ดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพและความรับผิดชอบอันมีผลต่อเนื่องไปถึงการทำหน้าที่เป็นสถาบันหลักในการพัฒนาการเมืองหรือการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

๒.๒ จำนวนคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๒.๑ คดีที่ค้างพิจารณามาจากปี ๒๕๕๕	จำนวน ๑๔ เรื่อง
เรื่องพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตราต่าง ๆ	จำนวน ๑๒ เรื่อง
เรื่องพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒	จำนวน ๒ เรื่อง
๒.๒.๒ คดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญระหว่างปี ๒๕๕๖	จำนวน ๑๐๗ เรื่อง
(๑) เรื่องพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตราต่าง ๆ	จำนวน ๘๔ เรื่อง
(๒) เรื่องที่ประชาชนยื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒	จำนวน ๒๓ เรื่อง
๒.๒.๓ คดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเสร็จ ในปี ๒๕๕๖	จำนวน ๘๔ เรื่อง
(๑) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ	จำนวน ๒๑ เรื่อง
- เป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๕	จำนวน ๑๑ เรื่อง
- เป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๖	จำนวน ๑๐ เรื่อง
(๒) คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ	จำนวน ๖๓ เรื่อง
- เป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๕	จำนวน ๓ เรื่อง
- เป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๖	จำนวน ๖๐ เรื่อง
(๓) คดีค้างยกไปปี ๒๕๕๗	จำนวน ๓๗ เรื่อง
๒.๒.๔ เรื่องร้องเรียนที่ยื่นเข้ามาในปี ๒๕๕๖	จำนวน ๒๙ เรื่อง

๒.๒.๕ ตารางจำแนกประเภทเรื่องพิจารณาตามองค์กรหรือบุคคลที่ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัย ปี ๒๕๕๖

องค์กร / บุคคล	เรื่องเสร็จเป็นคำวินิจฉัย		เรื่องที่ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา / จำหน่ายคำร้อง	เรื่องค้างพิจารณา ยกไป ปี ๒๕๕๗	รวม	ร้อยละ
	ค้างพิจารณา จากปี ๒๕๕๕	เรื่องเข้ามา ปี ๒๕๕๖				
๑. ประธานรัฐสภา	-	๑	๒	๑	๔	๒.๖๗
๒. ประธานวุฒิสภา	๑	-	-	-	๑	๐.๖๗
๓. ประธานสภาผู้แทนราษฎร	-	-	๑	๒	๓	๒
๔. ศาลยุติธรรม	๔	๓	๕	๘	๒๐	๑๓.๓๓
๕. ศาลปกครอง	-	๑	๒	๔	๗	๔.๖๗
๖. ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะ นายทะเบียนพรรคการเมือง	๔	-	-	๔	๘	๕.๓๓
๗. ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑	-	-	๔	๕	๓.๓๓
๘. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	-	๑	-	๑	๒	๑.๓๓
๙. หัวหน้าพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมือง	-	-	๑	-	๑	๐.๖๗
๑๐. มาตรา ๖๕ วรรคสาม	๑	-	-	-	๑	๐.๖๗
๑๑. บุคคลทั่วไป ตามมาตรา ๖๘	-	๔	๓๒	๙	๔๕	๓๐
๑๒. บุคคลทั่วไป ตามมาตรา ๒๑๒	-	-	๒๐	๔	๒๔	๑๖
๑๓. เรื่องร้องเรียนโดย บุคคลทั่วไป	-	-	๒๙	-	๒๙	๑๙.๓๓
รวม	๑๑	๑๐	๙๒	๓๗	๑๕๐	๑๐๐

๒.๒.๖ ตารางจำแนกประเภทเรื่องที่ยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปี ๒๕๕๖*

ประเภทเรื่องที่ยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย	จำนวนเรื่องที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๕	จำนวนเรื่องที่ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ปี ๒๕๕๖	ร้อยละ
๑. การวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่	๕	๒๓	๒๘.๕๗
๒. การวินิจฉัยว่าการตรากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่	-	๕	๕.๑๐
๓. การวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่	-	๒	๒.๐๔
๔. การวินิจฉัยสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกรัฐสภา รัฐมนตรี และกรรมการการเลือกตั้ง	๑	๒	๓.๐๖
๕. การวินิจฉัยเกี่ยวกับการคุ้มครองหลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมืองและปกป้องคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	๖	๔	๑๐.๒๐
๖. การวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่	-	๔	๔.๐๘
๗. การวินิจฉัยคำร้องของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	๒	๔๔	๔๖.๙๕
รวม	๑๔	๘๔	๑๐๐

*ตารางจำแนกประเภทเรื่องที่ยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามข้อ ๒.๒.๖ นี้ ไม่ได้นับรวมเรื่องร้องเรียนตามตาราง ๒.๒.๕ เนื่องจากคำร้องเรื่องร้องเรียนเป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นที่มีได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้นำเรื่องร้องเรียนเสนอต่อที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อแจ้งให้ผู้ร้องทราบว่าไม่สามารถรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้และไม่ต้องจัดทำเป็นคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

๒.๒.๗ ตารางจำแนกประเภทคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๖ ตามรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญ (ตามมาตรา)	เรื่องค้างพิจารณา จากปี ๒๕๕๕	เรื่องพิจารณา ปี ๒๕๕๖	รวม	ร้อยละ
มาตรา ๖๕ วรรคสาม	๑	-	๑	๔.๗๖
มาตรา ๖๘	-	๔	๔	๑๙.๐๕
มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง (๑)	-	๑	๑	๔.๗๖
มาตรา ๑๘๒	๑	-	๑	๔.๗๖
มาตรา ๒๑๑	๔	๔	๘	๓๘.๑๐
มาตรา ๒๔๕ (๑)	๑	-	๑	๔.๗๖
มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒)	-	๑	๑	๔.๗๖
พ.ร.บ. พรรคการเมือง มาตรา ๙๓	๔	-	๔	๑๙.๐๕
รวม	๑๑	๑๐	๒๑	๑๐๐

๒.๒.๘ ตารางจำแนกประเภทคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๖ ตามรัฐธรรมนูญ

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ (ตามมาตรา)	เรื่องค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๕		เรื่องค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๖		รวม
	ไม่รับ	จำหน่าย	ไม่รับ	จำหน่าย	
มาตรา ๖๘	-	-	๓๑	-	๓๑
มาตรา ๙๑ วรรคสาม	-	-	-	๑	๑
มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง (๑)	-	-	๒	-	๒
มาตรา ๒๑๑	-	-	๖	๑	๗
มาตรา ๒๑๒	๒	-	๑๙	-	๒๑
พ.ร.บ. พรรคการเมือง มาตรา ๑๓ และ ๑๔	-	๑	-	-	๑
รวม	๒	๑	๕๘	๒	๖๓

๒.๓ สรุปย่อคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

(๑) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๖

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายวราเทพ รัตนากร รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕) หรือไม่

ผู้ร้อง ประธานวุฒิสภา

ผู้ถูกร้อง นายวราเทพ รัตนากร

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๔ (๕) และมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๕)

ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายวราเทพ รัตนากร รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) เนื่องจากผู้ถูกร้องขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังมีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลงานของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลโดยตรง ได้ออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย ๓ ตัว และ ๒ ตัว (หวยบนดิน) แล้วนำเงินรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการแล้วคืนสู่สังคมแทนการนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน อันเป็นการกระทำที่อยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ผ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ถือเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลและแผ่นดิน จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๘๓ ให้จำคุกเป็นเวลา ๒ ปี และปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท แต่เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน ประกอบกับพิเคราะห์พฤติการณ์แห่งคดีแล้ว เห็นสมควรให้รอการลงโทษจำคุกไว้มีกำหนด ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๓) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นกรณีที่คดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท ... (๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๔” และมาตรา ๑๗๔ บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ... (๕) ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมา ยังไม่ถึงห้าปีก่อนได้รับแต่งตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ” แล้วเห็นว่า คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ตามมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นกรณีที่ต้องคำพิพากษาในขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี จึงจะเป็นผลให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลง แต่กรณีของผู้ถูกร้องเป็นกรณีที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกก่อนได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) นี้ ส่วนคำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ตามมาตรา ๑๗๔ (๕) ต้องเป็นกรณีที่ต้องโทษจำคุกจริง มิใช่กรณีที่ศาลพิพากษาให้จำคุกแต่ให้รอการลงโทษไว้ และเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในคดีหมายเลขแดงที่ อม. ๑๐/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒ ให้จำคุกเป็นเวลา ๒ ปี โดยโทษจำคุกศาลให้รอ

การลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี จึงถือไม่ได้ว่า ผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตามความหมาย
ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๔ (๕) ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา
๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรี
ของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕)

(๒) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๖

เรื่อง พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕๘ ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง หรือไม่
ผู้ร้อง ศาลอาญากรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง
พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕๘

พนักงานอัยการยื่นฟ้องนาย พ ในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อและประทับตรา
สำคัญของบริษัท ด ต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ ในฐานะความผิดร่วมกันเป็นนายจ้างไม่จ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้าง
ให้ถูกต้องและตามกำหนดเวลา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๐ มาตรา
๑๔๔ และมาตรา ๑๕๘ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลอาญากรุงเทพใต้
โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕๘ ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้กระทำ
ความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของบุคคลใด
หรือไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบ
ในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย” เป็นกรณี
ที่หากนิติบุคคลกระทำความผิดแล้ว บุคคลใดเป็นผู้สั่งการ หรือไม่สั่งการ หรือกระทำการ หรือไม่กระทำ
การอันเป็นหน้าที่ของกรรมการผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษ
สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย โดยโจทก์ไม่ต้องนำสืบว่าบุคคลดังกล่าวได้ร่วมกระทำความผิดด้วยหรือไม่
เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิ
ของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดจนกว่า
จะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด ข้อเสนอฐานดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐานที่มาจาก
หลักสิทธิมนุษยชนดังปรากฏอยู่ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๑ และเป็นการขัดหรือแย้ง
กับหลักนิติธรรมที่ว่า โจทก์ในคดีอาญาต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของจำเลยให้ครบองค์
ประกอบความผิด ดังนั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕๘ จึงขัดหรือ
แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ศาลอาญาจึงส่งคำโต้แย้งของจำเลยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑
มาตรา ๑๕๘ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ถือเอาพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ที่มีหน้าที่
และความรับผิดชอบ ซึ่งก่อให้เกิดการกระทำความผิดของนิติบุคคลว่าต้องรับผิดชอบในผลของการกระทำ
ของตนเอง จึงมิใช่เป็นบทสันนิษฐานความผิดของกรรมการผู้จัดการหรือบุคคลซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินงาน
ของนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดไว้ก่อนตั้งแต่แรกเริ่มคดี หากแต่โจทก์ยังคงต้องมีหน้าที่พิสูจน์

ถึงการกระทำ หรือดเว้นกระทำตามหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวก่อนว่าเป็นผู้สั่งการ หรือไม่สั่งการ หรือกระทำการ หรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ และมีความผิดตามที่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติไว้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ทั่วไปของความรับผิดทางอาญาที่ผู้กระทำความผิด จะต้องรับผลแห่งการกระทำการ หรือดเว้นกระทำการนั้นเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด และการกระทำหรือดเว้นกระทำการนั้นต้องครบองค์ประกอบความผิด นอกจากนี้ เมื่อนิติบุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดโจทก์จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยว่า การกระทำความผิดนั้น เกิดขึ้นจากการสั่งการ หรือการไม่สั่งการ หรือการกระทำการ หรือการไม่กระทำการของกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น และภาระพิสูจน์การกระทำความผิดของบุคคล ดังกล่าวยังคงต้องพิจารณาถึงมาตรฐานการพิสูจน์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ก็ต่อเมื่อแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงตามที่กฎหมายบัญญัติ และในกรณีที่มีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ศาลจะต้องยกประโยชน์แห่ง ความสงสัยให้แก่จำเลย และในระหว่างการพิจารณาของศาล หรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่นนั้น กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ยังถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ จนกว่าศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าจำเลยได้กระทำการอันเป็นความผิด ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคสอง

(๓) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชีวิตที่ดีกว่า
 ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง
 ผู้ถูกร้อง พรรคชีวิตที่ดีกว่า
 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐
 มาตรา ๒๘ (๕) มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๗

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากไม่จัดทำรายงาน การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปฏิทินที่ผ่านมาแจ้งให้ผู้ร้องทราบ ตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ และมีคำสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร พรรคผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดเวลาห้าปีนับตั้งแต่วันที่ พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามมาตรา ๔๗ โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องจัดทำรายงาน การดำเนินการกิจการของพรรคในรอบปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๕๔ เสนอต่อผู้ร้อง ซึ่งไม่ได้จัดทำโดยที่ประชุม ใหญ่ของพรรค จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการรายงานการดำเนิน กิจการของพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่บัญญัติให้ต้องจัดทำโดย ที่ประชุมใหญ่ของพรรค ซึ่งผู้ร้องได้แจ้งให้หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องจัดทำรายงานให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และต้องจัดทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคและให้แจ้งผู้ร้องทราบ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าว หัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการแต่อย่างใด ผู้ร้องจึงมีหนังสือให้ชี้แจงเหตุผลภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องมิได้จัดทำรายงานดังกล่าวใหม่ และไม่ได้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ส่งรายงานนั้น ให้ผู้ร้องทราบ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการดำเนินงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่ผู้ร้องกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ และต้องจัดทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และตามมาตรา ๙๗ ไม่ได้ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งเป็นอย่างอื่น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง

(๔) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๖

เรื่อง พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๑
ผู้ร้อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของจำเลย เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๑

พนักงานอัยการยื่นฟ้องพลตำรวจโท ส กับพวก รวม ๕ คน เป็นจำเลย ต่อศาลอาญา ในฐานความผิดร่วมกันหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย และร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา และโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และเพื่อปกปิดการกระทำความผิดอื่นของตน และเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำได้ โดยจำเลยทั้งห้ายื่นคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) ศาลอาญา จึงส่งคำโต้แย้งของจำเลยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ เป็นเพียงการบัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในเรื่องทางอาญา ซึ่งเป็นเรื่องการดำเนินการขององค์กรฝ่ายบริหาร บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงมิได้ขัดต่อหลักนิติธรรม ทั้งมิได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล หรือสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗)

ส่วนพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๑

เป็นบทบัญญัติที่มีได้กำหนดรายละเอียด ขั้นตอน และกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน แต่เป็นบทบัญญัติที่บังคับให้จำเลยต้องถูกผูกมัดตามพยานหลักฐานและเอกสารที่ได้มาจากการสืบพยาน ของโจทก์ในศาลต่างประเทศที่จำเลยไม่มีโอกาสตรวจ หรือรับทราบพยานหลักฐาน หรือต่อสู้คดีได้อย่าง เพียงพอแม้ว่าการรับฟังพยานหลักฐานของศาลต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ที่บัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่จำเลย ไม่มีโอกาสถามค้านด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานดังกล่าวโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย ก็ตาม แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวก็ได้เป็นข้อห้ามเด็ดขาด โดยยังเปิดโอกาสให้ศาลนำพยานหลักฐานเช่นนี้ไป ใช้ประกอบกับพยานหลักฐานอื่นได้จึงไม่เป็นธรรมแก่จำเลย ซึ่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) ได้รับรองและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมไว้ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย การได้รับข้อเท็จจริงและตรวจสอบเอกสารอย่างพอเพียง การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม การได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม การมีโอกาส ในการต่อสู้คดีอย่างพอเพียง และการได้รับความช่วยเหลือในคดีจากทนายความ อีกทั้งยังไม่สอดคล้อง กับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ข้อ ๑๔.๓ อันเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้า สิทธิที่จะ ต่อสู้คดีด้วยตนเองหรือโดยผ่านผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย สิทธิที่จะซักถามพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน และ สิทธิขอให้เรียกพยานฝ่ายตนมาซักถามภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และ มาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗)

(๕) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๖

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง หรือไม่

ผู้ร้อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) กรณีได้รับ หนังสือร้องเรียนจากนาย ว ผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ นาง น และนาย ท กรรมการบริหาร ของบริษัท อ พรอพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน) ว่า ถูกเจ้าพนักงานทำการค้นเพื่อยึด อายัดเครื่องคอมพิวเตอร์ แผ่นซีดี หรือสิ่งของอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่มีการติดตั้งหรือบันทึกข้อมูลโปรแกรม คอมพิวเตอร์ละเมิดลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรม และบันทึกการตรวจค้น ยึด อายัดของกลางและรายงาน การตรวจเครื่องคอมพิวเตอร์ของบริษัท ต่อมาได้มีการร้องทุกข์เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ และมีหมาย เรียกผู้ต้องหาจากกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมายัง บริษัท และกรรมการบริษัททุกคนในฐานะผู้ต้องหา จากกรณีดังกล่าว ผู้ร้องเรียนเห็นว่า พระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคลนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ากรรมการของนิติบุคคลนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย” เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักนิติธรรม และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔ มีวัตถุประสงค์ให้ดำเนินคดีแก่กรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคล โดยให้ถือว่าเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคลด้วย จึงเป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลย โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำหรือเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของจำเลยก่อน เป็นการนำการกระทำ ความผิดของบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา เนื่องจากการสันนิษฐานว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ก็ให้กรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลผู้กระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้มีส่วนรู้เห็นเป็นใจ ในการกระทำความผิดของนิติบุคคลดังกล่าว โดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ถึงการกระทำหรือเจตนาของกรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นว่ามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลอย่างไร คงพิสูจน์แต่เพียงว่านิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และจำเลยเป็นกรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นเท่านั้น กรณีจึงเป็นการสันนิษฐานไว้แต่แรกแล้วว่า กรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นได้กระทำความผิดร่วมกับนิติบุคคลด้วย อันมีผลเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ ไปยังกรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้น บทบัญญัติมาตราดังกล่าวจึงเป็นการสันนิษฐานความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาโดยอาศัยสถานะของบุคคลเป็นเงื่อนไข มิใช่การสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อหลังจากที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหา และยังขัดกับหลักนิติธรรมในข้อที่ว่าโจทก์ในคดีอาญาต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของจำเลยให้ครบองค์ประกอบของความผิด นอกจากนี้ บทบัญญัติดังกล่าวยังเป็นการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาให้ต้องตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ทำให้บุคคลดังกล่าวอาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เช่น การถูกจับกุม หรือถูกคุมขัง โดยไม่มีพยานหลักฐานตามสมควร ในเบื้องต้นว่าบุคคลนั้นได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับความผิดตามที่ถูกกล่าวหา บทบัญญัติดังกล่าวในส่วนที่สันนิษฐานความผิดอาญาของผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับความผิดนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔ เฉพาะในส่วนที่สันนิษฐานให้กรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคลนั้น โดยไม่ปรากฏว่ามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใดอย่างหนึ่งกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคสอง เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

(๖) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๖

เรื่อง	พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๖๗ วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง หรือไม่
ผู้ร้อง	ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งให้ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ถูกกล่าวหาที่ ๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๖๗ วรรคสี่

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ผู้ร้อง กล่าวโทษ นาย ส กับพวก รวมสิบสองคน ผู้ถูกกล่าวหา ต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อสอบสวนดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๐๗ มาตรา ๓๐๘ มาตรา ๓๑๑ มาตรา ๓๑๓ มาตรา ๓๑๔ และมาตรา ๓๑๕ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๖ ในระหว่างการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลอาญาขอให้ศาลสั่งห้ามผู้ถูกกล่าวหา เดินทางออกนอกราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๖๗ วรรคสี่ และในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ผู้ถูกกล่าวหาที่ ๕ ยื่นคำร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยโดยโต้แย้งว่า การที่ผู้ร้องกล่าวโทษและขอให้ศาลอาญาสั่งห้ามผู้ถูกกล่าวหาที่ ๕ ออกนอกราชอาณาจักรไว้ก่อนในขณะที่ศาลยังมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด นั้นจะปฏิบัติเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ บัญญัติให้เสรีภาพแก่บุคคล ในการเดินทางอันเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาที่ ๕ ต้องได้รับเสรีภาพ ในการเดินทางตามกฎหมายเช่นกัน การจำกัดสิทธิใด ๆ จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขกำหนดเวลาที่ชัดเจน มาตรา ๒๖๗ วรรคสี่ ไม่ได้กำหนดระยะเวลาคำสั่งห้ามเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไว้อย่างชัดเจน ว่าการจำกัดเสรีภาพในการเดินทางออกนอกราชอาณาจักรจะอยู่ภายใต้ระยะเวลาเพียงใด ซึ่งขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ อีกทั้งมาตรา ๒๖๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม บัญญัติให้สำนักงาน คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลนั้นหรือ ทรัพย์สินซึ่งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าเป็นของบุคคลที่ได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และมีเหตุ อันควรเชื่อได้ว่าผู้กระทำความผิดจะยกย้ายหรือจำหน่ายทรัพย์สินของตน แต่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เกิน หนึ่งร้อยแปดสิบวันไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาล คำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าวยังคงมีผลต่อไปจนกว่า ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น ซึ่งการกระทำต่อทรัพย์สินตามมาตรา ๒๖๗ วรรคหนึ่ง นั้น มีกำหนดระยะเวลา ที่ชัดเจน แต่การจำกัดเสรีภาพในการเดินทางตามมาตรา ๒๖๗ วรรคสี่ ไม่มีกำหนดระยะเวลา ที่ชัดเจนหรือระยะเวลาสิ้นสุดลงเมื่อใด ศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำโต้แย้งของผู้ถูกกล่าวหาที่ ๕ เป็นกรณี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติ ที่ให้การรับรองเสรีภาพของบุคคลในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักรได้โดยอิสระ และวรรค สอง เป็นบทบัญญัติให้รัฐตรากฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้เฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบ เรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์เท่านั้น นอกจากนี้กฎหมายที่ จำกัดเสรีภาพดังกล่าวต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของเสรีภาพของบุคคล ในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่มิได้ ทั้งต้องเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมาย ให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง อันเป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙

สำหรับพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกฎหมาย ที่มีวัตถุประสงค์ในการกำกับและพัฒนาตลาดทุนให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลในอันที่จะใช้มาตรการ ป้องกันมิให้บุคคลที่ถูกกล่าวหาหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖๗ วรรคสี่ เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นมาตรการป้องกันมิให้บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเดินทาง

ออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเท่านั้น เพื่อประโยชน์ในการนำตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด มาดำเนินคดีตามกฎหมาย เพราะหากผู้ถูกกล่าวหาได้หลบหนีหรือเดินทางออกนอกราชอาณาจักรแล้ว การจับกุมตัวบุคคลดังกล่าวมาดำเนินคดีย่อมกระทำไม่ได้ยาก มาตรการดังกล่าวจึงมีความมุ่งหมายที่จะป้องกัน และปราบปรามผู้กระทำความผิดในศาลาทุณที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้สามารถ คัดกรองผลประโยชน์ของประเทศและประชาชนได้และบรรลุเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ อันเป็นไปตามหลักนิติธรรมและหลักความได้สัดส่วนตามความจำเป็นแก่กรณี แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะเป็นการจำกัด เสรีภาพในการเดินทางของบุคคลตามที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง อยู่บ้างก็ตาม แต่เป็นการจำกัดเสรีภาพโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคสอง เฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน อีกทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญ รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่อย่างไรก็ดี ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๖๗ วรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

(๗) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๗ - ๙/๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังแผ่นดินไท (พรรคอาสาสมัคร)

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ผู้ถูกร้อง พรรคพลังแผ่นดินไท (พรรคอาสาสมัคร)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ มาตรา ๙๗ และมาตรา ๙๘

ผู้ร้องยื่นคำร้องรวมสองคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยมีเจ้าหน้าที่ของพรรคผู้ถูกร้องได้รับไว้ ถือว่าผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งของผู้ร้องโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ประกอบกับ ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และต้องแจ้งต่อผู้ร้องภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด แต่ผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อผู้ร้องภายในกำหนดระยะเวลาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จึงถือว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๓ และผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง กรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว

จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และแจ้งให้ผู้ร้องทราบภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ แต่ผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการดำเนินงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อผู้ร้องภายในกำหนดระยะเวลาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จึงถือว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓

นอกจากนี้ผู้ถูกร้องยังมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ ตามลำดับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ แต่ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง และไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓

สำหรับกรณี ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่ และหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็นหรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิดจะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่ นั้น

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อมีเหตุให้พรรคผู้ถูกร้องต้องยุบไปด้วยเหตุที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

ในส่วนของการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ โดยการรายงานการใช้จ่ายเงินจะต้องกระทำโดยหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการ

ดำเนินกิจการของพรรคเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมืองเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่ครบถ้วน โดยเป็นการรายงานที่ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง และไม่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ตามมาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง กรณีจึงถือได้ว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขการกระทำเกี่ยวกับการไม่รายงานดังกล่าว เป็นกรณีให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังแผ่นดินไทย (พรรคอาสาสมัคร) ผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคอาสาสมัคร ฉบับลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคอาสาสมัคร ฉบับลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังกล่าวข้างต้น มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

(๘) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๕๖

เรื่อง	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มาตรา ๔๐ (๕) และมาตรา ๓๐ หรือไม่
ผู้ร้อง	ศาลจังหวัดสระบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๑๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มาตรา ๔๐ (๕) และมาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๑๑ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘

ศาลจังหวัดสระบุรีได้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๑๑ (นาย พ กับพวก รวม ๙ คน) ว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘ เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๑๑ ในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ แล้วแต่กรณี โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำหรือเจตนาอย่างหนึ่งอย่างใดของจำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๑๑ จึงเป็นการนำการกระทำผิดของจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ แล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นนิติบุคคลและเป็นบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๑๑ ในฐานะกรรมการบริษัทต้องรับโทษทางอาญา มิใช่เป็นการสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดของกฎหมาย จึงขัดกับหลักนิติธรรม นอกจากนี้ ยังเป็นการนำจำเลยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยให้ตกเป็นผู้ต้องหาและจำเลย ต้องถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เช่น การถูกจับกุม หรือถูกคุมขัง โดยไม่มีพยานหลักฐานตามสมควร นอกจากนั้น ยังไม่ได้คุ้มครองจำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๑๑ ในฐานะกรรมการบริษัทให้เสมอภาคกับจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นบริษัท ในเรื่องการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ดังกล่าว ศาลจังหวัดสระบุรีเห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะนำไปใช้บังคับแก่คดีและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว จึงให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๑๑ ตามทางการเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘ เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดทางอาญาของจำเลย โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำหรือเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของจำเลยก่อนเป็นการนำการกระทำผิดของบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา เนื่องจากการสันนิษฐานว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ก็ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลผู้กระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย โดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ถึงการกระทำหรือเจตนาของกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นว่ามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลอย่างไร คงพิสูจน์แต่เพียงว่านิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และจำเลยเป็นกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นเท่านั้น กรณีจึงเป็นการสันนิษฐานไว้แต่แรกแล้วว่า กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นได้กระทำความผิดร่วมกับนิติบุคคลด้วย อันมีผลเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ไปยังกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการและบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นทั้งหมดทุกคน บทบัญญัติมาตราดังกล่าวจึงเป็นการสันนิษฐานความผิดของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาโดยอาศัยสถานะของบุคคลเป็นเงื่อนไข มิใช่การสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อหลังจากที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันเกี่ยวข้องกับความผิดตามที่จำเลยถูกกล่าวหา และยังขัดต่อหลักนิติธรรม ข้อที่ว่าโจทก์ในคดีอาญาต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของจำเลยให้ครบองค์ประกอบของความผิด นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตราดังกล่าวยังเป็นการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาให้ต้องตกเป็นผู้ต้องหาและจำเลย ซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวอาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เช่น การถูกจับกุม หรือถูกคุมขัง โดยไม่มีพยานหลักฐานตามสมควรในเบื้องต้นว่าบุคคลนั้นได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใด

อันเกี่ยวกับความผิดตามที่ถูกกล่าวหา พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘ ในส่วนที่สันนิษฐานความผิดอาญาของผู้ต้องหาและจำเลยโดยไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาและจำเลย ได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับความผิดนั้น จึงขัดต่อหลักนิติธรรมและขัดแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘ เฉพาะในส่วนที่สันนิษฐานให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษทางอาญาร่วมกับการกระทำความผิด ของนิติบุคคลโดยไม่ปรากฏว่ามีการกระทำหรือเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิด ของนิติบุคคลดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง เป็นอันใช้บังคับ ไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ซึ่งเมื่อได้วินิจฉัยดังนี้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่ง กฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราอื่น ๆ หรือไม่ อีกต่อไป

(๙) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๕๖

เรื่อง พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๒๘/๔ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ส่งความเห็นเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๒๘/๔

ศาลฎีกามีคำพิพากษาให้ย้อนสำนวนคดีคืนมาให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ วินิจฉัยอุทธรณ์ ของจำเลยว่ากระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โดยเห็นว่าจำเลยเป็นบุคคลตามที่พระราชบัญญัติ สถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๒๘/๔ บัญญัติให้ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกับ นิติบุคคล ซึ่งได้กระทำความผิด ประกอบกับมาตรา ๒๘/๔ ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงาน ของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วน ในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น อันมีบทบัญญัติเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติขายตรงและตลาด แบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๕ ว่า เฉพาะในส่วนที่สันนิษฐาน ให้กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษทางอาญาร่วมกับ นิติบุคคล โดยไม่ปรากฏว่ามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใดอย่างหนึ่งกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง จึงเห็นควรส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๒๘/๔ เป็นบทบัญญัติที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาโดยอาศัยสถานะ ของบุคคลเป็นเงื่อนไข มิใช่การสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อหลังจาก ที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันเกี่ยวข้องกับความผิดตามที่จำเลยถูกกล่าวหา และยังขัดต่อหลักนิติธรรมข้อที่ว่าโจทก์ในคดีอาญาต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของจำเลย ให้ครบองค์ประกอบของความผิด นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตราดังกล่าวยังเป็นการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการ

ดำเนินคดีอาญาให้ต้องตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวอาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เช่น การถูกจับกุม หรือถูกคุมขัง โดยไม่มีพยานหลักฐานตามสมควรในเบื้องต้นว่าบุคคลนั้นได้กระทำการ หรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับความผิดตามที่ถูกกล่าวหา พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๒๘/๔ ในส่วนที่สันนิษฐานความผิดอาญาของผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย ได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น จึงขัดต่อหลักนิติธรรมและขัดแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๒๘/๔ เฉพาะในส่วนที่สันนิษฐานให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย โดยไม่ปรากฏว่ามีการกระทำหรือเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น เป็นบทบัญญัติที่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓ วรรคสอง เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

(๑๐) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๖

เรื่อง	นายสฤกษ์ ประดับศรี กับสมาชิกพรรคเพื่อไทย รวม ๑๐๘ คน ขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า มติของพรรคเพื่อไทย ที่อนุญาตให้นายสฤกษ์พร นาคสุข ลาออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชี รายชื่อ จะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคสาม หรือไม่
ผู้ร้อง	นายสฤกษ์ ประดับศรี กับสมาชิกพรรคเพื่อไทย รวม ๑๐๘ คน
ผู้ถูกร้อง	พรรคเพื่อไทย ที่ ๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๒
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคสาม มาตรา ๑๐๒ (๙) มาตรา ๑๐๓ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๒๖๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง

ผู้ร้องกับพวก รวม ๑๐๘ คน ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า มติของพรรคเพื่อไทย ผู้ถูกร้อง ที่ ๑ ที่อนุญาตให้นายสฤกษ์พร นาคสุข ลาออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เพื่อสมัครรับเลือกตั้งนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคสาม มาตรา ๑๐๒ (๙) มาตรา ๑๐๓ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๒๖๕ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า หลังจากประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ แล้ว ไม่ปรากฏชื่อนายสฤกษ์พร นาคสุข เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทย สถานภาพการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจึงสิ้นสุดลง ไม่อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๔๕ (๑๓)

ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่บัญญัติให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งหลักการตามบทบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ (๙) ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง กำหนดหลักเกณฑ์ไว้สำหรับกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ไม่ได้มีความมุ่งหมายให้ใช้บังคับกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อด้วยแต่อย่างใด ทั้งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๓ วรรคสาม จะมีผลบังคับในระหว่างที่ยังมิได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งเท่านั้น การถอนตัวจากการสมัครรับเลือกตั้งภายหลังจากการเลือกตั้งได้เสร็จสิ้นไปแล้ว ย่อมทำได้โดยชอบ สำหรับมาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดวิธีการให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแทนตำแหน่งที่ว่างลง เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนครบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จึงเห็นได้ว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีอำนาจให้ผู้มีชื่อในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างลง อีกทั้งผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปดังกล่าวต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ ด้วย ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ หรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) แต่เนื่องจากนายสถิรพร นาคสุข ยังไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อและไม่ปรากฏว่าประธานสภาผู้แทนราษฎรได้เลื่อนรายชื่อของนายสถิรพร นาคสุข ขึ้นมาแทนตำแหน่งที่ว่างลง จึงไม่เป็นการกระทำอันต้องห้ามตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบกับข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้อง ที่ ๑ มีมติอนุญาตให้นายสถิรพร นาคสุข ลาออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพื่อสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร เนื่องจากไม่เคยได้รับหนังสือลาออกของนายสถิรพร นาคสุข แต่อย่างใด อีกทั้งผู้ร้องก็ไม่สามารถนำมติของผู้ถูกร้องที่ ๑ มาแสดงตามที่กล่าวอ้างได้ ดังนั้นจึงฟังไม่ได้ว่าพรรคผู้ถูกร้อง ที่ ๑ มีมติอนุญาตให้นายสถิรพร นาคสุข ลาออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพื่อสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร กรณีจึงไม่มีมูลอันจะเป็นการกระทำที่ขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคสาม แต่อย่างใด ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

(๑๑) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๖

เรื่อง พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๐ ชัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ หรือไม่
ผู้ร้อง ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑
พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๐

นาย ช ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และนางสาว ส ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ได้ยื่นฟ้องการประปาส่วนภูมิภาค
ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีวางท่อน้ำรูก้ำแดนกรรมสิทธิ์ที่ดินของผู้ฟ้องคดี
ในระหว่างการพิจารณาผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า
พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๐ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้การประปา
ส่วนภูมิภาคมีอำนาจใช้ทรัพย์สินของเอกชนในการวางท่อน้ำโดยไม่ต้องจ่ายค่าทดแทน ชัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ หรือไม่ ศาลปกครองกลางจึงส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีทั้งสองมายัง
ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า การประปาส่วนภูมิภาคเป็นบริการสาธารณะ
ที่รัฐจำเป็นต้องจัดทำหรือให้มีขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและการพัฒนาประเทศ
ในด้านสาธารณสุขและสุขอนามัยที่ดีของประชาชน อันเป็นสาธารณประโยชน์ และยังมีความสำคัญ
ต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศด้วย การเข้าไปดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิต การส่ง
และการจำหน่ายน้ำประปา รัฐมีความจำเป็นต้องให้อำนาจแก่การประปาส่วนภูมิภาคในการเดินท่อน้ำ
และติดตั้งอุปกรณ์ไปได้ เหนือ ตาม หรือข้ามพื้นที่ดินของบุคคลที่มีใช้ที่ตั้งของโรงเรือนหรือที่อยู่อาศัยได้
เพื่อประโยชน์แก่การดังกล่าว โดยผู้เป็นเจ้าของหรือครอบครองทรัพย์สินไม่ได้สูญเสียสิทธิในทรัพย์สิน
ของตน เพียงแต่ถูกจำกัดสิทธิในการใช้สอยทรัพย์สินบางประการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ
กฎหมายเท่านั้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเข้าใช้บริเวณที่ดินเพื่อเดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์ของการประปา
ส่วนภูมิภาค จะเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะก็ตาม แต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินย่อมต้องได้รับ
ความคุ้มครองภายใต้ขอบเขตแห่งสิทธิตามรัฐธรรมนูญด้วย การที่บทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสอง
และวรรคสาม ไม่มีการระบุในเรื่องค่าทดแทนไว้โดยชัดแจ้งในกรณีของการวางท่อน้ำที่ไม่เป็นไปตามวรรคสอง
ในกรณีท่อน้ำที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ถึงแปดสิบเซนติเมตร การบัญญัติไว้เช่นนี้จึงทำให้เกิดการตีความ
และยึดถือเป็นหลักกฎหมายว่า ถ้าท่อน้ำที่การประปาส่วนภูมิกานำมาเดินในที่ดินนั้นมีขนาด
เส้นผ่าศูนย์กลางไม่ถึงแปดสิบเซนติเมตรแล้วการประปาส่วนภูมิกานี้ไม่ต้องจ่ายค่าทดแทนให้แก่เจ้าของ
หรือผู้ครอบครองที่ดิน ซึ่งเห็นว่ากรณีนี้ไม่เป็นธรรมแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน เพราะการที่รัฐ
เข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินของบุคคลแม้จะใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ก็เป็นการทำให้สิทธิในทรัพย์สิน
ของบุคคลเสื่อมเสียไปอยู่ดี ไม่ว่าขนาดของท่อน้ำจะมีเส้นผ่าศูนย์กลางแปดสิบเซนติเมตรขึ้นไปหรือ
ต่ำกว่าแปดสิบเซนติเมตรลงมากก็ตาม ประกอบกับการเดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์นั้นก็ต้องมีการกำหนด
บริเวณของที่ดินซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่อาจใช้ประโยชน์ได้ อันเป็นการรบกวนสิทธิและเสรีภาพ
ของประชาชนโดยไม่เป็นธรรมเมื่อพิจารณาสภาพการใช้สิทธิในที่ดินของประชาชนในปัจจุบัน บุคคลทั่วไป
ย่อมสามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ตนมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองได้ ทั้งพื้นที่เหนือพื้นดินและใต้ดิน

ลงไปในระดับความลึกห้าถึงสิบเมตรแล้วแต่ลักษณะของการใช้สอย ในขณะที่กรณีดังกล่าวเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินกลับไม่สามารถปลูกสร้างโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่น รวมทั้งการปลูกต้นไม้หรือกระทำการใดในบริเวณที่ดินที่มีการเดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์ เนื่องจากอาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นอุปสรรคต่อระบบการผลิต การส่ง หรือการจำหน่ายน้ำประปา ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติห้ามการกระทำความผิดดังกล่าวไว้ตามพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๑

พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๐ เฉพาะในส่วนที่มีได้กำหนดให้การประปาส่วนภูมิภาคมีการชดเชยค่าทดแทนในการใช้ที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในกรณีที่มีการวางท่อน้ำที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ถึงแปดสิบเซนติเมตรไว้ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดหรือลิดรอนสิทธิในทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ ซึ่งไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง เนื่องจากเป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยเกินความจำเป็น และกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธินั้น ทั้งยังมีลักษณะเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนเกินสมควรแก่กรณี ไม่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบเสรีประชาธิปไตยที่รัฐจะต้องคุ้มครองและรับรองสิทธิในทรัพย์สินของประชาชนเป็นสำคัญ และหากมีกรณีใดที่เป็นข้อยกเว้นให้รัฐก้าวล่วงเข้าไปลิดรอนสิทธิในทรัพย์สินของประชาชน รัฐจะต้องรับผิดชอบในการชดเชยค่าทดแทนเยียวยาที่เป็นธรรมตามควรแก่กรณี บทบัญญัติมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ ในส่วนนี้ จึงขัดแย้งต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง อีกด้วย ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๐ เฉพาะในส่วนที่บัญญัติให้การประปาส่วนภูมิภาคไม่ต้องจ่ายค่าทดแทนในการใช้ที่ดินและในการรื้อถอนสิ่งก่อสร้างหรือทำขึ้นหรือตัดฟัน ต้น กิ่ง หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลอย่างใด ๆ ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในกรณีที่มีการวางท่อน้ำที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ถึงแปดสิบเซนติเมตรไปได้ เหนือ ตาม หรือข้ามพื้นดินที่มีไซท์ที่ตั้งโรงเรือนสำหรับอยู่อาศัยเพื่อประโยชน์ในการผลิต การส่ง การจำหน่ายน้ำประปา ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ ประกอบมาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๒๙ เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

(๑๒) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๕๖

เรื่อง ประธานรัฐสภาส่งความเห็นของสมาชิกรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง (๑) ว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗ ในส่วนงบประมาณ ของสำนักงานศาลยุติธรรมและของสำนักงานศาลปกครอง และมาตรา ๒๘ ในส่วนงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีข้อความขัดหรือแย้งหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ วรรคแปด และวรรคเก้า หรือไม่

ผู้ร้อง นายไพบุลย์ นิติตะวัน สมาชิกวุฒิสภา และคณะ รวม ๕๐ คน

และนายวิรัตน์ กัลยาศิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะ รวม ๖๒ คน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๑๖๘ วรรคแปด และวรรคเก้า

ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗
มาตรา ๒๗ ในส่วนงบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรมและของ
สำนักงานศาลปกครอง และมาตรา ๒๘ ในส่วนงบประมาณของสำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

นายไพฑูริย์ นิตติตะวัน สมาชิกวุฒิสภา และคณะ รวม ๕๐ คน และนายวิรัตน์ กัลยาศิริ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะ รวม ๖๒ คน รวมทั้งสิ้น ๑๑๒ คน ผู้ร้อง เป็นจำนวนไม่น้อยกว่า
หนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ร่วมกันเข้าชื่อเสนอคำร้องตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง (๑) ขอให้ประธานรัฐสภาส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า
ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗ ในส่วน
งบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรมและของสำนักงานศาลปกครอง และมาตรา ๒๘ ในส่วนงบประมาณ
ของสำนักงาน ป.ป.ช. มีข้อความขัดหรือแย้งหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๖๘ วรรคแปด และวรรคเก้า หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ วรรคแปด และวรรคเก้า
เป็นบทบัญญัติวิธีการในการพิจารณางบประมาณรายจ่ายของรัฐสภา ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ
อันเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่จะให้การจัดสรรงบประมาณของรัฐเพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่
ของรัฐสภา ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญให้เป็นไปโดยอิสระ และทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงาน
ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีต้องถูกครอบงำจากฝ่ายบริหาร และป้องกันมิให้รัฐซึ่งในคดีนี้
หมายถึงฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติใช้อำนาจกลั่นแกล้งหรือครอบงำการบริหารงานของรัฐสภา
ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญโดยใช้เงินงบประมาณเป็นเครื่องมือ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ วรรคเก้า
บัญญัติแต่เพียงว่าการพิจารณางบประมาณรายจ่ายของรัฐสภา ศาล และองค์กรตามวรรคแปด
หากหน่วยงานนั้นเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ นั้นไม่เพียงพอ ให้สามารถเสนอ
คำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการได้โดยตรง ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติได้
พิจารณาอย่างรอบคอบว่า การที่ฝ่ายบริหารได้ปรับลดงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าวเป็นการแทรกแซง
ความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดยการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายที่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่
ของสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง และสำนักงาน ป.ป.ช. หรือไม่ โดยมีได้มีบทบังคับเด็ดขาด
ให้คณะกรรมการต้องเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในการแปรญัตติแต่อย่างใด
อย่างไรก็ตาม แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ วรรคเก้า มิได้บัญญัติให้คณะกรรมการต้องรับฟังคำชี้แจง
ข้อเท็จจริงหรือความเห็นของรัฐสภา ศาล และองค์กรตามวรรคแปด ในชั้นการแปรญัตติ แต่บทบัญญัติดังกล่าว
มิว่าวัตถุประสงค์ให้คณะกรรมการให้ความเป็นธรรมแก่หน่วยงานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ วรรคแปด
ดังนั้นจึงควรที่จะให้หน่วยงานดังกล่าวมีโอกาสแสดงเหตุผลและความจำเป็นต่อคณะกรรมการได้โดยตรง
เพื่อให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาล ซึ่งการให้หน่วยงานดังกล่าวได้ชี้แจงด้วยวาจา
ถึงเหตุผลความจำเป็นในการเสนอขอเพิ่มงบประมาณ รวมถึงการได้ปรึกษาหารือร่วมกันจะทำให้เกิด
ความเข้าใจและได้รับทราบเหตุผลความจำเป็นในการปรับลดหรือเพิ่มงบประมาณ อันจะทำให้เกิด
ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย แต่เนื่องจากข้อเท็จจริงในคดีนี้ ปรากฏว่าหน่วยงานทั้งสามมีโอกาส
ได้ชี้แจงแสดงเหตุผลของการขอเพิ่มงบประมาณต่อคณะกรรมการซึ่งตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการวิสามัญ ฯ แล้ว
และคณะกรรมการวิสามัญ ฯ ก็ได้รับรายงานของคณะกรรมการ ฯ อีกทั้งได้รับทราบถึงเหตุผล

และความจำเป็นดังกล่าวประกอบการพิจารณาแล้ว กรณีจึงยังไม่ถึงขนาดเป็นการใช้อำนาจหน้าที่โดยปราศจากหลักเกณฑ์และเหตุผล อันจะทำให้กระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรมหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗ ในส่วนงบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรมและของสำนักงานศาลปกครอง และมาตรา ๒๘ ในส่วนงบประมาณของสำนักงาน ป.ป.ช. ไม่ขัดหรือแย้งหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ วรรคแปด และวรรคเก้า

(๑๓) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๕ - ๑๘/๒๕๕๖

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘
ผู้ร้อง พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ที่ ๑
นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ที่ ๒
นายสาย กังกเวคิน กับคณะ ที่ ๓
และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ที่ ๔
ผู้ถูกร้อง ประธานรัฐสภา ที่ ๑
รองประธานรัฐสภา ที่ ๒
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘

ผู้ร้องทั้งสี่เห็นว่า กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญและเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ และมาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๖ วรรคสอง มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔) มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการที่มีชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องทั้งสี่จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาให้พิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา ๖๘ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่ผู้ทราบการกระทำของบุคคลหรือพรรคการเมืองผู้กระทำการตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง มีสิทธิให้มีการตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้สองประการคือ หนึ่ง เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว ซึ่งเป็นสิทธิของผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง ประกอบกับเรื่องนี้มีมูลกรณีที่น่าพิงในเบื้องต้นได้ว่า ผู้ถูกร้องทั้งหมดมีพฤติการณ์ในการเสนอญัตติแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่..) พุทธศักราช ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในประการที่อาจเข้าข่ายเป็นการทำลายระบบตรวจสอบและถ่วงดุลอันเป็นดุลยภาพระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภารวมทั้งองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเดิมเป็นอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาที่มาจากกรอกแบบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญตามที่ระบุ

ไว้ในคำปรารภของรัฐธรรมนูญที่มีความมุ่งหมายให้รัฐธรรมนูญนี้เป็นแนวทางในการปกครองประเทศ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญอย่างกว้างขวางทุกขั้นตอน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นทางการกำหนด กลไกสถาบันการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามวิธีการปกครอง แบบรัฐสภา รวมทั้งให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเที่ยงธรรม จึงเห็นว่า มีมูลกรณีที่น่าจะเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไป ตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้จึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

มีปัญหาต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการวินิจฉัยเกี่ยวกับกรณี การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีความมุ่งหมายที่จะให้องค์กรหรือสถาบันการเมืองได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง ชอบธรรม มีความเป็นอิสระและซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจาก การขัดกันแห่งผลประโยชน์ ไม่ประสงค์ที่จะให้องค์กรหรือสถาบันการเมืองใดบิดเบือนการใช้อำนาจโดยเด็ดขาด เด็ดขาด ปราศจากความชอบธรรมทุกรูปแบบ อีกทั้งไม่ประสงค์ที่จะให้องค์กรหรือสถาบันการเมืองหยิกยกบท กฎหมายใดมาเป็นข้ออ้างเพื่อใช้เป็นฐานสนับสนุน คำจูน ในอันที่จะแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง จากการใช้อำนาจนั้น ๆ จึงได้นำหลักนิติธรรมมากำกับกำกับการใช้อำนาจหน้าที่ของทุกฝ่าย ทุกองค์กร และทุกหน่วยงานของรัฐภายใต้หลักการที่ว่า นอกจากจะต้องใช้อำนาจหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทกฎหมาย ที่มีอยู่ทั่วไปแล้ว ยังจะต้องใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามหลักนิติธรรมด้วย

ในขณะเดียวกัน รัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ได้อำนาจให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่สำคัญ ในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจเพื่อให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม ภายใต้หลักการควบคุมความชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย อันเป็นปรัชญาของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในอันที่จะทำให้สิทธิ และเสรีภาพของประชาชนที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นรูปธรรม ควบคู่ไปกับการดำรง และรักษาไว้ซึ่งความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ เมื่อพิจารณาโดยตลอดแล้ว เห็นว่า คดีนี้ผู้ร้องทั้งสี่ ใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสอง ด้วยการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยอ้างว่าผู้ถูกร้องทั้งหมดได้กระทำการเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติ ไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นวินิจฉัย รวม ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง กระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่ง มิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือไม่

(๑) ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่ใช้ในการ ประชุมพิจารณาร่วมกันของรัฐสภาเป็นฉบับเดียวกันกับที่มีการยื่นญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในฐานะสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา หรือไม่

เห็นว่า ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ที่เสนอให้สมาชิกวุฒิสภาพิจารณาในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการมิใช่ร่างเดิมที่นายอุดมเดช

รัตนเสถียร ยื่นต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ และได้ส่งสำเนาให้สมาชิกรัฐสภาประกอบการประชุม แต่เป็นร่างที่จัดพิมพ์ขึ้นใหม่ซึ่งมีข้อความที่แตกต่างจากร่างเดิมหลายประการ มีการเพิ่มเติมหลักการโดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖ วรรคสอง และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และมีการดำเนินการในลักษณะที่มีเจตนาปิดข้อเท็จจริงไม่แจ้งข้อความจริงว่าได้มีการจัดทำร่างขึ้นใหม่ให้สมาชิกรัฐสภาทราบทุกคน ดังนั้น จึงมีผลเท่ากับว่าการดำเนินการในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่รัฐสภารับหลักการตามคำร้องนี้ เป็นไปโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ (๑) วรรคหนึ่ง

(๒) การกำหนดวันแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

เห็นว่า การอภิปรายแสดงความคิดเห็นในการบัญญัติกฎหมาย เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของสมาชิกรัฐสภา โดยเฉพาะผู้ที่ได้ขอแปรญัตติ สวจนคำแปรญัตติ หรือกรรมวิธีการที่สวจนความเห็นไว้ย่อมมีสิทธิที่จะอภิปรายแสดงความคิดเห็นและให้เหตุผลในประเด็นที่ได้แปรญัตติ สวจนคำแปรญัตติ หรือได้สวจนความเห็นไว้ สำหรับประเด็นนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้มีการตัดสิทธิผู้ขออภิปรายในวาระที่หนึ่ง และตัดสิทธิผู้ขอแปรญัตติ ผู้สวจนคำแปรญัตติ และผู้สวจนความเห็น เป็นจำนวนถึง ๕๗ คน โดยอ้างว่า ความเห็นดังกล่าวขัดต่อหลักการ ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้มีการฟังการอภิปราย ทั้งนี้ ได้ใช้เสียงข้างมากในที่ประชุมปิดการอภิปราย เห็นว่า แม้การปิดการอภิปรายจะเป็นดุลพินิจของประธานและแม่เสียงข้างมาก มีสิทธิที่จะลงมติให้ปิดการอภิปรายได้ก็ตาม แต่การใช้ดุลพินิจและการใช้เสียงข้างมากดังกล่าว จะต้องไม่ตัดสิทธิการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา หรือละเลยไม่ฟังความเห็นของฝ่ายข้างน้อย การรวบรัดปิดการอภิปรายและปิดประชุมเพื่อให้มีการลงคะแนนเสียง จึงเป็นการใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ชอบ เอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายข้างมากโดยไม่เป็นธรรม อันเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรม นอกจากนี้ การนับระยะเวลาในการแปรญัตติไม่ถูกต้อง โดยอ้างว่า เมื่อที่ประชุมพิจารณารับหลักการในวาระที่หนึ่งแล้ว เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ มีผู้เสนอกำหนดเวลาในการขอแปรญัตติ ๑๕ วัน และ ๖๐ วัน ซึ่งตามข้อบังคับการประชุมจะต้องให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาลงมติว่า จะใช้กำหนดเวลาใด แต่ก่อนที่จะมีการลงมติเกิดปัญหาเรื่ององค์ประชุมในขณะนั้นไม่ครบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จึงยังมิได้มีการลงมติ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้สั่งให้กำหนดเวลายื่นคำแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่รัฐสภารับหลักการ แต่มีผู้ทักท้วง ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงได้นัดประชุมอีกครั้งในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖ ในการประชุมครั้งนี้ ที่ประชุมได้ลงมติให้กำหนดเวลาแปรญัตติ ๑๕ วัน แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้สรุปให้เริ่มต้นนับย้อนหลังไปโดยให้นับระยะเวลา ๑๕ วันนั้นตั้งแต่วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ทำให้ระยะเวลาการขอแปรญัตติไม่ครบ ๑๕ วันตามมติที่ประชุม เพราะจะเหลือระยะเวลาให้สมาชิกรัฐสภาเสนอคำแปรญัตติเพียง ๑ วัน เท่านั้น เห็นว่า การแปรญัตติเป็นสิทธิของสมาชิกรัฐสภาที่จะเสนอความคิดเห็น การแปรญัตติจึงต้องมีเวลาพอสมควรเพื่อให้สมาชิกผู้ประสงค์จะขอแปรญัตติได้ทราบระยะเวลาที่แน่นอนในการยื่นขอแปรญัตติ อันเป็นสิทธิในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ การนับระยะเวลาในการแปรญัตติ ย่อมไม่อาจนับเวลาย้อนหลังได้ แต่ต้องนับตั้งแต่วันที่ที่ประชุมมีมติเป็นต้นไป การเริ่มนับระยะเวลาย้อนหลังไปจนทำให้เหลือระยะเวลาขอแปรญัตติเพียง ๑ วัน เป็นการดำเนินการที่ขัดต่อข้อบังคับการประชุมและไม่เป็นกลาง จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ทั้งขัดต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง ด้วยการกำหนดเวลาแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง

(๓) วิธีการในการแสดงตนและลงมติในการพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาขอด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

เห็นว่า เมื่อพิจารณาหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้ระบบรัฐสภาแบบมีผู้แทนแล้ว จะเห็นว่า สมาชิกวุฒิสภานับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อระบบนี้ เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีฐานะเป็นผู้แทนของปวงชนที่ได้รับการเลือกตั้งโดยประชาชนหรือได้รับการสรรหาให้เข้าไปใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภาแทนประชาชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๒ ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจนว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยโดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ อีกทั้งต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักนิติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง ที่ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม พิจารณาแล้วเห็นว่า มีสมาชิกวุฒิสภาบางคนใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทนผู้อื่น ในเครื่องออกเสียงลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งขัดแย้งกับหลักการ และวิธีการที่ถูกต้องในเรื่องนี้ เห็นได้ว่า การกระทำเช่นนี้มีลักษณะที่ผิดปกตวิสัยและมีสมาชิกวุฒิสภาใช้บัตรแสดงตนและออกเสียงลงคะแนนในระบบอิเล็กทรอนิกส์หลายใบ การดำเนินการดังกล่าวนอกจากจะเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญแล้ว ยังขัดต่อข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกวุฒิสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่ให้สมาชิกคนหนึ่ง มีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมนั้น ๆ เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย และขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจึงมีอาจถือว่าเป็นมติที่ขอของวุฒิสภาในกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ประเด็นที่สอง การแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ร่างขึ้นโดยใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นแม่แบบ โดยได้แก้ไขหลักการในเรื่องคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภาจากเดิมไว้หลายประการ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเหมือนเช่นการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กล่าวคือ บัญญัติให้มีสมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก การสรรหาเข้ามาเป็นองค์ประกอบร่วมกับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน เพื่อให้โอกาสแก่ประชาชนทุกภาคส่วน ทุกสาขาอาชีพ ได้มีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ของวุฒิสภา ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติได้อย่างรอบคอบ ทั้งยังได้กำหนดคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นอิสระจากการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่น ห้ามบุพการี คู่สมรส บุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาและกำหนดเวลาห้ามเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองและดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้เป็นเวลา ๕ ปี เป็นต้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วย ๒ สภา คือ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ให้มีดุลยภาพระหว่างกัน โดยได้กำหนดบทบาทของวุฒิสภาให้เป็นองค์กรตรวจทานกลั่นกรองการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและถ่วงดุลอำนาจกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาในการตรวจสอบถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ในกรณีที่ถูกลกล่าวหาว่ามีพฤติการณ์ร้ายรอยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๐ เมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาแล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นอิสระจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างแท้จริง จึงได้บัญญัติห้ามความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันดังกล่าว เพราะหากยอมให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันย่อมไม่อาจหวังได้ว่า จะมีการตรวจสอบอย่างตรงไปตรงมา อันเป็นการขัดกับหลักการดุลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน อันเป็นหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามคำร้องนี้ เป็นการแก้ไขกลับไปสู่จุดบกพร่องที่เคยปรากฏแล้วในอดีต เป็นจุดบกพร่องที่ล่อแหลม เสี่ยงต่อการสูญเสียเสรีภาพและสามัคคีธรรมของมวลหมู่มหาชนชาวไทย เป็นความพยายามนำประเทศชาติให้ถอยหลังเข้าคลอง ทำให้วุฒิสภากลับไปเป็นสภาญาติพี่น้อง สภาของครอบครัว และสภาผู้เมี้ยว สูญเสียสถานะและศักยภาพแห่งการเป็นสติปัญญาให้แก่สภาผู้แทนราษฎร กลายเป็นเพียงเสียงสะท้อนของมวลชนกลุ่มเดียวกันทำลายสาระสำคัญของการมีสองสภา นำพาไปสู่การผูกขาดอำนาจรัฐ ตัดการมีส่วนร่วมของปวงประชาหลากหลายหลายอาชีพ เป็นการเปิดช่องให้ผู้ร่วมกระทำการครั้งนี้กลับมีโอกาสได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองโดยวิธีการที่มีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ การแก้ไขที่มาของสมาชิกวุฒิสภาให้มาจากการเลือกตั้งเพียงทางเดียว อันมีที่มาเหมือนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงย่อมเป็นเสมือนสภาเดียวกัน ไม่เกิดความแตกต่างและเป็นอิสระซึ่งกันและกันของทั้งสองสภา เป็นการทำลายลักษณะและสาระสำคัญของระบบสองสภาให้สูญสิ้นไป อันเป็นการกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและเปิดทางให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการครั้งนี้ได้ใช้อำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการที่ไม่เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ เนื้อหาในร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๑/๑ ยังขัดต่อรัฐธรรมนูญ ในเรื่องกระบวนการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่จะบัญญัติขึ้นใหม่ โดยรวบรัดให้มีการประกาศใช้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว โดยไม่ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ ที่จะต้องส่งร่างกฎหมายดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเสียก่อน ซึ่งขัดกับหลักการดุลและคานอำนาจอันเป็นหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทำให้ฝ่ายการเมืองสามารถออกกฎหมายได้ตามอำเภอใจ โดยอาศัยเสียงข้างมากปราศจากการตรวจสอบ ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่าการดำเนินการพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของผู้กรังทั้งหมดในคดีนี้ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม มาตรา ๒๙๑ (๑) (๒) และ (๔) และมาตรา ๓ วรรคสอง และมีเนื้อความที่เป็นสาระสำคัญขัดแย้งต่อหลักการพื้นฐานและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันเป็น

การกระทำเพื่อให้ผู้ถูกร้องทั้งหมดได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง

ส่วนที่ผู้ร้องที่ ๑ ขอให้ยุบพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองดังกล่าว นั้น เห็นว่า ยังไม่เข้าเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ วรรคสาม และวรรคสี่ จึงให้ยกคำร้องในส่วนนี้

(๑๔) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๙ - ๒๐/๒๕๕๖

เรื่อง พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มาตรา ๔๐ (๕) และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลจังหวัดสระแก้วและศาลจังหวัดมีนบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลยในแต่ละคดี เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มาตรา ๔๐ (๕) พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕

พนักงานอัยการจังหวัดสระแก้ว ฟ้องสหกรณ์การเกษตร ส จำกัด นาย ว และนาย ว เป็นจำเลยในอาญา ความผิดฐานร่วมกันขายปุ๋ยอินทรีย์ปลอมอันเป็นความผิดต่อพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๓ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒/๒ (๕) มาตรา ๖๕ มาตรา ๗๒/๔ มาตรา ๗๒/๕ และมาตรา ๗๒/๖ พระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ และกฎหมายอื่น และพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ฟ้องบริษัท ฟ จำกัด และนาย ส เป็นจำเลยในคดีอาญา ความผิดฐานร่วมกันผลิตปุ๋ยเคมีปลอมเพื่อการค้า โดยมีปริมาณธาตุอาหารรับรองต่ำกว่าร้อยละสิบตามที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือระบุไว้ในฉลาก อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๓ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๗๒/๕ พระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ และกฎหมายอื่น จำเลยในแต่ละคดียื่นคำร้องต่อศาลโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มาตรา ๔๐(๕) และมาตรา ๓๐ ศาลจังหวัดสระแก้วและศาลจังหวัดมีนบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลยในแต่ละคดี เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ รวม ๒ คำร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดทางอาญาของจำเลย โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำหรือเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของจำเลยก่อน เป็นการนำการกระทำผิดของบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา โดยบทบัญญัติ มาตรา ๗๒/๕ วางข้อสันนิษฐานว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ก็ให้กรรมการผู้จัดการ หุ้่นส่วน ผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลผู้กระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดของนิติบุคคลดังกล่าว นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตราดังกล่าวยังเป็นการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาให้ต้องตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวอาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เช่น การถูกจับกุมหรือถูกคุมขัง โดยไม่มีพยานหลักฐานตามสมควรในเบื้องต้นว่าบุคคลนั้นได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับความผิดตามที่ถูกกล่าวหา พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ ในส่วน

ที่สันนิษฐานความผิดอาญาของผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น จึงขัดต่อหลักนิติธรรมและขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของบุคคล ซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญามีให้ต้องตกอยู่ในฐานะเป็นผู้กระทำความผิดก่อนที่จะได้รับการพิสูจน์ความผิดจากโจทก์ โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๕) เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของผู้เสียหายผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญาให้ได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ โดยการกำหนดค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่รับรองให้บุคคลมีความเสมอภาคในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้จะกระทำมิได้ ส่วนพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดทางอาญาของจำเลย โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำหรือเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของจำเลยก่อน เป็นการนำการกระทำ ความผิดของบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา โดยวางข้อสันนิษฐานว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ก็ให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลผู้กระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดของนิติบุคคลดังกล่าว ประกอบกับหลักพื้นฐานว่าด้วยความรับผิดทางอาญา นั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ บัญญัติว่า “บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำ ...” ดังนั้น บุคคลไม่ว่าบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลจะมีความรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อมีการกระทำ ซึ่งรวมถึงการงดเว้น ละเว้น เพิกเฉย หรือการไม่กระทำ ในลักษณะอื่น ๆ ด้วย เพราะฉะนั้น การที่กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลจะต้องร่วมรับผิดชอบตามที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดด้วย ก็ต่อเมื่อบุคคลเหล่านั้นมีการกระทำ หรืองดเว้นกระทำการที่ตนมีหน้าที่ต้องป้องกันผล หรือควรต้องกระทำด้วย แต่พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลจะต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลที่เป็นผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าบุคคลเหล่านั้นซึ่งเป็นจำเลยได้มีการกระทำ หรืองดเว้น หรือไม่กระทำการ อันเป็นความผิดตามกฎหมายแต่อย่างใดก่อน บทบัญญัติมาตราดังกล่าวจึงเป็นการสันนิษฐานความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยอาศัยสถานะของบุคคลเป็นเงื่อนไข มิใช่การสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อหลังจากที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหา และยังขัดกับหลักนิติธรรมที่ว่าโจทก์ในคดีอาญาต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของจำเลยให้ครบองค์ประกอบของความผิด นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตราดังกล่าวยังเป็นการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาให้ต้องตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวอาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เช่น การถูกจับกุม หรือถูกคุมขัง โดยไม่มีพยานหลักฐานตามสมควรในเบื้องต้นว่าบุคคลนั้นได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับความผิดตามที่ถูกกล่าวหา พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ ในส่วนที่สันนิษฐานความผิดอาญาของผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น

จึงขัดต่อหลักนิติธรรมและขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติปฎิบัติ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ เฉพาะในส่วนที่สันนิษฐานให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษ ตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย โดยไม่ปรากฏว่ามีการกระทำหรือมีเจตนาประการใด อันเกี่ยวกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น เป็นบทบัญญัติที่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ซึ่งเมื่อได้วินิจฉัยดังนี้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้อง วินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราอื่น ๆ หรือไม่ อีกต่อไป

(๑๕) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ว่า พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคสอง กระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ผู้ร้อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีได้รับเรื่องร้องเรียนจากคุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่า ผู้ร้องเรียนกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่า การดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริงและ การพิจารณาวินิจฉัยชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เป็นธรรมและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย รวมทั้งถูกจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ จึงขอให้ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๓) และ (๔) และมาตรา ๙๒ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ผู้ร้องเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ส่งผลให้ผู้บังคับ บัญชาที่มีคำสั่งลงโทษทางวินัยต่อไปตามมาตรา ๙๓ ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครอง บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว จึงกระทบต่อสิทธิมนุษยชนเพราะเกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ซึ่งได้รับการรับรองโดย กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๔ อันเป็นสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยมีพันธกรณีอยู่ด้วยและเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดกระบวนการพิจารณาโทษทางวินัย แก่ข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง และข้าราชการอัยการ ให้แตกต่าง จากข้าราชการทั่วไป ซึ่งแม้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๗ วรรคสอง จะได้รับรองความเป็นอิสระของผู้พิพากษา และตุลาการในการพิพากษาอรรถคดี และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคสอง จะได้รับรองความเป็นอิสระ ของพนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งคดีก็ตาม แต่ถ้าข้าราชการเหล่านั้นทุจริต คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็มีอำนาจตรวจสอบได้เช่นเดียวกับข้าราชการทั่วไป ความเป็นอิสระตามรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวจึงไม่

สามารถอ้างได้ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ ก็มีได้ให้คำนิยามของข้าราชการทั่วไปกับข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง และข้าราชการอัยการไว้แตกต่างกัน รวมทั้งกระบวนการตรวจสอบข้าราชการทั้งสองกลุ่มของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้มีความแตกต่างกัน ประกอบกับข้าราชการทั้งสองกลุ่มกระทำความผิดวินัยอย่างเดียวกันก็อาจได้รับโทษทางวินัยที่แตกต่างกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคสอง จึงเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง มิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๓) และ (๔) จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๒ ความเสมอภาค โดยบัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ และมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยโดยใช้บังคับกับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง หรือข้าราชการอัยการ โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐกลุ่มนี้ แม้จะมีความแตกต่างจากเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง แต่ก็ยังเป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อให้การดำเนินการทางวินัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง และข้าราชการอัยการ ที่มีความเป็นอิสระตามลักษณะของภารกิจซึ่งมีความจำเป็นและเพื่อให้เกิดความเหมาะสม ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคสอง จึงเป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อให้การดำเนินการทางวินัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง และข้าราชการอัยการมีความเป็นอิสระตามลักษณะของภารกิจดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งไม่มีลักษณะขัดต่อหลักความเสมอภาคหรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ แต่อย่างใด ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ส่วนที่ ๓

การมีส่วนร่วมในพระราชพิธี รัฐพิธี
และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

๑. การมีส่วนร่วมในพระราชพิธี รัฐพิธีและกิจกรรมสำคัญของประเทศ

งานพระราชพิธีและงานพิธีต่างๆ ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงความเป็นราชอาณาจักรไทย อันสืบเนื่องยาวนานมากกว่าเจ็ดร้อยปี หลักฐานสำคัญปรากฏมาแต่สมัยเมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดไว้ในกฎหมายเทียบบาลว่าเดือนใดมีพระราชพิธีใด เพื่อเป็นแบบแผนให้สืบทอดปฏิบัติมาจวบจนปัจจุบัน

พระราชพิธีในรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งเป็นพระราชพิธีประจำ เฉพาะที่เป็นหมายกำหนดการของสำนักพระราชวังเปิดโอกาสให้ข้าราชการทุกฝ่ายได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญล้วนสำนักในพระมหากษัตริย์คุณและได้แสดงกตเวทิตาธรรม โดยการเข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธีต่างๆ ตลอดปี พ.ศ. ๒๕๕๖

- วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ลงนามถวายพระพร ณ พระบรมมหาราชวัง

- วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ ในพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันมาฆบูชา ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

- วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ วางพานพุ่มดอกไม้ เนื่องในวันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์

- วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลและทูลเกล้าฯ ถวายพานดอกไม้สด วันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา

- วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๖ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพานพุ่มดอกไม้สักการะ เนื่องในวันสัณญาธรรมศักดิ์ ณ อนุสาวรีย์ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต

- วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๖ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ วางพานพุ่มดอกไม้ เนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ ณ ปฐมบรมราชานุสรณ์ สะพานพระพุทธยอดฟ้า

- วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๖ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ ในพระราชพิธีถวายราชสักการะสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราช ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

- วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ ในพระราชพิธีฉัตรมงคล ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง

- วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ ในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันวิสาขบูชา ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
- วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพวงมาลา เนื่องในวันพระเกี้ยว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ หน้าอาคารรัฐสภา
- วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๖ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพวงมาลา วันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ณ วัดสุทัศน์เทพวราราม
- วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖ จัดทำหนังสือขอพระราชทานกราบทูลถวายพระพรวันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
- วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารเข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ เนื่องในโอกาสถวายพระพรชัยมงคลวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖
- วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖ จัดทำหนังสือขอพระราชทานกราบทูลถวายพระพรชัยมงคล วันคล้ายวันประสูติพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตดา มาตุ
- วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ ในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล วันอาสาฬหบูชา ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
- วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ ในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล วันเข้าพรรษา ณ วัดบวรนิเวศวิหาร
- วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรฯ เนื่องในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ณ พระบรมมหาราชวัง
- วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะ จุดเทียนชัยถวายพระพรและถวายราชสดุดี เนื่องในการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง
- วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๖ คณะข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพวงมาลา “วันรพี” ณ พระรูปพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ หน้าอาคารศาลยุติธรรม
- วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ณ พระบรมมหาราชวัง

- วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖ เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะ จุดเทียนชัยถวายพระพรและถวายราชสดุดี เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง
- วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๖ ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพวงมาลา พิธีวางพวงมาลาเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ ณ โรงเรียนรัตนาธิเบศร์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
- วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ การบำเพ็ญพระราชกุศลฉลองพระชนมายุ ครบ ๑๐๐ พรรษา สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบรมมหาราชวัง
- วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพวงมาลา พิธีถวายราชสักการะ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันปิยมหาราช ณ ลานพระราชวังดุสิต
- วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล วันปิยมหาราช ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
- วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดบวรนิเวศวิหาร
- วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
- วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดราชาธิวาสวิหาร
- วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดเทพศิรินทราวาส
- วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม
- วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดราชโอรสาราม
- วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหาร ทูลเกล้าฯ ถวายแจกกันดอกไม้และร่วมลงนามถวายพระพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ ตึกอานันทมหิดล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

- วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงานเนื่องในโอกาสวันสถาปนาสำนักงาน ป.ป.ช. ครบรอบ ๑๔ ปี ณ สำนักงาน ป.ป.ช. ถนนนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
- วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพวงมาลา พิธีถวายบังคม พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระบรมราชานุสรณ์ สวนลุมพินี
- วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหาร เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ เนื่องในโอกาสถวายพระพรชัยมงคลวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๕ ธันวาคม ๒๕๕๖
- วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเป็นเจ้าภาพงานสวดพระอภิธรรมพระศพสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ ตำหนักเพ็ชร วัดบวรนิเวศวิหาร
- วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๖ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นำข้าราชการถวายสัตย์ปฏิญาณตน เพื่อถวายพระพรชัยมงคลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ อาคารที่ทำการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ลงนามถวายพระพรและเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ท้องพระโรง ศาลาราชประชาสมาคม วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๖ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพวงพุ่มดอกไม้ เนื่องในวันคล้ายวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ ณ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้าอาคารรัฐสภา
- วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๖ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ พระราชพิธีฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม
- วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพวงพุ่มดอกไม้ เนื่องในวันสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ วงเวียนใหญ่

นายสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นายเฉลิมพล เอกอุรุตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๕๖ ณ พระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ น.

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้แทนพระองค์ อัญเชิญบัตรอวยพรส่งความสุข เนื่องในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๕๖ พระราชทานแก่ นายสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อันเป็นพระมหากรุณาธิคุณ และยังคงความปลื้มปิติเป็นล้นพ้นอย่างหาที่สุดมิได้ ณ ห้องประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพานพุ่มดอกไม้สดถวายราชสักการะ เนื่องในวันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า พุทธศักราช ๒๕๕๖ เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ ลานพลับพลา มหาเจษฎาบดินทร์ วัดราชนันทารามวรวิหาร

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพานพุ่มดอกไม้สดสักการะ เนื่องในวันสัญญาธรรมศักดิ์ พุทธศักราช ๒๕๕๖ เมื่อวันที่ศุกร์ที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๖ เวลา ๐๗.๓๐ น. ณ อนุสาวรีย์ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพุ่มดอกไม้สดถวายราชสักการะ เนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ พุทธศักราช ๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๖ เวลา ๐๘.๔๕ น. ณ ปฐมบรมราชานุสรณ์ สะพานพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย
ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
เข้าร่วมวางพวงมาลาถวายราชสักการะ
เนื่องในวันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๕๕๖ เมื่อวันที่
๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๓๐ น.
ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ หน้าอาคารรัฐสภา

นายเชาวนะ ไตรมาศ
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพวงมาลา
ถวายราชสักการะ เนื่องในวันคล้าย
วันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระ
พระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
พระอัฐมรามาธิบดินทร พุทธศักราช
๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน
๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ พระบรม-
ราชานุสรณ์ วัดสุทัศนเทพวราราม
ราชวรมหาวิหาร

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นายจรูญ อินทจาร นายเฉลิมพลเอกอรุ และ นายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ เนื่องในโอกาสถวายพระพรชัยมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรฯ เนื่องในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ณ พระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่อาทิตย์ ที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ น.

นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะ จุดเทียนชัยถวายพระพรและถวายราชสดุดี เนื่องในการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๘.๐๐ น.

คณะข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพวงมาลาสักการะพระรูปกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เนื่องใน “วันพี” พุทธศักราช ๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ สนามหน้าอาคารศาลยุติธรรม

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
เข้าลงนามถวายพระพรฯ เนื่องใน
วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่
๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ น.

นายเขาวณะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวาย
เครื่องราชสักการะ จุดเทียนชัยถวายพระพรและถวายราชสดุดี เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง เมื่อวันที่
๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๙.๑๙ น.

คณะข้าราชการสำนักงานศาล
รัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพวงมาลาเนื่อง
ในวันระลึกท่านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์
เมื่อวันอังคาร ที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๖
เวลา ๐๗.๓๐ น. ณ โรงเรียนรัตนาธิเบศร์
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพวง
มาลาถวายราชสักการะ พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเนื่องในวันปิยมหาราช
พุทธศักราช ๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๓
ตุลาคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ น.
ณ พระบรมราชานุสรณ์ พระลาน
พระราชวังดุสิต

นายจรูญ อินทจาร ประธาน
ศาลรัฐธรรมนูญ นายเจริญ
ภัคดีธนากุล และ นายเฉลิมพล เอกอรุ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อม
ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ทูลเกล้าฯ ถวายแจกันดอกไม้และ
ร่วมลงนามถวายพระพร สมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี ให้ทรงมีพระพลานามัย
แข็งแรง ณ ตึกอำนวยการ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อวันที่
๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

นายจรูญ อินทรจาร
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย
ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงานเนื่องใน
โอกาส วันสถาปนาสำนักงาน ป.ป.ช.
ครบรอบ ๑๔ ปี สำนักงาน ป.ป.ช.
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่
๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

นายปัญญา อุดชาชน ที่ปรึกษา
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมถวาย
บังคมพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในโอกาสกษัตริย์
คล้ายวันสวรรคต เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน
๒๕๕๖ ณ พระบรมราชานุสรณ์ สวนลุมพินี

นายจรรณู อินทจาร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นายเฉลิมพล เอกอรุ นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึก เทปโทรทัศน์ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ เนื่องในโอกาสถวายพระพรชัยมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕

นายจรรณ อินทจาร ประธาน
ศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการ
ศาลรัฐธรรมนูญและข้าราชการสำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเป็นเจ้าภาพงานสวด
พระอภิธรรมพระศพ สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ณ ตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศ
วิหาร เมื่อวันที่พฤหัสบดี ที่ ๒๘
พฤศจิกายน ๒๕๕๖
เวลา ๑๖.๐๐ น.

นายจรรุญ อินทजार ประธาน
ศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ร่วมลงนามถวายพระพร และ เข้าเฝ้าฯ ถวาย
พระพรชัยมงคล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จออกมหาสมาคมเนื่องในโอกาสพระราชพิธี
เฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ เมื่อ
วันพฤหัสบดีที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๐.๓๐ น.
ณ ท้องพระโรง ศาลาราชประชาสมาคม
วังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

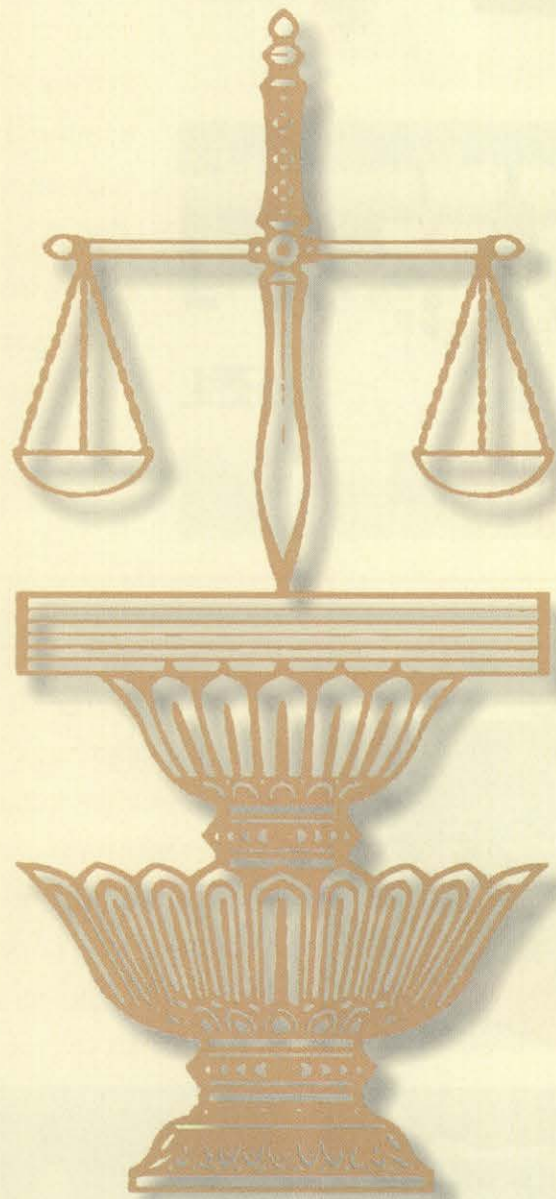

นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีวางพานพุ่ม
ถวายราชสักการะพระบรม
ราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระ
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องใน
วันฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ
เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๖
ณ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาท
สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
หน้าตึกรัฐสภา พระราชวังดุสิต

นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีวางพานพุ่ม
ถวายราชสักการะ เนื่องในวันสมเด็จพระ
พระเจ้าตากสินมหาราช พุทธศักราช ๒๕๕๖
ณ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสิน
มหาราช วงเวียนใหญ่ เมื่อวันที่เสาร์ ที่ ๒๘
ธันวาคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ น.

ส่วนที่ ๔

รายงานของผู้สอบบัญชี
และงบการเงิน

รายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงิน
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2556 งบรายได้และค่าใช้จ่าย สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุบบัญชีที่สำคัญและหมายเหตุเรื่องอื่นๆ

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามรูปแบบรายงานการเงินของหน่วยงานภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

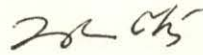
การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการนำเสนองบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของหน่วยงาน เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของหน่วยงาน การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

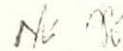
ความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ ณ วันที่ 30 กันยายน 2556 และผลการดำเนินงาน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้อง
ตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่กระทรวงการคลังกำหนด

(นางนันทกา ตันสกุล)

ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบการเงินที่ 19

(นางศรีสมร ทองดี)

ผู้อำนวยการกลุ่ม

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
วันที่ 15 พฤษภาคม 2557

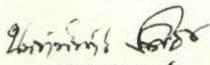
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

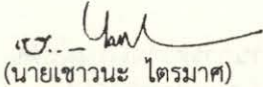
งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2556

หน่วย : บาท

	หมายเหตุ	2556	2555
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	3	189,577,385.52	237,828,541.02
ลูกหนี้ระยะสั้น		2,515,498.26	4,179,258.39
วัสดุคงเหลือ		588,200.61	600,493.68
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	4	1,059,948.45	1,118,180.19
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		193,741,032.84	243,726,473.28
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)	5	71,240,080.39	98,473,349.49
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (สุทธิ)	6	534,421.49	890,102.89
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		71,774,501.88	99,363,452.38
รวมสินทรัพย์		265,515,534.72	343,089,925.66
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้	7	5,306,802.02	10,952,098.46
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	8	1,862,043.73	2,545,682.76
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง		5,650.00	5,650.00
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	9	448,948.27	67,346.58
รวมหนี้สินหมุนเวียน		7,623,444.02	13,570,777.80
รวมหนี้สิน		7,623,444.02	13,570,777.80
สินทรัพย์สุทธิ		257,892,090.70	329,519,147.86
สินทรัพย์สุทธิ			
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	10	257,892,090.70	329,519,147.86
รวมสินทรัพย์สุทธิ		257,892,090.70	329,519,147.86
หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้			

 (นายณนันทน์พิทธี โพธิ์เดชธำรง)
 ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

 (นายเชาวนะ ไตรมาศ)
 เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบรายได้และค่าใช้จ่าย
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2556

	หมายเหตุ	2556	หน่วย : บาท 2555
รายได้จากการดำเนินงาน			
รายได้จากรัฐบาล			
รายได้จากงบประมาณ	11	184,635,013.85	175,272,232.52
รวมรายได้จากการดำเนินงาน		184,635,013.85	175,272,232.52
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน			
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	12	124,464,312.22	107,338,770.23
ค่าบำเหน็จบำนาญ		3,481,462.38	1,389,712.08
ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ	13	45,191,050.74	34,469,369.68
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม		27,700,411.65	12,417,875.60
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง		7,685,120.34	2,084,509.24
ค่าสาธารณูปโภค	14	15,119,373.05	13,734,267.70
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	15	25,734,988.50	18,935,074.50
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		249,376,718.88	190,369,579.03
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		(64,741,705.03)	(15,097,346.51)
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดจากการดำเนินงาน			
ขาดทุนสุทธิจากการจำหน่ายสินทรัพย์		-	(98.00)
บริจาคสินทรัพย์ให้หน่วยงานภายนอก	16	(18,000.00)	(1,426,523.40)
รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดจากการดำเนินงาน		(18,000.00)	(1,426,621.40)
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		(64,759,705.03)	(16,523,967.91)

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2556

	2556	2555
		หน่วย : บาท
		2555
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	(64,759,705.03)	(16,523,967.91)
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์	25,427,979.90	18,180,399.50
ค่าตัดจำหน่าย	471,753.10	754,675.00
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	-	98.00
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในลูกหนี้เงินยืมโดยตรงราชการ	1,663,760.13	(2,408,393.39)
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในวัสดุสำนักงานคงเหลือ	12,293.07	(191,766.27)
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	58,231.74	665,890.69
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในเจ้าหนี้	(5,645,296.44)	5,849,317.93
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	(683,639.03)	(21,315,012.87)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในรายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	-	(16,838.00)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในหนี้สินหมุนเวียนอื่น	381,601.69	(515,054.67)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในการปรับปรุงรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	(1,566,182.23)	(897,657.57)
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน	(44,639,203.10)	(16,418,309.56)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดจ่ายเพื่อจัดซื้อที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	(3,611,952.40)	(32,309,389.74)
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	(3,611,952.40)	(32,309,389.74)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้นสุทธิ	(48,251,155.50)	(48,727,699.30)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันต้นงวด	237,828,541.02	286,556,240.32
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันปลายงวด	189,577,385.52	237,828,541.02

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2556

หมายเหตุที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่งและคำวินิจฉัยต่างๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการ

ศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

3. สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
4. ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตั้งอยู่ที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น 1-9 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

หมายเหตุที่ 2 สรุปนโยบายทางการเงินที่สำคัญ

2.1 หลักเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงิน

- งบการเงินนี้จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้าง โดยเป็นไปตามข้อกำหนดในหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2 ตามประกาศกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2546
- การจัดประเภทและการแสดงรายการในงบการเงิน ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมบัญชีกลางด่วนที่สุด ที่ กค 0423.2/ว 410 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2551 เรื่อง รูปแบบรายงานการเงินของหน่วยงานภาครัฐ
- รอบระยะเวลาบัญชี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

2.2 หน่วยงานที่เสนอรายงาน คือ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

2.3 การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

- รายได้เงินอุดหนุนรับจากรัฐบาล รับรู้เมื่อได้รับโอนเงินงบประมาณตามที่ขอเบิก
- รายได้เงินงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รับรู้เป็นรายได้เงินงบประมาณงบกลางเมื่อได้รับโอนเงินตามที่ขอเบิก และค่ารักษาพยาบาลตามจำนวนเงินที่มีการเบิกจ่ายตรง
- รายได้แผ่นดิน รับรู้เมื่อเกิดรายได้ ณ วันที่จัดทำรายงานจะปิดบัญชีรายได้แผ่นดินและบัญชีรายได้แผ่นดินนำส่งคลังไปเข้าบัญชีรายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง เพื่อแสดงภาวะผูกพันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องนำส่งคลัง
- ค่าใช้จ่าย รับรู้และบันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง คือ บันทึกรายการค่าใช้จ่ายเมื่อมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น

2.4 วัสดุคงเหลือ รับรู้ตามราคาทุน และตีราคาวัสดุคงเหลือโดยวิธีเข้าก่อน-ออกก่อน (FIFO) *นบ*

2.5 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

- ส่วนปรับปรุงอาคาร แสดงในราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- อุปกรณ์ แสดงในราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม ดังนี้

อุปกรณ์ที่ได้มาก่อนปีงบประมาณ 2546 บันทึกเฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป

อุปกรณ์ที่ได้มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 เป็นต้นไป บันทึกเฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5,000 บาท

ขึ้นไป ตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด

ค่าเสื่อมราคาคำนวณจากราคาทุนของสินทรัพย์โดยวิธีเส้นตรง ตามอายุการใช้งานโดยประมาณของสินทรัพย์ ตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน (ปี)	อัตราร้อยละ
ส่วนปรับปรุงอาคาร	20	5
ครุภัณฑ์สำนักงาน	8	12.50
ครุภัณฑ์ยานพาหนะประจำตำแหน่ง	6	16.67
ครุภัณฑ์ยานพาหนะสำนักงาน	5	20
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5	20
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	20
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5	20
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5	20
โทรศัพท์เคลื่อนที่	3	33.33

2.6 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ จะรับรู้ตามราคาทุนและบันทึกค่าตัดจำหน่ายสะสมเพื่อนำไปหักออกจากราคาทุนสินทรัพย์เพื่อให้ได้มูลค่าสุทธิตามบัญชี การคำนวณค่าตัดจำหน่ายโดยวิธีเส้นตรงในอัตราร้อยละ 20

หมายเหตุที่ 3 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	2556	2555
เงินสดย่อย	50,000.00	25,796.00
เงินสดในมือ	1,984.90	-
เงินฝากสถาบันการเงิน	189,525,400.62	237,802,745.02
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	189,577,385.52	237,828,541.02

หมายเหตุที่ 4 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

	2556	2555
หน่วย : บาท		
ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า	626,059.68	734,884.45
ค่าบริการจ่ายล่วงหน้า	433,888.77	383,295.74
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	1,059,948.45	1,118,180.19

หมายเหตุที่ 5 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)

	2556	2555
หน่วย : บาท		
ส่วนปรับปรุงอาคาร	1,481,568.00	1,481,568.00
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	(882,775.00)	(855,004.00)
ส่วนปรับปรุงอาคาร (สุทธิ)	598,793.00	626,564.00
อุปกรณ์	202,811,015.57	199,324,253.17
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	(132,169,728.18)	(101,477,467.68)
อุปกรณ์ (สุทธิ)	70,641,287.39	97,846,785.49
รวมที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)	71,240,080.39	98,473,349.49

หมายเหตุที่ 6 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (สุทธิ)

	2556	2555
หน่วย : บาท		
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	4,104,663.97	3,979,473.97
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม	(3,570,242.48)	(3,089,371.08)
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (สุทธิ)	534,421.49	890,102.89

หมายเหตุที่ 7 เจ้าหนี้

	2556	2555
หน่วย : บาท		
เจ้าหนี้ค่าซื้อสินค้าและบริการ	2,156,201.02	2,038,738.46
เจ้าหนี้ค่าซื้อสินค้าและบริการหน่วยงานราชการ	3,150,601.00	8,913,360.00
รวมเจ้าหนี้	5,306,802.02	10,952,098.46

หมายเหตุที่ 8 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

	หน่วย : บาท	
	2556	2555
ค่าสาธารณูปโภค	1,202,083.73	1,248,667.39
ค่าใช้จ่ายอื่น	659,960.00	1,297,015.37
รวมค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	1,862,043.73	2,545,682.76

หมายเหตุที่ 9 หนี้สินหมุนเวียนอื่น

	หน่วย : บาท	
	2556	2555
เงินประกันของและเงินประกันสัญญา	290,901.00	28,167.00
เงินประกันผลงาน	66,600.00	-
เงินประกันสังคมส่วนของผู้จ้าง	-	793.45
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย	91,447.27	38,386.13
รวมหนี้สินหมุนเวียนอื่น	448,948.27	67,346.58

หมายเหตุที่ 10 รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม

	หน่วย : บาท	
	2556	2555
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสมต้นงวด	329,519,147.86	346,940,773.34
(หัก) รายการปรับปรุงปีก่อน	(6,867,352.13)	(897,657.57)
	322,651,795.73	346,043,115.77
(หัก) รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	(64,759,705.03)	(16,523,967.91)
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสมปลายงวด	257,892,090.70	329,519,147.86

หมายเหตุที่ 11 รายได้จากงบประมาณ

	หน่วย : บาท	
	2556	2555
งบรายจ่ายอื่น		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	118,143,500.00	106,344,200.00
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	56,638,600.00	61,669,800.00
ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	2,200,000.00	360,000.00
งบกลาง	7,652,913.85	6,898,232.52
รวมรายได้จากงบประมาณ	184,635,013.85	175,272,232.52

หมายเหตุที่ 12 ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร

	หน่วย : บาท	
	2556	2555
เงินเดือน	78,561,854.16	65,918,900.78
เงินประจำตำแหน่ง	10,098,948.58	9,032,629.27
ค่าจ้าง	4,944,348.43	2,976,193.33
เงินตอบแทนพิเศษ ๆ กรณีเพิ่มขึ้น	102,517.64	83,699.00
ค่าตอบแทนนอกเหนือจากเงินเดือน	4,447,633.97	3,671,664.32
เงินค่าครองชีพ	1,609,292.22	2,020,062.77
เงินเพิ่มพิเศษ	17,571,444.61	16,183,747.34
ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ	7,128,272.61	7,451,873.42
รวมค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	124,464,312.22	107,338,770.23

หมายเหตุที่ 13 ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ

	หน่วย : บาท	
	2556	2555
ค่าตอบแทน	8,457,480.80	6,501,023.04
ค่าใช้สอย	10,277,322.30	4,958,827.24
วัสดุใช้ไป	3,537,186.61	3,670,710.97
ค่าจ้างเหมาบริการ	18,634,476.48	17,749,827.25
ค่าใช้จ่ายงานวิจัย	1,332,000.00	700,000.00
ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	294,268.80	168,444.68
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	2,658,315.75	720,536.50
รวมค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ	45,191,050.74	34,469,369.68

หมายเหตุที่ 14 ค่าสาธารณูปโภค

	หน่วย : บาท	
	2556	2555
ค่าไฟฟ้า	11,379,514.31	10,911,705.46
ค่าน้ำประปา	78,732.70	89,120.01
ค่าโทรศัพท์	2,011,783.72	1,437,042.92
ค่าสื่อสาร (Internet)	1,542,477.32	1,140,182.31
ค่าไปรษณีย์ และอื่น ๆ	106,865.00	156,217.00
รวมค่าสาธารณูปโภค	15,119,373.05	13,734,267.70

หมายเหตุที่ 15 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	2556	2555
หน่วย : บาท		
ค่าเสื่อมราคา		
ส่วนปรับปรุงอาคาร	74,079.00	78,321.00
ครุภัณฑ์สำนักงาน	689,267.50	648,566.20
ครุภัณฑ์ยานพาหนะ	6,641,823.00	5,014,618.95
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	7,468,211.00	2,153,717.80
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	2,793,160.00	2,725,186.05
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	7,605,810.00	7,376,650.50
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	60,378.00	52,388.00
โทรศัพท์เคลื่อนที่	97,170.00	130,951.00
รวมค่าเสื่อมราคา	25,429,898.50	18,180,399.50
ค่าตัดจำหน่าย		
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	305,090.00	754,675.00
รวมค่าตัดจำหน่าย	305,090.00	754,675.00
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	25,734,988.50	18,935,074.50

หมายเหตุที่ 16 บริจาคสินทรัพย์ให้หน่วยงานภายนอก

ในงวดปี 2556 สำนักงานโอนเงินงบประมาณ สนับสนุนค่าเหล็กตัดเพื่อติดตั้งบริเวณหน้าต่างของอาคารห้องสมุดเป็นเงินทั้งสิ้น 18,000.00 บาท ให้โรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อปรับปรุงห้องสมุดตามโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554

หมายเหตุที่ 17 รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายปีปัจจุบัน

หน่วย : บาท

รายการ	งบสุทธิ	การสำรองเงิน	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงบประมาณ					
สนับสนุนการดำเนินงานของรัฐสภา					
ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ					
งบรายจ่ายอื่น					
เป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	118,143,500.00	-	-	118,143,500.00	-
เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	56,638,600.00	-	-	56,638,600.00	-
เป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	2,200,000.00	-	-	2,200,000.00	-
รวม	176,982,100.00	-	-	176,982,100.00	-

ข้อบัญญัติ	ยอดตามงบการเงิน		ข้อคลาดเคลื่อน
	ระบบมือ	ระบบ GFMS	
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	5,650.00	18,360.01	(12,710.01)
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	448,948.27	609,244.08	(160,295.81)
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	322,651,795.73	122,531,629.80	200,120,165.93
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	64,759,705.03	127,892,090.70	(63,132,385.67)
ผลสะสมแก้ไขผิดพลาด	-	99,956,826.39	(99,956,826.39)
รายได้จากงบประมาณ	184,635,013.85	184,525,082.62	109,931.23
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	124,464,312.22	123,933,101.77	531,210.45
ค่าบำเหน็จบำนาญ	3,481,462.38	1,878,812.08	1,602,650.30
ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและวัสดุ	45,191,050.74	-	45,191,050.74
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม	27,700,411.65	-	27,700,411.65
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	7,685,120.34	-	7,685,120.34
ค่าสาธารณูปโภค	15,119,373.05	-	15,119,373.05
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	25,734,988.50	-	25,734,988.50

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำงบทดลอง บข.05 เพื่อนำข้อมูลปรับปรุงในระบบ GFMS แล้ว
ในปีงบประมาณ 2557

หมายเหตุที่ 21 อื่น ๆ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2547 ให้กระทรวงการคลังจัดตั้งบริษัท ธนารักษ์พัฒนา
สินทรัพย์ จำกัด (ธพส.) มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ทำหน้าที่ก่อสร้างและบริหารโครงการศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ
80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ และบริการจัดการทรัพย์สินอื่นของรัฐ ตามนโยบายรัฐบาล และให้
กรมธนารักษ์ตั้งงบประมาณเพื่อชำระค่าเช่าพื้นที่สำนักงาน ค่าจัดหาเฟอร์นิเจอร์แทนทุกหน่วยงานในศูนย์ราชการฯ
โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณค่าเช่าพื้นที่สำนักงานตลอดอายุสัญญาเช่า 30 ปี และค่าจัดหาเฟอร์นิเจอร์ โดย
ทยอยจ่ายเป็นเวลา 5 ปี และเป็นผู้ทำนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับการเช่าพื้นที่ในโครงการศูนย์ราชการฯ
แทนทุกหน่วยงานศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ย้ายที่ทำการจาก (เลขที่ 326 ถนนจักรเพชร
แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร) มาปฏิบัติงานที่ศูนย์ราชการฯ ตั้งแต่วันที่ 13 กรกฎาคม 2552
โดยกรมธนารักษ์ได้จัดให้ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่อาคาร
ราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (อาคาร A) ชั้น 1-9 จำนวนเนื้อที่ 17,150 ตารางเมตร ปัจจุบันสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ยังมีได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงระหว่างกันกับกรมธนารักษ์

.....

คณะกรรมการจัดทำ
“รายงานประจำปีศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี ๒๕๕๖”

ประธาน

๑. นายชวนะ ไตรมาศ

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการ

๑. นายปัญญา อุดชาชน
๒. นายสมฤทธิ์ ไชยวงศ์
๓. นายพิมล ธรรมพิทักษ์พงษ์
๔. นางชนิษฐา โตโพธิ์ไทย
๕. นางวิภาวรรณ หะวานนท์
๖. นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์
๗. นายนนท์นิพัทธ์ โพธิ์เดชอรัณ
๘. นายชวลิต ศรีโฉมงาม
๙. นางสาวสาวิตรี อมรตานนท์

ที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดีและวิชาการ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร
ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๕
ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ
และประชาสัมพันธ์

๑๐. นางอัจฉริยา อนันตพงศ์
๑๑. นายบุญเสริม นาคสาร
๑๒. นางพรพิมล นิลทจันทร์
๑๓. นางพจีกานต์ สวัสดิวงศ์
๑๔. นายเฉลิมวุฒิ รัตนารังสรรค์
๑๕. นางศุจิพร เกียรติวิวัฒน์
๑๖. นางสาวณัฐธิญา ยาณะปลูก
๑๗. นายเฉลิมชนม์ บุญเกียรติสกุล
๑๘. นายปวีรศร จันทรแท่น
๑๙. นางสาวอาริตา เจริญสุข

ผู้อำนวยการสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหาร
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคลังและพัสดุ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานประชาสัมพันธ์
ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ
พนักงานธุรการทั่วไป

ศาลรัฐธรรมนูญ (ที่ทำการเดิม)
อาคารบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์
เลขที่ ๓๒๖ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์
เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ (อาคาร A)

เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง

เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๑๔๑-๗๗๗๗ โทรสาร ๐-๒๑๔๓-๙๕๒๒

www.constitutionalcourt.or.th

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เลขรับ..... 6991
วันที่..... 13 ก.ค. 2558
เวลา..... 10.55 น.
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ถนนแจ้งวัฒนะ กทม. ๑๐๒๑๐

ที่ ศร ๐๐๑๐.๑/๗๓๗

๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ 324 / 58
วันที่ 13 ก.ค. 2558
เวลา 11.03 น.
สำนักกำกับและตรวจสอบ

เรื่อง ขอส่งหนังสือ “รายงานประจำปี ๒๕๕๖ ศาลรัฐธรรมนูญ”

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือ “รายงานประจำปี ๒๕๕๖ ศาลรัฐธรรมนูญ” จำนวน ๕๕๐ เล่ม

ด้วยพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า “เมื่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้วให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า”

ในการนี้ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงขอมอบหนังสือ “รายงานประจำปี ๒๕๕๖ ศาลรัฐธรรมนูญ” มาเพื่อโปรดเสนอต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้โปรดพิจารณา รับทราบ ต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

Handwritten signature

(นายปัญญา อุดชาชน)

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักพัฒนาระบบบริหาร

กลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๗๕๘๖

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๕๕๑๓

กลุ่มงานติดตามผลการดำเนินงาน
รับที่..... 13 58
วันที่..... 13 ก.ค. 58
เวลา..... 11.05 น.
สำนักกำกับและตรวจสอบ